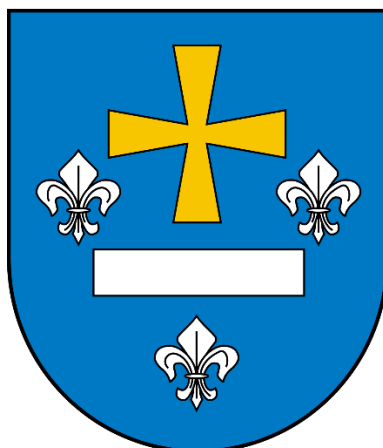

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice

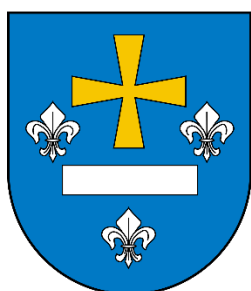
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta
Skierniewice na lata 2023-2030

Skierniewice, luty 2023 r.

Opracowanie:

Urząd Miasta Skierniewice Wydział Rozwoju Gospodarczego Sportu i Spraw Społecznych we współpracy z firmą MM CONSULT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

MM Consult sp. z o.o.

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkich osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Niniejszy dokument nie został wyjustowana celem zapewnienia większej dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzrokową. Dokument został opracowany zgodnie ze standardami określonymi w Programie Dostępność Plus 2018-2025 mając na uwadze realizację przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 2240).

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	4
Rozdział II. Mechanizmy włączenia społeczności lokalnej w proces diagnostyczny	6
Rozdział III. Opis działań diagnostycznych	8
Wprowadzenie	8
Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych.....	10
Analiza uwarunkowań społecznych	17
Analiza uwarunkowań gospodarczych.....	40
Analiza uwarunkowań środowiskowych.....	52
Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych	64
Rozdział IV. Wybór obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	79
Wprowadzenie	79
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	89
Analiza lokalnych potencjałów.....	91
Rozdział V. Rekomendacje dla uchwały Rady Miasta o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	94
Spis ilustracji.....	96

Rozdział I. Wprowadzenie

W rozdziale znajduje się wyjaśnienie pojęcia rewitalizacji, informacja o podstawach prawnych opracowania oraz streszczenie Diagnozy opracowanej w celu przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030.

Sporządzone opracowanie (raport diagnostyczny) ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i zaproponowanie obszaru do rewitalizacji, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Zakres problemowy obejmuje zagadnienia wskazane w ustawie o rewitalizacji, na podstawie których wykonano szczegółową, wieloczynnikową diagnozę obszaru Miasta pod kątem potrzeby działań rewitalizacyjnych. Niniejsza Diagnoza obejmuje pięć części:

- 1) wprowadzenie wskazujące pojęcie rewitalizacji, syntetyczna informacja o podstawach prawnych opracowania oraz najważniejsze ustalenia Diagnozy opracowanej w celu przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030,
- 2) opis mechanizmów włączenia mieszkańców w proces diagnostyczny i konsultacje społeczne,
- 3) diagnozę stanu istniejącego i delimitację obszarów kryzysowych (w czterech podstawowych obszarach zagadnień społecznych, problemów gospodarczych, aspektów środowiska przyrodniczego oraz zagadnień przestrzenno-funkcjonalno-technicznych),
- 4) opis procedury delimitacji obszaru zdegradowanego i wskazania obszaru rewitalizacji oraz wskazane lokalne potencjały rozwojowe,
- 5) rekomendacje do opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030.

W toku przeprowadzonych prac dokonano analizy wskazujące obszary zdegradowane, czyli tereny o niskim poziomie rozwoju lub cechujące się silną dynamiką spadku poziomu rozwoju prowadząc badania ilościowe i jakościowe wśród interesariuszy rewitalizacji. Niniejsza diagnoza wskazuje czynniki degradacji tego obszaru. Diagnoza zawiera obok części opisowej zestawienia tabelaryczne oraz poglądowe m.in. ryciny z zaznaczeniem intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz przestrzenno-funkcjonalno-technicznych. Diagnoza została opracowana w oparciu o szczegółowe dane pozyskane od podmiotów, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902.). Dane wskaźnikowe pozyskano z poszczególnych Wydziałów Urzędu Miasta Skierniewice, Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. w Skierniewicach, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Rewitalizacja to skoordynowany wielopłaszczyznowy i wielowątkowy proces, prowadzony wspólnie przez władzę samorządową oraz inne podmioty, w tym społeczne i gospodarcze, mający na celu przeciwdziałanie degradacji społecznej i przestrzennej, w tym ochronę dziedzictwa narodowego, pobudzanie rozwoju oraz poprawę jakości życia. Źródłem wsparcia Miasta i innych interesariuszy rewitalizacji w realizacji projektów rewitalizacyjnych w najbliższych latach będą środki dotacyjne z funduszy krajowych oraz unijnych. Pośród programów unijnych, podstawowym źródłem wsparcia

działań w obszarze rewitalizacji będzie program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027¹. Dokumentem, na podstawie którego wspierane będą te działania będzie pozytywnie zaopiniowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, gminny programy rewitalizacji pełniący rolę strategii terytorialnej² wpisany do Wykazu programów rewitalizacji województwa łódzkiego³.

Podstawą do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w Mieście Skierniewice będzie Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030 (dalej Program lub GPR); natomiast pierwszym etapem przygotowania tego Programu będzie wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta stanowi jednocześnie najważniejszy etap w procesie programowania działań rewitalizacyjnych.

Miasto posiada dobre doświadczenia w realizacji działań rewitalizacyjnych w poprzednich latach. Od 2016 roku prowadzone są bowiem działania rewitalizacyjne na podstawie Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2016 – 2022⁴. Program z 2016 roku opracowany został na podstawie przepisów o samorządzie gminnym i jest tzw. „lokalnym programem rewitalizacji”. Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji Miasto, które obecnie prowadzi działania rewitalizacyjne w oparciu o program rewitalizacji inny niż „gminny program rewitalizacji” może je kontynuować jedynie do końca 2023 r. Po tej dacie ww. ustawa przewiduje obowiązek uchwalenia „gminnego programu rewitalizacji” w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji. Z tego powodu zasadne było podjęcie działań zmierzających do opracowanie programu rewitalizacji w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji. Inicjatywę w tym względzie stanowi uchwała nr XLIV/84/2022 Rady Miasta Skierniewice z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2033.

Na podstawie przeprowadzonych badań zaproponowano kryteria wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także wskazano proponowany ich zasięg, zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji oraz metodyką opisaną w publikacji „Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji”⁵. Finalnym efektem prac diagnostycznych było opracowanie projektu uchwały Rady Miasta Skierniewice w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z załącznikami mapowymi w skali 1:5000 z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej z zaznaczeniem granic tego obszaru. Analiza prowadzona była na poziomie poszczególnych ulic. Wyznaczając obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta korzystano z podziału na ulice przyporządkowane do

¹ Zob. [FEŁ2027](#)

² zgodnie z art. 29 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz art. 36 ust. 8 ustawy z 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079). Wymogi tzw. „strategii IIT” określone zostały również w dokumencie opracowanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowe UE 2021-2027

³ Zob. [Wykaz pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji](#)

⁴ Program przyjęty uchwałą nr XXIX/148/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 22 września 2016 r.

⁵ Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji. Instytutu Rozwoju Miast, Warszawa 2019. Publikacja została opracowana w ramach projektu Zainspiruj naszą przestrzeń – programy szkoleniowe i publikacje dla planistów – etap I, współfinansowanego ze środków PO WER na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa

czterech rejonów ustalonych na potrzeby Budżetu Obywatelskiego Miasta Skierniewice⁶. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta pokrywają się i obejmują centrum Miasta.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Skierniewice obejmuje ulice: Józefa Poniatowskiego, 1-go Maja, Mikołaja Kopernika, Św. Stanisława, Strykowska, Floriana, Senatorska, Rynek, Gałęckiego, Józefa Piłsudskiego, Konstytucji 3 Maja, Henryka Sienkiewicza, Władysława Stanisława Reymonta, Joachima Lelewela, Tadeusza Kościuszki, Waryńskiego, Jana III Sobieskiego, Jagiellońska, Jagiellońska, Stefana Batorego, Michała Okurzałego, Kościelna, Pogodna, Ignacego Krasickiego, Sportowa, Strzelecka, Harcerska, Wojska Polskiego, Stefana Batorego, Ofiar Katyńskich, Plac Jana Pawła II, Jana Kilińskiego, Koszarowa, Juliana Tuwima, Rawska, Mszczonowska, Aleja Niepodległości, Długa, Ogrodowa, Józefa Mireckiego, Stefana Okrzei, Plac Dąbrowskiego, Słoneczna, Plac Św. Floriana, Rzeczna, Żwirki, Skwer Władysława Strakacza, Anny Olszewskiej, Podrzeczna, Prymasowska, Wita Stwosza, Dworcowa, Łowicka, Bielańska, Kozińskiego, Plac Dworcowy, Skwer Inwalidów Wojennych RP, 26 Dywizji Piechoty, Pasaż Nurzyńskiego, Czysta, Spokojna, Sosnowa, Romualda Traugutta, Adama Próchnika, Kozińskiego oraz działki ewidencyjne Miasta Skierniewice, o numerach: 106301_1.0010476, 106301_1.0009.4, 106301_1.0009.44, 106301_1.0009.42, 106301_1.0009.142, 106301_1.0009.204/1, 106301_1.0009.204/2, 106301_1.0009.204/3, 106301_1.0007.153, 106301_1.0007.157, 106301_1.0007.158, 106301_1.0007.159, 106301_1.0007.1147, 106301_1.0007.21/8, 106301_1.0009.205/1, 106301_1.0009.205/2, 106301_1.0009.206, 106301_1.0010.388/3, 106301_1.0007.21/24, 106301_1.0007.736/1, 106301_1.0007.736/2, 106301_1.0007.152/3, 106301_1.0007.152/4, 106301_1.0009.141, 106301_1.0007.160, 106301_1.0001.1/1, 106301_1.0007.20/2, 106301_1.0001.188/7, 106301_1.0009.2/7.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji gminy nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wskazany w stosunku do liczby ludności Miasta na podstawie danych Urzędu Miejskiego wynoszącej na koniec roku 2022: 45 291 osób oraz całkowitej powierzchni Miasta wynoszącej 3 500 ha.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Skierniewice to powierzchnia 459,78 ha, tj. 13,2% pow. Miasta. Obszar ten zamieszkały jest przez 9709 osób tj. 21,43% liczby mieszkańców Miasta. Spełnione zostały zatem limity określone w ww. ustawie. Na tak wyznaczonym obszarze będą prowadzone działania rewitalizacyjne, które zostaną wskazane w Programie. Program ten zostanie opracowany i przyjęty przez Radę Miasta na kolejnym etapie pracy, po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Rozdział II. Mechanizmy włączenia społeczności lokalnej w proces diagnostyczny

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, na terenie Miasta w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji Miasta, jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie),

⁶ Zobacz więcej [Budżet obywatelski](#)

monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 9 rozporządzenia ramowego (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (zasady horyzontalne) polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów, w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest istotnym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców tych terenów.

Konsultacje społeczne

Zgodnie z art. 5 ustawy o rewitalizacji konsultacje społeczne prowadzone na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostały zarządzane w sposób zapewniający aktywny udział mieszkańców. Stosownie do przepisów art. 6 ust. 1 ustawy o rewitalizacji mieszkańcy zostali poinformowani o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone. Konsultacje zaplanowano na podstawie zarządzenia nr 23/2023 Prezydenta Miasta, w formie zbierania uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej oraz formularza zamieszczonego na stronie internetowej Miasta w Biuletynie Informacji Publicznej, ankiety internetowej oraz warsztatu z mieszkańcami. Informacji o konsultacjach społecznych znalazła się na stronie internetowej Miasta i BIP Miasta Skierniewice.

Zespół zadaniowy do spraw rewitalizacji

Zarządzeniem nr 236/2022 Prezydenta Miasta Skierniewice z dnia 27 października 2022 r. w sprawie powołania Zespołu zadaniowego do spraw rewitalizacji, powołany został zespół, którego zadaniem była analiza dokumentacji powstającej w wyniku realizacji zadania, jaki miało być opracowanie gminnego programu rewitalizacji. W skład zespołu weszli przedstawiciele Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Skierniewicach, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach oraz poszczególnych Wydziałów Urzędu Miasta Skierniewice. Nadzór merytoryczny nad pracami zespołu powierzono Naczelnikowi Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice.

Zespół spotkał się na posiedzeniach dwukrotnie celem omówienia propozycji projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na najważniejsze problemy i wyzwania obszaru rewitalizacji. Przedmiotem dyskusji zespołu była również delimitacja Miasta i zasady zbierania danych sprawozdawczych z poszczególnych jednostek miasta na cele opracowania Diagnozy lokalnych uwarunkowań Miasta celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Miasta w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotawczą-doradczą Prezydenta Miasta. Jego rola w procesie rewitalizacji jest istotna z uwagi na

partycypacyjny charakter działań rewitalizacyjnych podkreślony w ustawie. W zamierzeniu Komitet ma być bowiem łącznikiem między organami gminy, zarządzającymi przygotowaniem i wdrożeniem programu rewitalizacji, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, którzy w tym procesie powinni odgrywać aktywną rolę. Stanowisko Komitetu Rewitalizacji nie jest wiążące dla organu gminy, a jego uzyskanie nie jest obligatoryjne. Zgodnie z treścią art. 17 ust. 2 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji opiniuje projekt gminnego programu rewitalizacji, jeżeli został powołany przed jego uchwaleniem.

Komitet Rewitalizacji nie został powołany na etapie prac diagnostycznych, gdyż zostanie powołany po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Możliwość taką przewiduje art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji, określa, w drodze uchwały, Rada Miasta przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia jego uchwalenia.

Rozdział III. Opis działań diagnostycznych

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne Miasta lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terenów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W rozdziale znajdują się mapy poszczególnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych analizowanych w ramach pogłębionej analizy sytuacji Miasta oraz mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wprowadzenie

Skierniewice to miasto na prawach powiatu leżące w centralnej Polsce. Należy do województwa łódzkiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Skierniewice. Powierzchnia Miasta wynosi 3,5 km². Na koniec roku 2022 miasto zamieszkiwało 45 291 osób. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 3,4%. Gęstość zaludnienia wynosi 1 359,3 osób/km². Średni wiek mieszkańców wynosi 43,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców Skierniewic w 2050 roku będzie spadać i szacowana jest na niespełna 39 tys. osób. Skierniewice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -225. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,74 na 1000 mieszkańców Skierniewic. W Skierniewicach na 1000 mieszkańców pracuje 237 osób. Jest to mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz mniej od wartości dla Polski. 55,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Skierniewicach wynosiło w 2021 roku 5,2% (6,7% wśród kobiet i 3,9% wśród mężczyzn). Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Skierniewicach wynosiło 5 145,34 zł, co odpowiada 85,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce⁷.

Miasto Skierniewice – to miejsce funkcjonowania obiektów usługowych w usługach wyższego rzędu takich jak: służba zdrowia, szkolnictwo wyższe i średnie, kultura, sport, bankowość, handel i

⁷ Więcej: [Polska w liczbach Skierniewice](#)

bezpieczeństwo publiczne. Skierniewice to także węzeł drogowy i kolejowy obsługujący okoliczne społeczności, tworzący rynek pracy dla ludności wiejskiej oraz miejsce migracji ludności z tych terenów. Skierniewice uzyskały prawa miejskie w 1457 roku. W latach 1975- 1999 Skierniewice były ośrodkiem stołecznym województwa skierniewickiego. Z dniem 1 stycznia 1999 roku Miasto stało się jednym z trzech miast w województwie łódzkim o statusie miasta grodzkiego (dwa pozostałe to Łódź oraz Piotrków Trybunalski).

Miasto stanowi miejsce, gdzie mieszczą się siedziby administracji kościelnej – parafii rzymsko-katolickich wraz ze świątyniami i cmentarzami. Miasto Skierniewice położone jest pomiędzy dwoma aglomeracjami miejskimi – Warszawą i Łodzią, co nie pozostaje bez wpływu na jego rozwój społeczno-gospodarczy. Odległość od stolicy regionu - Łodzi wynosi 69 km, natomiast od Warszawy blisko 80 km.

W mieście zachowano historyczny, promienisty układ sieci uliczno-drogowej ukierunkowany na sąsiadujące miasta i gminy jak: Łowicz, Sochaczew, Żyrardów, Rawa Mazowiecka, Łódź, Maków Łyszkowice. Promieniste ulice stanowią główny szkielet sieci miejskiej i zbiegają się w centrum miasta. Również istotnym elementem w zagospodarowaniu przestrzeni Skierniewic jest dolina rzeki Łupi.

Miasto położone jest korzystnie względem ważnych ciągów drogowych. Na północ od jego granic przebiega Autostrada Wolności A2. Biegnie ona w ciągu trasy europejskiej E30. Najbliżej położony węzeł autostradowy to węzeł „Skierniewice” (ok. 10 km od miasta). W kierunkach na wschód oraz południowy - wschód od Miasta prowadzi droga ekspresowa S8. Łącznikiem autostrady A2 oraz drogi S8 jest droga krajowa nr 70, która przebiega przez Miasto. Droga krajowa nr 70 relacji: Łowicz – Huta Zawadzka biegnie przez Miasto ulicami: Łowicką (fragment), Księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Aleją Macieja Rataja, Al. Niepodległości (fragment) i Mszczonowską (fragment), prowadząc do granic Miasta. Do ważnych ciągów drogowych należy również zaliczyć drogę wojewódzką nr 705 relacji: Śladów – Sochaczew – Skierniewice – Jeżów, która w granicach Miasta przebiega ulicami: M.C. Skłodowskiej (fragment), Widok (fragment), Aleją Macieja Rataja, Al. Niepodległości, 1 Maja, Kozińskiego (fragment) i Łódzką do granic Miasta oraz drogę wojewódzką nr 707 relacji Skierniewice – Rawa Mazowiecka – Nowe Miasto nad Pilicą, która biegnie od drogi wojewódzkiej nr 705 ulicami: M. Kopernika (fragment) i Rawską (fragment) do granic Miasta. Uzupelnienie wyżej wymienionych ciągów drogowych stanowią drogi powiatowe i ulice miejskie. Przez obszar Miasta prowadzą również linie kolejowe do: Warszawy, Łodzi, Łowicza i Łukowa o znaczeniu państwowym (o numerach: 1, 11, 12), zbiegające się w części centralnej Miasta z urządzeniami stacyjnymi obsługi pasażerskiej i przeładunku towarów (są to linie zelektryfikowane, dwutorowe).

Najbliższe porty lotnicze znajdują się w: – Nowym Dworze Mazowieckim (Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa – Modlin), 4 – Warszawie (Lotnisko Chopina), – Łodzi (Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta). W Mieście Skierniewice funkcjonuje komunikacja miejska autobusowa (istnieje tu jeden Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.).

Charakteryzując zabudowę Miasta, jego najstarszą częścią jest centrum, gdzie znajdują się kamienice z przełomu XIX i XX wieku. W dalszej części rozciągają się osiedla bloków wielorodzinnych, budowane głównie w latach PRL-u. Na północy Miasta znajduje się jedno z największych osiedli mieszkaniowych – Widok, powstałe w latach 70. i 80. XX wieku. Najbardziej wysuniętym rejonem mieszkaniowym

Skierniewic i jest położone ok. 5 km na północny wschód od centrum jest Osiedle Rawka. Istotnym elementem zagospodarowania Miasta jest obecność wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Przy trasie drogi krajowej nr 70, w północnej części Miasta zlokalizowane są sklepy sieci takich jak: Kaufland, Rossmann, Intermarche, Bricomarche, Mediaexpert, Tesco i Castorama. Mieszkańcy mogą korzystać z galerii handlowych Dekada i Vendo Park Skierniewice.

Od lat Skierniewice promują się jako Stolica Nauk Ogrodniczych. Ma tu swoją siedzibę Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy – placówka badawcza o międzynarodowej renomie, powstała z połączenia Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa oraz Instytutu Warzywnictwa. Skierniewice są miejscem, gdzie od ponad 40 lat odbywa się Święto Kwiatów, Owoców i Warzyw. Podczas tego wydarzenia Miasto odwiedza corocznie około 250 tysięcy gości z kraju i z zagranicy.

W Skierniewicach w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 297 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4 107 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Skierniewicach najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22,6%) oraz Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (14,9%).

Suma wydatków z budżetu Skierniewic wyniosła w 2021 roku 375,3 mln złotych, co daje 7,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 14,1% w porównaniu do roku 2020. Poziom wydatków budżetowych w Skierniewicach utrzymuje się na poziomie powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 7,8 tys. zł i jest porównywalny z wydatkami ponoszonymi przez takie miasta, jak Łódź (7,8 tys. zł), czy Piotrków Trybunalski (7,7 tys. zł). Największa część budżetu Skierniewic – 34,4% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 600 - Transport i łączność (10,7%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,1%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 51,6 mln złotych, czyli 13,8% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Skierniewic wyniosła w 2021 roku 360,7 mln złotych, co daje 7,6 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 0,7% w porównaniu do roku 2020. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (38,3%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (27,2%) oraz z Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,3%). W budżecie Skierniewic wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 1,9 tys. złotych na mieszkańca (24,9%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 137 złotych na mieszkańca (1,8%). Inne dochody podatkowe, ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw, stanowiły 10,5%.

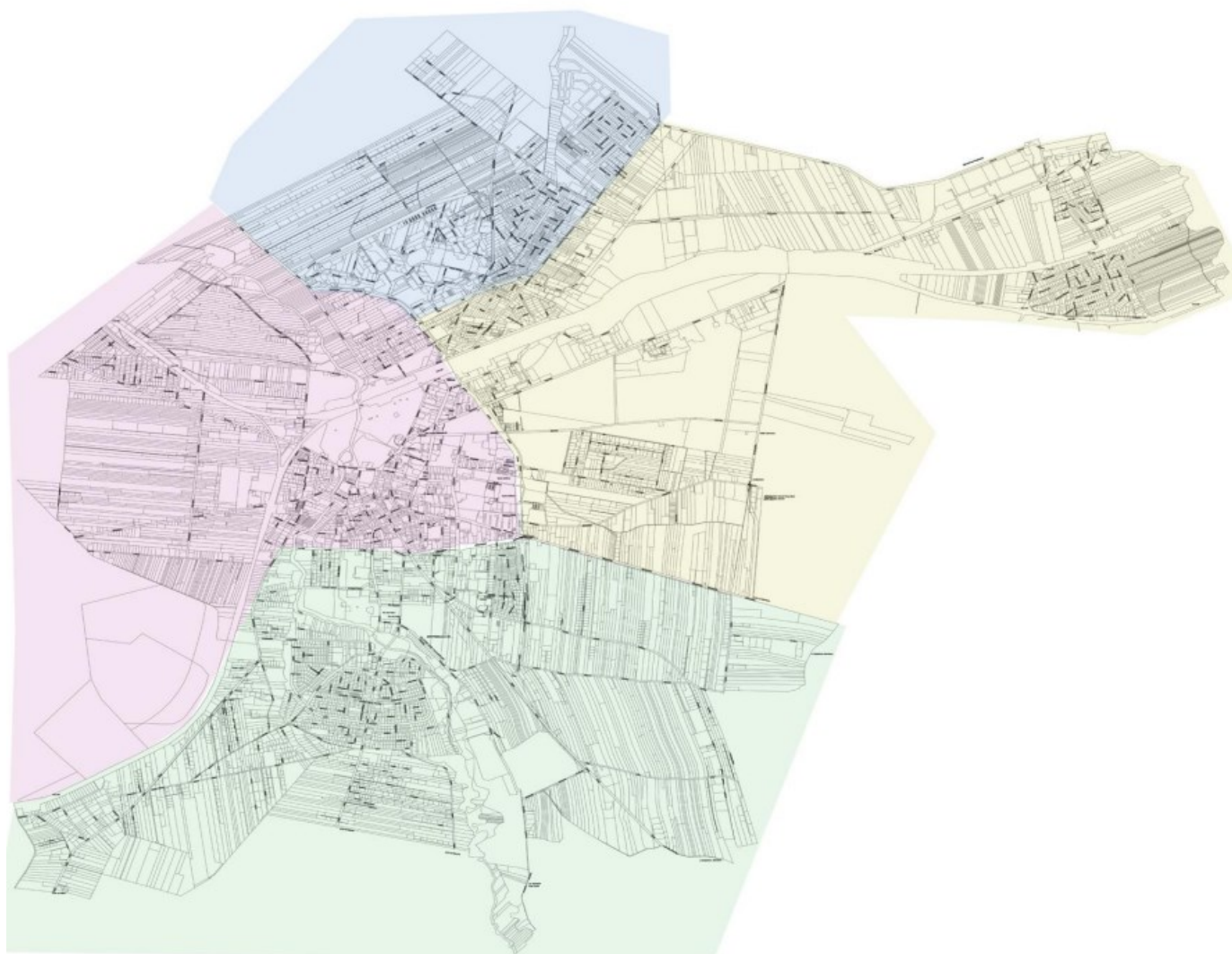
Poniżej zaprezentowano wprowadzenie do metodologii wyznaczania obszarów kryzysowych oraz szczegółową analizę poszczególnych sfer, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, celem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych

Sporządzone opracowanie ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i zaproponowanie obszaru do rewitalizacji, zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji. Celem wydzielenia obszarów

kryzysowych przeprowadzono szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych, kwerendę wiedzy eksperckiej zawartej, między innymi, w dokumentach związanych z Miastem⁸. Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji korzystano z podziału Miasta na ulice przyporządkowane do czterech rejonów ustalonych na potrzeby Budżetu Obywatelskiego Miasta Skierniewice⁹.

Rycina 1 Wykaz rejonów w Mieście Skierniewice na potrzeby Budżetu obywatelskiego

Źródło: [Budżet obywatelski](#)

Analiza rozkładu wartości wskaźników została oparta o kryterium wartości średniej. W zależności od interpretacji treści wskaźnika, oceniane jako znajdujące się w trudnej (na tle Miasta) sytuacji, są

⁸ Należy podkreślić trudności merytoryczne w delimitacji obszaru rewitalizacji w sytuacji, gdy: wskaźniki kryzysu w sferze społecznej pozostają na dość wysokim poziomie w relacji do wartości w zewnętrznych jednostkach odniesienia (powiecie, województwie), wskaźniki kryzysu w sferze społecznej nie są bardzo silnie zróżnicowane w poszczególnych jednostkach w Mieście (ulicach), a występujące zróżnicowania trudno często jest jednoznacznie zinterpretować; zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, infrastrukturalnej są znaczące w wymiarze całego Miasta, a możliwości ich łagodzenia nie mają charakteru lokalnego, dotyczącego wyłącznie określonej jednostki (np. modernizacja dróg, porządkowanie terenów zieleni)

⁹ Zobacz więcej [Budżet obywatelski](#)

obszary o niekorzystnej jego wartości. Im wyższe wartości charakteryzują jednostkę, tym gorsza jest sytuacja, na tle pozostałych obszarów Miasta w danym zakresie.

Analizę zjawisk o charakterze liniowym, punktowym lub obszarowym przedstawiono w ujęciu kartograficznym lub opisowym. Problemy wynikające ze stanu zagospodarowania przestrzennego, braku spójnej koncepcji przestrzeni, gęstości zabudowy i niedostosowania infrastruktury do rosnących potrzeb użytkowników mają często charakter ogólnogminny. Ustawa o rewitalizacji oraz Wytyczne ministerialne dotyczące rewitalizacji¹⁰ nie precyzują sposobu obliczenia tego wskaźnika (może to być np. średnia arytmetyczna lub typologia), dlatego daną referencyjną była średnia dla Miasta. Zgodnie z przyjętą metodologią deprywacja rozumiana była jako stan (materialny lub niematerialny) na terenie jednostki, który nie zapewnia egzystencji i funkcjonowania przyjętych w danym społeczeństwie i wskazujący odstępstwo od średniej dla badanej gminy.

Analiza wskaźników diagnostycznych została dokonana z wykorzystaniem brytyjskiej metodologii bazującej na wskaźniku wielowymiarowej degradacji społecznej, czyli metodologii wskaźnika deprawacji wielowymiarowej IMD (ang. Index of Multiple Deprivation)¹¹ Metodologia wskaźnika deprawacji wielowymiarowej IMD stosowana jest powszednie w badaniach. Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono, do wartości ogólnej punktów przyznawanych za kolor czerwony, powinien zostać dopisany dodatkowo jeden punkt. Uzyskana wartość sumaryczna staje się podstawą do dopisania kolejnego punktu w przypadku wykrycia trzeciego obszaru oznaczonego na czerwono w danej jednostce analitycznej, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Niniejszy proces sumowania wartości powinien zostać powtórzony w odniesieniu do kolejnych obszarów oznaczonych na czerwono. Obszary oznaczone na inne kolory uzyskują odpowiednio: 2 punkty (kolor żółty), 1 punkt (kolor zielony). W ramach wyznaczania wartości średniej koncentracji problemów na danych obszarze przyjęto wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym przyjęto najczęściej odchylenie na poziomie 15% - 25%.

Niniejsza analiza pozwala na przyznanie określenie wartości liczbowych obowiązywania poszczególnych kolorów (zielonego, żółtego, czerwonego), jako stopnia natężenia problemów społecznych. Należy podkreślić, iż przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów społecznych, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców. I wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

W podsumowaniu wyliczania wskaźnika syntetycznego deprawacji wielowymiarowej IMD dla wyników każdej jednostki doliczono dodatkowo wartość IMD w ramach poszczególnych uwarunkowań poddanych analizie. Przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej

¹⁰ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Minister Rozwoju, Warszawa 2016 r.

¹¹ Zastosowanie metodologii Index of Multiple Deprivation przy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało opisane w dokumencie Delimitacja krok po kroku Metoda wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, praca zbiorowa pod redakcją W. Jarczewskiego z Instytutu Rozwoju Miast, Warszawa 2017 r.

mieszkańców i wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej. Prezentowana metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakładała, że każde badane zjawisko miało taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego, co oznacza że w ramach wskaźnika syntetycznego każdy miał 25% udziału we wskaźniku syntetycznym. W wyliczeniach nie wprowadzano wag dla wskaźników syntetycznych, ani wskaźników cząstkowych.

Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz eksperckie analizy jakościowe, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki (wskaźniki) i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W stosunku do każdego wskaźnika określono czy jest tzw. stymulantą, czy destymulantą rozumianą jako wskazanie, że wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego przy stymulancie i zjawiska negatywnego przy destymulancie. Z uwagi na brak dostępnych danych ilościowych w niektórych obszarach objętych badaniem bazowano na ocenie jakościowej pracowników Uniwersytetu Warszawskiego i ekspertów zewnętrznych, którzy odpowiedzialni byli za opracowanie GPR, w tym diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.

Do analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmijskiego Skierniewic wykorzystano łącznie 19 wskaźników, w tym 11 wskaźników odnoszących się do sfery społecznej, 3 wskaźniki ze sfery gospodarczej, 2 ze sfery środowiskowej oraz 3 ze sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej.

Tabela 1 Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Skierniewicach

Lp.	Nazwa wskaźnika	Definicja	Rodzaj oddziaływania	Źródło danych
SFERA SPOŁECZNA				
1	Zmiana liczby mieszkańców w latach na 100 mieszkańców	Udział różnicy liczby mieszkańców zamieszkałych na stałe w danej jednostce na 100 mieszkańców jednostki. Wskaźnik obrazuje efekt zmian demograficznych w jednostce (migracje, przyrost naturalny) w latach 2019-2022, określając skalę potencjału demograficznego dla rozwoju danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Miasta Skierniewice Urząd Stanu Cywilnego
2	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100	Udział liczby mieszkańców zaliczanych do grupy osób ze szczególnymi potrzebami w	Destymulanta ¹²	Urząd Miasta Skierniewice

¹² Zgodnie ze Strategią rozwoju miasta Skierniewice, wyzwaniem problemowym w rozwoju miasta jest wzrost liczby mieszkańców będącymi seniorami korzystających z usług pomocy społecznej. Sytuacja ta wynika z ogólnych trendów demograficznych. Dzięki postępowi technologicznemu zwiększa się średnia długość życia, a każde kolejne pokolenie żyje dłużej od poprzedniego. Podczas gdy w 2002 roku średnia długość życia wynosiła 70,4 lat dla mężczyzn i 78,8 lat dla kobiet, w 2010 wydłużyła się do 73,3 lat dla mężczyzn i 80,6 dla kobiet. Według prognoz GUS do roku 2030 wydłuży się ona do 77,6 lat dla mężczyzn oraz 83,3 lat dla kobiet. Seniorzy i seniorki są grupą wewnątrznie zróżnicowaną pod względem płci, wykształcenia, zamożności, stanu cywilnego, stanu zdrowia, czy sytuacji mieszkaniowej. Co za tym idzie - wśród seniorów i senierek znajdziemy zarówno osoby wykluczone, jak i osoby w pełni uczestniczące w życiu społeczności. Pomimo tego, trend starzenia się społeczeństwa jest zauważalny i będzie w przyszłości mieć znaczący wpływ również na rozwój Skierniewic. Jedynym z wyzwań na najbliższe lata będzie konieczność przeformułowania funkcji obiektów i przestrzeni, które powinny coraz bardziej służyć coraz liczniejszej grupie seniorów mieszkańców Miasta. W tym

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	osób	zakresie dostępności w danej jednostce na 100 mieszkańców. Wskaźnik obrazuje efekt zmian demograficznych w kontekście starzenia się społeczeństwa, określając poziom wyzwań dla danej jednostki w zakresie dostępności. Według metodologii GUS w wieku poprodukcyjnym znajdują się: mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej.		Urząd Stanu Cywilnego
3	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, w tym skalę występującego uzależnienia rodzin od pomocy instytucjonalnej MOPR, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców w danej jednostce.	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
4	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, w tym skalę występującego ubóstwa, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 mieszkańców w danej jednostce.	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
5	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, w tym skalę występującego wykluczenia z tyt. choroby alkoholowej, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 mieszkańców w danej jednostce.	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
6.	Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, reprezentowaną przez osoby ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, poprzez liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców w danej jednostce	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
7.	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, w tym kondycję ekonomiczną rodzin, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających dodatki mieszkaniowe. Z uwagi na nieznaczną liczbę takich dodatków w skali miasta zobrazowano wartość w postaci punktowej informacji o przyznanych lub nie przyznanych datkach	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
8.	Liczba niebieskich kart na	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w Mieście, w tym kondycję wychowawczą	Destymulanta	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

kontekście wskaźnik liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób zakwalifikowany został jako „destymulanta” rozwojowa.

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	100 osób	rodzin, poprzez liczbę założonych niebieskich kart na 100 mieszkańców w danej jednostce		w Skierniewicach
9.	Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje udział osób niezatrudnionych i niewykonujących innej pracy zarobkowej, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej na 100 mieszkańców w danej jednostce.	Destymulanta	Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach
10.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł	Wskaźnik obrazuje skalę problemu ubóstwa, wyrażoną poprzez łączną wartość zadłużenia z tyt. czynszu w miejskim zasobie mieszkaniowym, w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki.	Destymulanta	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Skierniewicach
11.	Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego na 1000 osób	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnego kapitału społecznego, mierzony poziomem partycypacji mieszkańców w życiu publicznym, wyrażony liczbą projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego na 100 mieszkańców danej jednostki	Stymulanta	Urząd Miasta Skierniewice
SFERA GOSPODARCZA				
1	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 100 osób	Liczba podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w CEIDG w 2022 r. na 100 mieszkańców danej jednostki określa zdolność lokalnej społeczności do podejmowania ryzyka gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.	Stymulanta	Urząd Miasta Skierniewice
2	Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 100 osób	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, a w szczególności kondycję sektora MŚP, wyrażoną liczbą podmiotów wyrejestrowanych w 2022 r. z CEIDG na 100 mieszkańców danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Miasta Skierniewice
3	Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 100 osób	Wskaźnik obrazuje rozkład branż niepożądanych w układzie jednostek w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Branże niepożądane to m.in. tzw. przedsiębiorstwa „biedy”, tj. firmy prowadzące działalność pozabankową, zakłady losowe, kasyna, lombardy, punkty sprzedaży alkoholu, których funkcjonowanie koresponduje z problemami w sferze społecznej.	Destymulanta	Urząd Miasta Skierniewice
SFERA ŚRODOWISKOWA				
1	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m2	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska, mierzone występowaniem odpadów	Destymulanta	Urząd Miasta Skierniewice

	na 100 osób	niebezpiecznych, wyrażonych powierzchnią wyrobów zawierających azbest w m2 na 100 osób danej jednostki.		
2	Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska, mierzone występowaniem źródeł ciepła wymagających wymiany tzw. kopciuchów, które powinny zostać wymienione na 100 osób danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Miasta Skierniewice
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNO-TECHNICZNA				
1	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 osób	Wskaźnik obrazuje atrakcyjność kulturową jednostek, mierzoną rozkładem obiektów włączonych do gminnej (miejskiej) ewidencji zabytków na 100 mieszkańców danej jednostki.	Destymulanta ¹³	Urząd Miasta Skierniewice
2	Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 100 osób	Wskaźnik obrazuje stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną jednostek, wyrażony liczbą budynków w zasobie gminnym wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 100 mieszkańców danej jednostki.	Destymulanta	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. w Skierniewicach
3	Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym	Wskaźnik obrazuje skalę degradacji gminnego zasobu mieszkaniowego, mierzoną udziałem liczby budynków, których stan techniczny wymaga przeprowadzenia remontu, w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki	Destymulanta	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. w Skierniewicach

Źródło: opracowanie własne

Zaproponowany katalog wskaźników odzwierciedla najbardziej kluczowe problemy, które występują w Skierniewicach. Ich liczba i stopień przekroczenia przez nie wartości referencyjnych dla Miasta przesądzi o uznaniu niektórych jednostek za zdegradowane. Wskaźniki wybrane do analizy porównawczej jednostek strukturalnych spełniają następujące kryteria: są mierzalne, pochodzą z wiarygodnych źródeł, istnieje w ich przypadku możliwość systematycznego pozyskiwania danych w kolejnych latach, podczas monitorowania sytuacji na obszarze kryzysowym (w ramach monitoringu gminnego programu rewitalizacji). Poniżej zaprezentowano wyniki analiz w poszczególnych sferach problemowych:

¹³ Posiadanie zabytkowych obiektów stanowić może tzw. „stymulantę” rozwojową, atrakcyjną dla mieszkańców i osób przyjezdnych. Na potrzeby niniejszej analizy przyjęto jednak zaklasyfikowanie wskaźnika pokazującego większą liczbę zabytków, jako „destymulantę” z uwagi na konieczne wydatki, jakie należy ponieść na ochronę i renowację obiektów zabytkowych. W kontekście rewitalizacji ważne będzie pokazanie terenów Miasta, gdzie powinny być kierowane dodatkowe środki pomocowe na remont i konserwację obiektów zabytkowych, czy pomoc mieszkańcom w działaniach inwestycyjnych związanych z remontami tych obiektów.

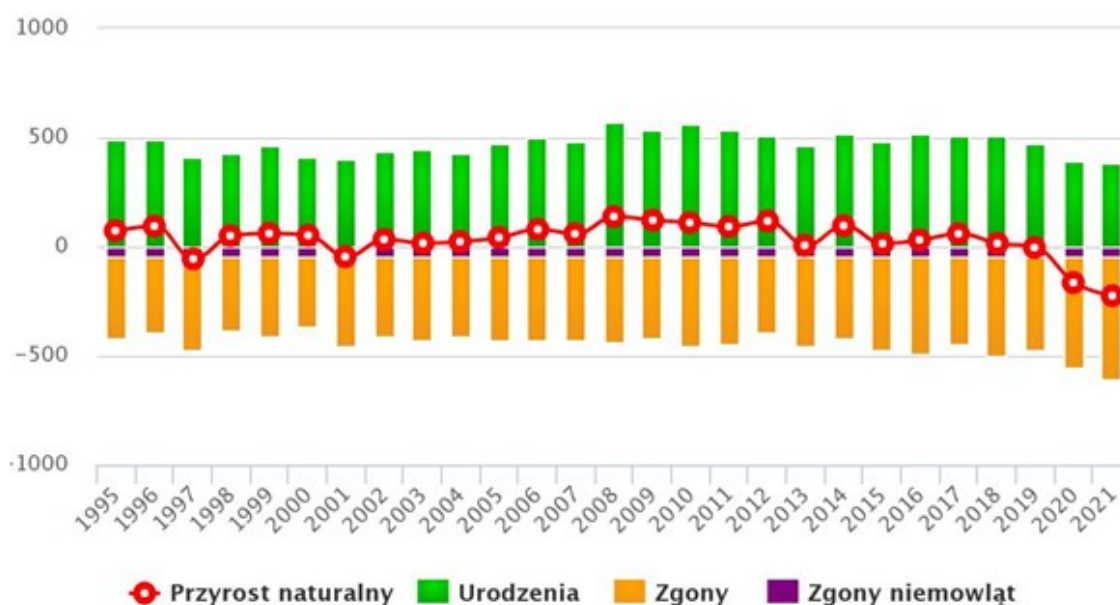
Analiza uwarunkowań społecznych

Na podstawie przepisów ustawy o rewitalizacji, podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszar rewitalizacji na terenie gminy jest występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2240) niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także nie wystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W tym celu analiza dostępnych danych i wskaźników odnosiła się do danych pozyskanych z MOPR i UM dostępnych na poziomie poszczególnych ulic w Mieście.

Analizując dane statystyczne należy wskazać, że w ostatnich latach stan liczby ludności w Mieście Skierniewice uległ spadkowi. Jeżeli na koniec 2014 roku (wg danych GUS) liczba mieszkańców wyniosła 48 660, to w 2017 r. miasto zamieszkiwało 46 637 mieszkańców, to w 2021 r. były to już 45 tys. osób. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 2,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców Skierniewic w 2050 roku spada i wynosi 39 147, z czego 20 541 to kobiety, a 18 606 mężczyźni.

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych, w kontekście starzenia się społeczeństwa polskiego i wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jest charakterystyczne dla całej Polski. Również w Mieście Skierniewice odnotowuje się w ostatnich latach wysoki i stały wzrost liczby osób starszych. Stale zmniejszający się stan ludności w Mieście wynika przede wszystkim z utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego. W analizowanych latach wskaźnik wykazuje coraz niższe wartości ujemne. Rekordowo niska wartość została osiągnięta w 2020 r. ze względu na zwiększoną umieralność ze względu na pandemię COVID-19.

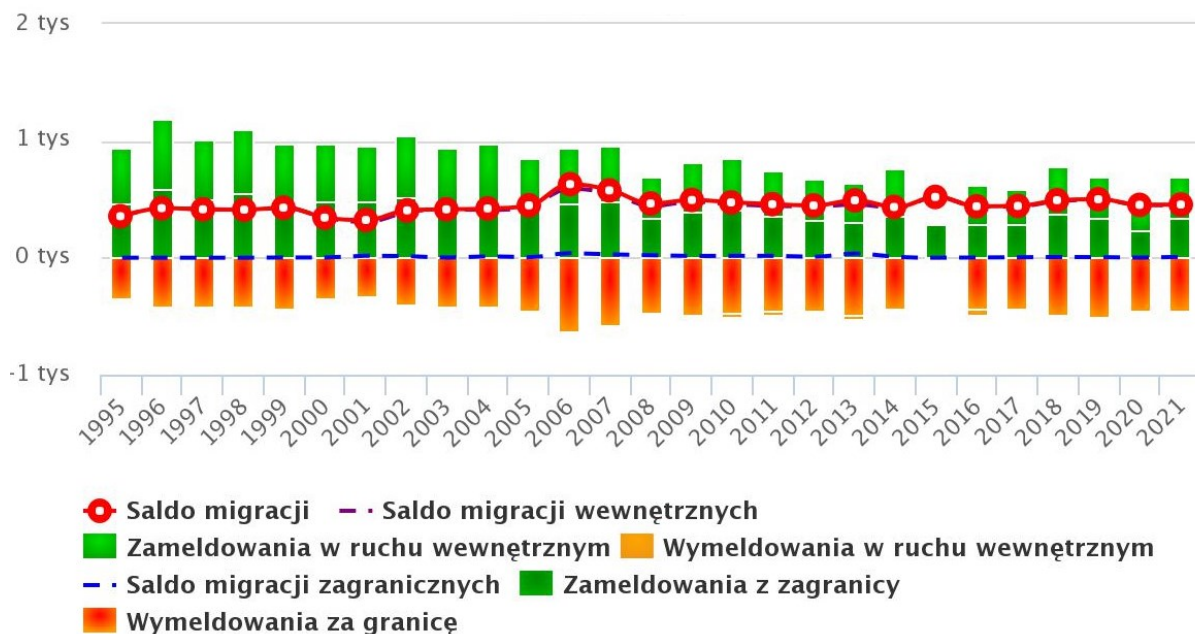
Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2021 w Skierniewicach

Źródło: GUS, Polska w liczbach

Pozytywnie należy ocenić dodatnie saldo migracji w Mieście Skierniewice. Nie odnotowano znaczących zmian dla tego wskaźnika w okresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Wykres 2. Migracje na pobyt stały w latach 1995 – 2021 w Skierniewicach

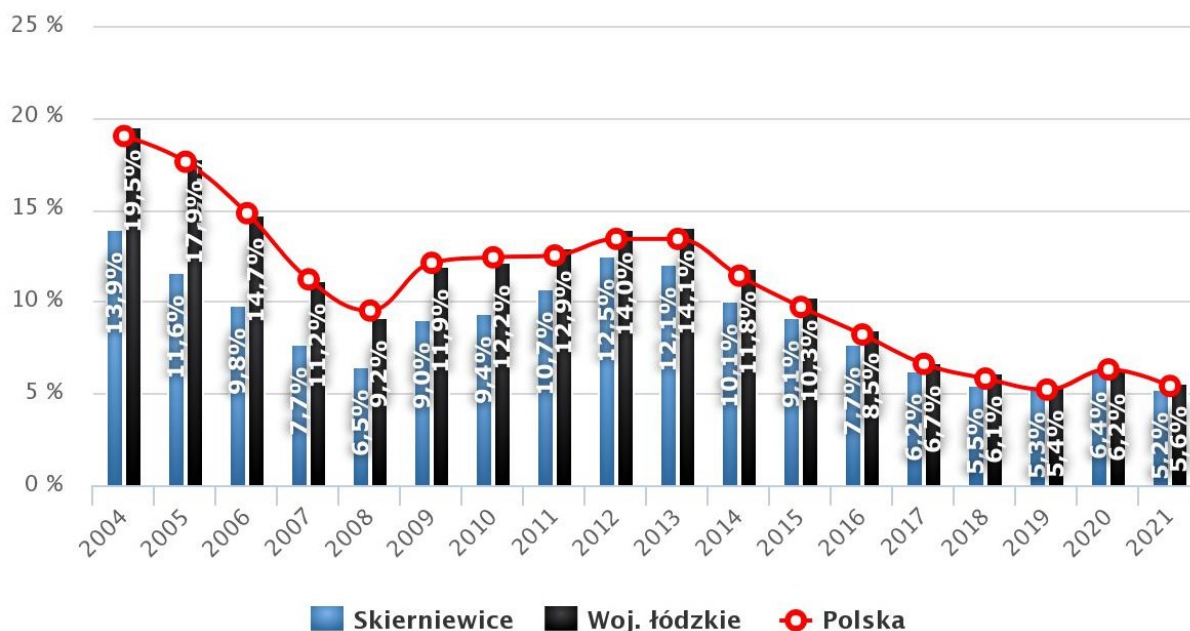

Źródło: GUS, Polska w liczbach

W Skierniewicach na 1000 mieszkańców pracuje obecnie 237 osób. Jest to mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz mniej od wartości dla Polski. 55,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Skierniewicach wynosiło w 2021 roku 5,2% (6,7% wśród kobiet i 3,9% wśród mężczyzn). Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Skierniewicach wynosiło 5145,34 zł, co odpowiada 85,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Jednym z podstawowych zjawisk kryzysowych zachodzącym w sferze społecznej, dodatkowo silnie powiązanych z innymi negatywnymi procesami jest bezrobocie. W analizowanym okresie znacząco spadł udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Poprawa sytuacji na rynku pracy jest widoczna, choć zapewne nie została spowodowana działaniami rewitalizacyjnymi, lecz jest wynikiem czynników zewnętrznych.

Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Skierniewicach w latach 2004-2021

Źródło: GUS, Polska w liczbach

Ograniczenie poziomu bezrobocia w Mieście świadczy o sukcesie i skuteczności działań choć nie były to działania uwzględnione w programie rewitalizacji Miasta Skierniewice i poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Niekorzystne zmiany widoczne w strefie społecznej, choć dotyczące wielu gmin w Polsce, są niepokojące ze względu na swoje natężenie i będą wymagały podejmowania dalszych działań naprawczych w programie rewitalizacji. Obraz jaki widoczny jest w przypadku wskaźnika bezrobocia (wskaźnik Liczba osób bezrobotnych na 100 osób) nie pozwala bowiem na identyfikację obszaru szczególnie dotkniętego problemem bezrobocia. Jakkolwiek wyraźnie widoczny jest pas ulic o intensywnych wartościach wskaźnika w środkowej części Miasta (ul. Bitwy pod Lenino, Kolejowa, Czysta, Henryka Sienkiewicza, Joachima Lelewela, Józefa Piłsudskiego, Stefana Batorego, Pamiętna, Poprzeczna, Felisów), to jednak ze względu na fakt, że obejmuje on ulice bardzo zróżnicowane z punktu widzenia przestrzenno-funkcjonalnego nie pozwala na zbyt dalekie wnioski. Zidentyfikowanym problemem związanym z natężeniem problemu bezrobocia rejestrowanego towarzyszy sytuacja występujących w tych jednostkach zaległości w opłatach czynszowych w budynkach będących w zasobie mieszkaniowym Miasta. W skali miasta można wskazać ulice gdzie szczególnie ten problem jest widoczny (ul. Stanisława Domarasiewicza z zaległościami czynszowymi w kwocie przekraczającej 700 tys. zł, ul. Jana III Sobieskiego z zaległościami ponad 800 tys. zł, czy ul. Henryka Sienkiewicza, gdzie zaległości czynszowe w lokalach komunalnych wynoszą ponad 1 mln zł).

Zjawisko starzenia się populacji polskich miast zaczyna być coraz bardziej odczuwalne. Niesie ze sobą konieczność przeformułowania funkcji obiektów i przestrzeni, które powinny coraz bardziej służyć coraz liczniejszej grupie seniorów. Wskaźnikiem, który dobrze oddaje to zjawisko jest odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik ten pozwala na ocenę struktury demograficznej ludności zamieszkującej analizowany obszar. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wskazuje na zmiany potrzeb użytkowników przestrzeni; w konsekwencji możliwy spadek dochodów części gospodarstw

domowych. Znaczące przekroczenie średniej miejskiej tego wskaźnika odnotowano w ul. Strzeleckiej, Pogodnej, Pamiętnej, Podmiejskiej, Leopolda Staffa, Gladioli, Cytrynowej, Bananowej, Stanisława Rybickiego, Raławickiej, Rzecznej, Podrzecznej, Malinowskiego, Długiej, Warzywnicza, Parowozowej, Królowej Marysieńki, Instytutowej, Czerwonego Kapturka, Szarych Szeregów.

Praktycznym sposobem identyfikowania terytorialnego rozkładu problemu ubóstwa jest zbadanie terytorialnego rozkładu miejsca zamieszkania beneficjentów świadczeń pomocy społecznej. Zgodnie z przepisami prawa, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie i wielu innych. W przypadku analizowanego obszaru informacje z tego zakresu zostały dostarczone przez MOPR. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), odpowiadającego stanowi na rok 2022. Potencjałem jest niewątpliwie malejąca liczba klientów pomocy społecznej (spadek w analizowanym okresie o ponad 17%) oraz korzystających z dodatków mieszkaniowych (spadek o 42%) oraz obserwowane trwałe zmniejszanie się liczby klientów MOPR. Pomimo tego, analiza danych MOPR pokazuje szczególnie natężenie sytuacji problemowych w zakresie przyznawanych świadczeń społecznych w jednostkach ul. Joachima Lelewela, Senatorska, Stefana Batorego, Św. Stanisława, Jarzębinowa, Mandarynkowa, Poprzeczna, Feliksów, Gałęckiego.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest, w skali analiz problemów sfery społecznej jednym z najbardziej selektywnych przestrzennie zjawisk kryzysowych. W tym obszarze analizie poddano wartości wskaźnika Liczba niebieskich kart na 100 osób. Skala tego typu problemów jest niewielka; znaczne przekroczenie średniej miejskiej notowano w jednostkach ul. Kolejowej, Czystej, Henryka Sienkiewicza, Joachima Lelewela, Stefana Batorego, Stefana Okrzei, Jarzębinowej, Mandarynkowej, Pamiętnej, Feliksów.

Kapitał społeczny definiowany jest najczęściej, jako sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności – ma dwie zupełnie różne postacie: opisując relacje wewnątrz danej społeczności mówimy o spajającym kapitale społecznym. Z kolei - charakteryzując relacje tej społeczności ze światem zewnętrznym mówimy o tak zwanym pomostowym kapitale społecznym. Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej niski kapitał pomostowy. Analizując ten obszar problemowy poddano analizie wyniki zgłoszeń do budżetu obywatelskiego Miasta w latach 2021-2022. Niewątpliwym potencjałem Miasta jest wzrastająca corocznie liczba zgłoszeń mieszkańców do budżetu obywatelskiego, chociaż – na co wskazuje również Strategia rozwoju Miasta Skierniewice - pomimo wzrostowej liczby głosujących w kolejnych edycjach budżetu obywatelskiego, wciąż niska jest frekwencja na poziomie zaledwie 2 – 10%.

Podsumowując, ocena potencjału demograficznego miasta wskazuje na zbilansowany przyrost naturalny, ale zauważalny trend spadkowy liczby urodzeń oraz starzenie się społeczności lokalnej - niekorzystną strukturę ekonomicznych grup wiekowych. Analiza strategiczna pokazuje wyzwanie w postaci niekorzystnych perspektyw demograficznych w postaci wyludniania się Miasta. Atutem w ramach polityki partycypacyjnej jest wprowadzenie cyklicznie funkcjonującego budżetu obywatelskiego oraz rosnąca liczba głosujących i zgłaszanych projektów w poszczególnych edycjach budżetu obywatelskiego. Należy mieć na uwadze, że zmieniająca się struktura demograficzna będzie negatywnie wpływała na zdolność mieszkańców do ponoszenia nakładów na utrzymanie istniejących zasobów mieszkaniowych. Konieczne jest zatem przygotowanie działań osłonowych, tak by nie

doszło do dodatkowych migracji oraz zmiany funkcji istniejących lokali z mieszkaniowych na usługowe lub biurowe. Analiza uwarunkowań społecznych pozwoliła wskazać tereny ulic w Mieście gdzie występuje szczególne natężenie problemów społecznych. Teren narażony na problemy społeczne to obszar ulic znajdujący się w centrum Miasta.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Tabela 4 Analiza uwarunkowań społecznych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery społecznej

Rejon	Ulica	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2022 na 100 osób	Liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 osób	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 osób	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 osób	Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 100 osób	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	Liczba niebieskich kart na 100 osób	Liczba osób bezrobotnych na 100 osób	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł	Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego na 2023 rok	IMD Społeczne
Rejon I obejmuje północną część Miasta, ograniczony jest drogą krajową nr 70 oraz drogą wojewódzką nr 705. Do rejonu zakwalifikowano osiedle Widok	19 Lutego	-1	14	0	0	0	0	0	0	1	199 790,00 zł	0	18
	Adama Asnyka	0	27	1	1	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	17
	Armii Krajowej	-1	20	2	2	0	0	0	0	1	10 966,00 zł	0	22
	Bolesława Leśmiana	0	40	1	0	0	2	0	0	0	0,00 zł	0	19
	Bolesława Prusa	0	29	1	1	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	20
	Cypriana Kamila Norwida	-1	26	2	1	0	1	0	0	1	4 932,00 zł	0	25
	Czesława Lisaka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	dr Tadeusza Wagnera	0	23	2	1	0	0	0	0	3	50 347,00 zł	0	23
	gen. Aleksandra Narbutta Łuczyńskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Jarosława Iwaszkiewicza	-1	33	1	1	0	0	0	0	1	0,00 zł	2	19
Kazimierza Przerwy-Tetmajera	0	27	2	2	0	0	0	0	1	0,00 zł	5	21	
księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	kpt. Mieczysława Hali, Łowicka (nr parzyste od nr 86 do końca, nr nieparzyste od nr 85 do końca)	0	21	1	1	0	0	0	0	1	4 451,00 zł	0	19
	Melchiora Wańkowicza	-1	31	2	2	0	1	0	0	1	40 466,00 zł	0	32
	mjr Henryka Sucharskiego	-1	21	1	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	17
	Stanisława Kornańskiego	0	25	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16
	Starbacicha	0	8	1	1	0	1	0	0	2	0,00 zł	0	20
	Sybiraków	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Szarych Szeregów	0	44	7	1	0	0	0	0	0	0,00 zł	4	18
	Widok (nr parzyste od nr 2 do nr 20, numery nieparzyste od nr 1 do nr 33)	0	11	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	15
	Władysława Orkana	-1	25	1	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	16
Rejon II obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część Miasta Skierniewice, bezpośrednio nad linią kolejową oraz pod nią, aż do drogi krajowej nr 70.	Adama Mickiewicza	0	13	4	5	0	1	4	0	2	824 968,00 zł	0	30
	Artyleryjska	0	28	0	0	0	0	0	2	2	0,00 zł	0	18
	Bajkowa	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Barbary Radziwiłłówny	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Batalionów Chłopskich	0	22	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	15
	Bieleńska (nr parzyste od nr 8 do końca, nr	0	17	2	2	0	1	0	0	4	0,00 zł	0	24

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Od strony zachodniej granica rejonu przebiega wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 705. Rejon obejmuje dzielnicę „Rawka”	nieparzyste od nr 7 do końca)												
	Bitwy pod Lenino	0	17	1	1	1	0	0	0	6	0,00 zł	0	20
	Bohaterów Westerplatte	0	22	2	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	1	19
	Czerwona	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	12
	Czerwonego Kapturka	0	46	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Czwartaków	0	4	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	14
	Dobra	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Dywizjonu 303	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Działkowa	0	6	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	1	14
	Dudzińskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Fabryczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Gójskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	ppłk. pil. Romualda Sulińskiego	0	24	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Grabina	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Grzybowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Gwardzistów	0	22	3	0	0	3	0	0	0	0,00 zł	0	16
	Ignacego Prądzyńskiego	0	32	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	16
	Instytutowa	0	56	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Jagodowa	0	16	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	15
	Jana Brzechwy	0	6	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	14
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 6 do końca, nr nieparzyste od nr 15 do końca)	0	21	0	0	0	0	0	0	2	360 610,00 zł	0	19	
Jana Karola	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Chodkiewicza													
Jana Matejki	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Jana Zamoy- skiego	0	18	1	1	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	17	
Janiny Twarow- skiej	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Jaskólcza	0	20	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16	
Jasna (nr parzy- ste od nr 30 do końca i nr nie- parzyste od nr 29a do końca)	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Jastrzębia	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
kpr. pchor. Ta- deusza Skrzypka	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Kolejowa	0	20	7	7	7	0	0	7	7	0,00 zł	0	28	
Kombatantów	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Kosynierów	0	7	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	14	
Nowobielańska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	5	12	
Podkładowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	12	
Rakietowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Rekreacyjna	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Rolna	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Sadowa	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Sienna	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Składowa	0	18	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16	
Skłodowskiej- Curie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Stanisława Do- marasiewicza	0	25	10	4	2	2	0	1	3	758 888,00 zł	0	34	
Stanisława Ka- czyńskiego	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Stanisława	0	32	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Konieczpol- skiego													
Króla Maciusia	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Królowej Bony	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Królowej Ja- dwigi	0	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Królowej Mary- sieńki	0	89	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Kubusia Pu- chatka	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	2 815,00 zł	0	13
Kwiatowa	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Leśnej Polanki	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Mazowiecka (od nr 34 do końca, nr nie- parzyste od nr 3 do końca)	-1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Miedniewiecka	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Miła	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Parowozowa	0	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Partyzantów	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Pasażerska	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Podchorążych	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Powstańców Warszawy	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Północna	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Przemysłowa	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Stanisława Ry- bickiego (nr pa- rzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 5 do końca)	0	33	0	0	0	17	0	0	0	0	0,00 zł	0	18
Stęborow- skiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	Stanisława Wyspiańskiego	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Stanisława Żółkiewskiego	0	21	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	16
	Stefana Czarnieckiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Szkolna	0	19	7	7	1	1	0	0	0	147 901,00 zł	0	28
	Szwolężerów	0	10	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	15
	św. Maksymiliana Kolbe	0	17	1	1	1	0	0	0	1	0,00 zł	2	17
	Tadeusza Sułkowskiego	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Torowa	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	14
	Trakcyjna	0	18	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	15
	Ułańska	0	6	1	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	17
	Unii Europejskiej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Urocza	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wagonowa	0	36	4	0	0	4	0	0	0	0,00 zł	0	18
	Warszawska	0	21	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16
	Warzywnicza	0	46	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Wiejska	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wiewiórcza	0	14	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	15
	Wiklinowa	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wittenberga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Witkacego	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Zagajnikowa	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Zielna	0	25	1	1	0	1	0	1	0	0,00 zł	0	23
	Zielona	0	25	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	13
	Ziołowa	0	34	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	15
Rejon III obejmuje północną i północno-	1 Maja	0	24	3	0	0	3	0	0	0	13,00 zł	0	19
	Edmunda Jaworskiego	0	34	0	1	0	3	0	0	0	0,00 zł	0	19

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. W jego granicach położona jest linia kolejowa, zabytkowa Parowozownia, Park Miejski oraz historyczne śródmieście z Ryńkiem i Ratuszem	Aleja Macieja Rataja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	12
	Aleja Niepodległości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Anny Olszewskiej	-1	28	2	3	0	1	0	2	0	35 219,00 zł	0	32
	Anieli Krzywoń	0	17	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	15
	Bieleńska (nr parzyste od nr 2 do nr 6, nr nieparzyste od nr 1 do nr 5)	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Czysta	0	33	0	0	0	0	0	1	5	0,00 zł	0	21
	Długa	0	48	1	0	0	0	0	1	2	0,00 zł	0	22
	Listopadowa	0	38	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	dr Wiktora Łąbędzkiego	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	14
	łączna	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	łowicka (nr parzyste od nr 2 do nr 84, nr nieparzyste od nr 1 do nr 83a)	-1	12	1	0	0	1	0	1	0	0,00 zł	0	21
	Makowska	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Malinowskiego	0	77	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Mazowiecka (nr parzyste od nr 2 do nr 32)	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Mszczonowska (nr parzyste od nr 2 do nr 28, nr nieparzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 41)	-1	2	0	1	0	1	0	0	1	290 604,00 zł	0	22

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Pasaż Nurzyńskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Dworcowa	0	13	4	1	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	20	
Elizy Orzeszkowej	0	35	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	14	
Floriana	0	24	4	4	0	4	0	0	2	640,00 zł	0	25	
Bracka	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Fryderyka Chopina	0	18	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	16	
Kaczorowski	3	2	0	0	0	0	0	0	0	24 783,00 zł	0	13	
Chroboczka	0	35	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Gałęckiego	0	11	17	16	1	0	0	0	3	201 575,00 zł	0	24	
gen. Władysława Sikorskiego	0	8	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	15	
Henryka Sienkiewicza	0	13	14	7	5	5	0	1	7	1 095 214,00 zł	0	33	
Henryka Wieniawskiego	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Ignacego Krasińskiego	0	28	1	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	21	
Ignacego Paderewskiego	0	24	0	0	0	0	0	0	5	0,00 zł	0	16	
Jagiellońska	0	17	1	3	0	1	0	0	2	175 788,00	0	26	
Jana Długosza	0	37	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 4, nr nieparzyste od nr 1 do nr 13a)	-1	29	0	6	0	0	0	0	1	3	835 602,00 zł	1	28
Jana Kasprowicza	0	14	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	13	
Janusza Drązkiewicza	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Jasna (nr parzyste od nr 2 do nr 28g i nr nieparzyste od nr 1 do nr 29)	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Joachima Lelewela	0	18	34	31	3	9	4	1	6	337 133,00	0	0	34
Józefa Mireckiego	0	26	1	1	0	0	0	1	1	13 834,00 zł	0	0	21
Józefa Paczkowskiego	0	16	1	1	1	1	0	0	1	0,00 zł	0	0	21
Józefa Piłsudskiego	0	22	9	8	0	4	1	0	6	75 719,00 zł	0	0	31
Kameralna	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	13
Kasztanowa	0	19	2	2	0	2	0	0	2	0,00 zł	0	0	22
Konstytucji 3 Maja	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	15
Kościelna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	13
Marii Konopnickiej	0	2	0	0	0	0	0	0	0	7 407,00 zł	3	0	13
Ogrodowa	0	26	1	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	0	20
Plac Dąbrowskiego	0	41	1	0	0	1	0	0	2	0,00 zł	0	0	22
Plac Dworcowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	13
Plac Św. Floriana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	13
Plantowa	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	15
Podrzeczna	0	171	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	15
Polna	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	14
Pomologiczna	0	2	0	0	0	0	0	0	0	146 128,00 zł	0	0	15
Prymasowska	0	13	1	0	0	1	0	1	1	0,00 zł	0	0	20
Ractawicka	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	0	15

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Rawska (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	-1	5	0	0	0	1	0	0	0	48 405,00 zł	0	20
Rynek	0	26	2	0	0	0	0	0	0	72 385,00 zł	0	21
Rzeczna	0	57	2	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	21
Kozietulskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 20, nr nieparzyste od nr 1 do nr 21)	0	25	4	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	20
Samotna	0	12	4	0	0	4	0	0	0	0,00 zł	0	18
Senatorska	0	10	20	18	3	5	0	1	4	243 590,00 zł	3	32
Sierakowicka	0	14	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	13
Skwer Inwalidów Wojennych RP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Skwer Władysława Strakacza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Słoneczna	0	35	0	0	0	1	0	1	0	0,00 zł	0	21
Sosnowa	0	22	0	0	0	0	0	1	2	0,00 zł	0	23
Stanisława Moniuszki	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	0	41	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	1	14
Stefana Bato-rego (nr parzyste od nr 2 do nr 34, nr	0	16	13	9	6	6	0	1	8	137 655,00 zł	0	33

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	nieparzyste od nr 1 do nr 27)												
	Stefana Okrzei	0	35	6	6	6	0	0	0	12	0,00 zł	0	24
	Strykowska	0	25	5	5	3	3	0	0	2	21 384,00 zł	0	29
	Św. Stanisława	0	14	11	11	8	5	0	0	3	29 588,00 zł	0	30
	Tadeusza Kościuszki	0	31	1	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	19
	Waryńskiego	0	15	2	2	0	0	0	0	0	2 633,00 zł	0	19
	Widok (nr parzyste od nr 22 do końca, numery nieparzyste od nr 35 do końca)	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Willowa	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Wiosenna	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wita Stwosza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wysockiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	gen. Józefa Hallera	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Władysława Stanisława Reymonta	1	24	0	1	0	1	0	1	1	210 423,00 zł	1	22
	Wodna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Wspólna	0	11	8	8	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	18
	Zwierzyniecka	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Żurawia	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Żwirki	0	22	0	9	0	0	0	1	1	160 789,00 zł	0	25
Rejon IV obejmuje środkową i południową część Skierniewic, wraz z obszarem Koszar i	26 Dywizji Piechoty	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	2-go pułku Berlińskiego	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	500-lecia	0	26	1	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	22
	Akacyjowa	0	35	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Zalewu Zadębie, osiedle Sadowiczów, Zadębie, Feliksów, Kolonia Balcerów, Halinów. Obszar ten obejmuje również linię kolejową i drogi wojewódzkie nr 705 i 707.	Balcerowska	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Bananowa	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Stefana Bato- rego (nr parzy- ste od 36 do końca, nr nie- parzyste od nr 29 do końca)	0	8	1	1	0	0	0	1	0	388 560,00 zł	0	20
	Boczna	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Bratkowa	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Brzozowa	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Budowlana	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Chabrowa	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Cicha	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Cytrynowa	0	75	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Daliowa	0	28	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Dąbie	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Gajowa	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Gerbery	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Gładioli	0	52	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Golfowa	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Górna	0	24	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
	Graniczna	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Halinów	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
	Harcerska	0	29	0	0	0	0	0	1	1	0,00 zł	0	21
	Hortensji	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Irysowa	0	36	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Jordana	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
	Janusza Kor- czaka	0	12	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	15
	Jarzębinowa	0	21	29	0	0	0	0	0	6	0,00 zł	0	19
	Jaśminowa	0	30	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	18

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Jodłowa	0	15	1	0	0	1	0	0	1	0,00 zł	0	16
Józefa Ponia- towskiego	0	24	1	1	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	18
Juliana Tuwima	0	16	1	0	0	0	1	1	1	0,00 zł	0	20
Juliusza Sło- wackiego	0	32	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Kaktusowa	0	13	1	1	0	0	0	1	3	0,00 zł	0	20
Kalinowa	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Kazimierza Je- żewskiego	0	16	3	0	0	3	0	0	0	0,00 zł	0	18
Kątna	0	18	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	14
Kilińskiego	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Klonowa	0	25	1	0	1	0	0	1	0	0,00 zł	0	20
Kochanow- skiego	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Kołątaja	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Konstantego Il- defonsa Gał- czyńskiego	0	24	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	16
Konwaliowa	0	30	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	16
Koszarowa	0	21	4	3	0	3	0	0	1	0,00 zł	0	23
Kozietulskiego (parzyste od nr 22 do końca, nr nieparzyste od nr 23 do końca)	0	32	0	0	1	0	0	1	1	0,00 zł	0	22
Krokusowa	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Krzywa	0	16	1	1	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	17
Leopolda Staffa	0	40	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Liliowa	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Lipowa	0	23	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16
Józefa Mackie- wicza	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Łódzka	0	15	1	0	0	0	0	1	1	0,00 zł	0	17

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Mandarynkowa	0	19	11	7	0	4	0	0	7	0,00 zł	0	25
Marii Dąbrowskiej	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Mikołaja Kopernika	-1	29	1	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	18
Mikołaja Reja	0	22	0	0	0	0	0	2	5	0,00 zł	3	18
Miodowa	0	19	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16
Młynarska	0	17	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	15
Modrzewskiego	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Mszczonowska (nr parzyste od nr 30 do końca, nr nieparzyste od nr 33 do końca)	-1	29	2	1	0	1	0	0	2	131 999,00 zł	1	29
Myśliwska	0	13	0	0	0	0	0	2	0	0,00 zł	0	15
Na Piaski	0	15	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	15
Napoleońska	0	21	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Narcyzowa	0	29	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Nasturcjowa	0	30	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	15
Niezapominajek	0	20	2	0	0	2	0	0	0	0,00 zł	0	19
Ofiar Katyńskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Pamiętna	0	40	0	0	0	0	0	0	10	0,00 zł	0	18
Piekarska	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Piotra Skargi	0	26	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	18
Plac Jana Pawła II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Podleśna	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Podmiejska	0	53	0	0	0	0	0	0	5	0,00 zł	0	18
Pogodna	0	40	2	1	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	23
Pomarańczowa	0	20	3	0	0	3	0	0	0	0,00 zł	0	19

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Poprzeczna	0	5	14	14	0	0	0	0	5	0,00 zł	0	21
Próchnika	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
prof. Mariana Raciborskiego	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
prof. Szczepana A. Pieniążka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
prof. Stanisława Małkowskiego	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Prosta	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Przechodnia	0	14	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	15
Rawska (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 43 do końca)	0	10	3	2	1	2	1	0	1	40 218,00 zł	0	29
Romualda Traugutta	0	29	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Rondo Solidarności	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13
Równoległa	0	8	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	15
Różana	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14
Spokojna	0	25	0	1	1	0	0	0	1	0,00 zł	0	20
Sportowa	0	21	0	1	1	0	0	1	0	0,00 zł	0	22
Stanisława Staszica	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15
Feliksów	0	16	28	18	4	7	0	1	6	0,00 zł	7	29
Stefana Żeromskiego	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł		14
Storczykowa	0	32	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł		15
Strobowska	0	14	0	0	0	0	0	0	1	0,00 zł	1	13
Strzelecka	0	40	1	1	0	0	0	0	1	0,00 zł	0	22
Szarotek	0	24	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	16

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Św. Siostry Faustyny Kowalskiej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Świerkowa	0	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Topolowa	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	13	
Trzcńska	0	15	1	0	0	0	0	0	0	2	0,00 zł	0	16	
Tulipanowa	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	14	
Ustronna	0	14	0	0	0	0	0	0	0	3	0,00 zł	0	15	
Wąska	0	15	0	0	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	15	
Wierzbowa	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00 zł	0	15	
Władysława Broniewskiego	0	30	0	0	0	1	0	0	0	0	0,00 zł	0	18	
Wojska Polskiego	0	26	1	1	0	0	0	0	0	4	0,00 zł	0	20	
Wschodnia	0	11	2	2	2	0	0	1	2	0	0,00 zł	0	27	
Zadębie	0	17	0	0	0	0	0	0	2	83 627,00 zł	0	0	18	
Zaulek	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0,00 zł	0	0	15
Żwirowa	0	18	0	0	0	0	0	0	2	0	0,00 zł	0	0	16

Średnia	wskaźnik punktowy	20,44	1,16	0,80	0,20	0,43	wskaźnik punktowy	0,15	0,98	23 205,95	wskaźnik punktowy	16,68
Przedział średniej	wskaźnik punktowy	18-25	1	1	0,5	0,5	wskaźnik punktowy	0,10-0,14	1	19 000-28 000	wskaźnik punktowy	13-19
Wartość minimalna do korelacji	wskaźnik punktowy	3,07	0,17	0,12	0,03	0,06	wskaźnik punktowy	0,02	0,15	3 480,89	wskaźnik punktowy	2,17
Wartość maksymalna do korelacji	wskaźnik punktowy	5,11	0,29	0,20	0,05	0,11	wskaźnik punktowy	0,04	0,25	5 801,49	wskaźnik punktowy	3,34
Minimalny przedział wartości ujemnej	wskaźnik punktowy	17,37	0,98	0,68	0,17	0,37	wskaźnik punktowy	0,13	0,84	19 725,05	wskaźnik punktowy	14,51

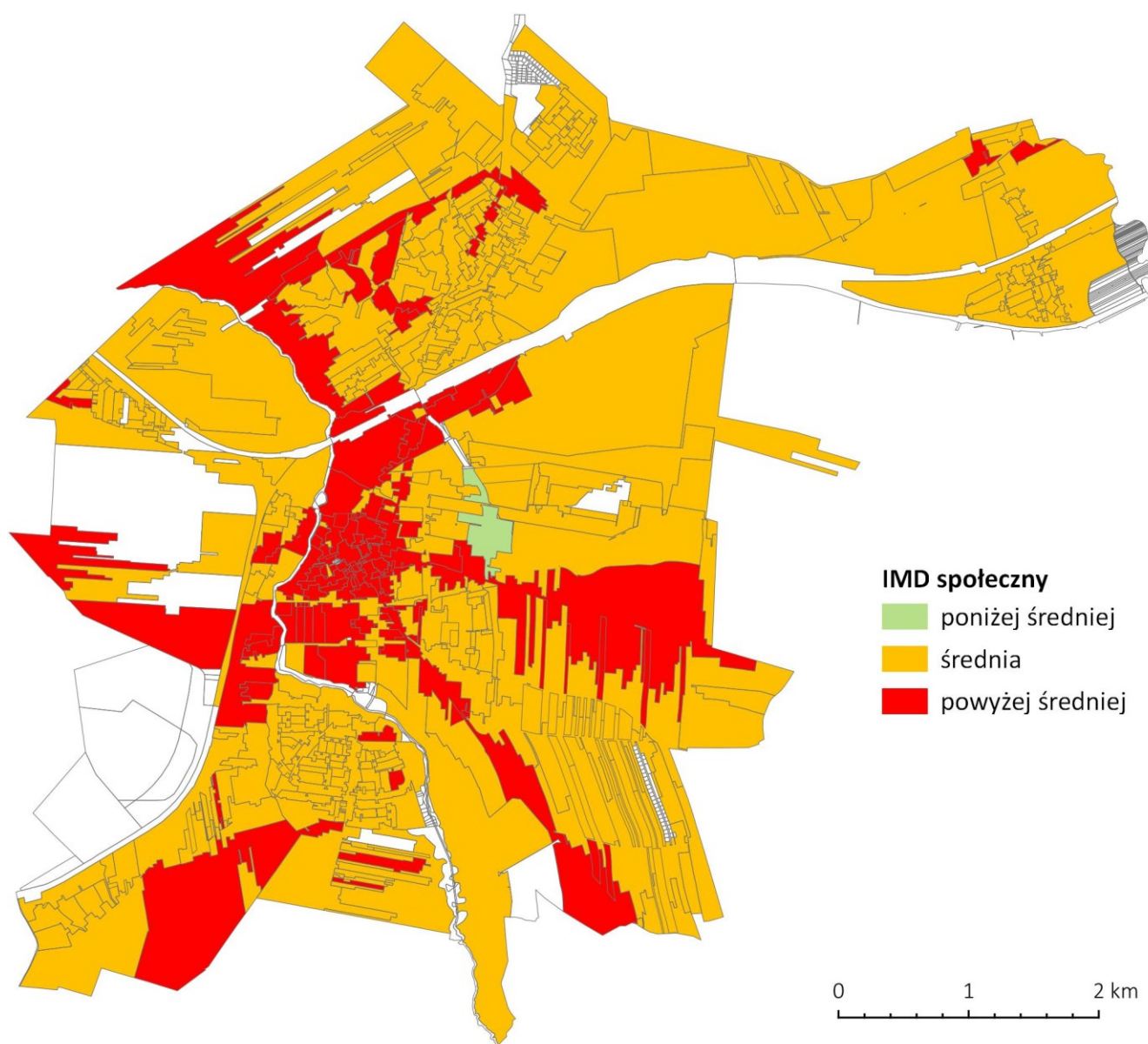
*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

Maksymalny przedział wartości ujemnej	wskaźnik punktowy	15,33	0,87	0,60	0,15	0,32	wskaźnik punktowy	0,11	0,74	17 404,46	wskaźnik punktowy	13,34
Minimalny przedział wartości dodatniej	wskaźnik punktowy	23,50	1,33	0,93	0,23	0,50	wskaźnik punktowy	0,17	1,13	26 686,84	wskaźnik punktowy	18,84
Maksymalny przedział wartości dodatniej	wskaźnik punktowy	25,55	1,45	1,01	0,25	0,54	wskaźnik punktowy	0,19	1,23	29 007,43	wskaźnik punktowy	20,01
Poniżej średniej												
Średnia												
Powyżej średniej												

Źródło: Opracowanie własne

Na rycinie dokonano wizualizacji przestrzennej natężenia problemów społecznych:

Rycina 2 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych w Mieście Skierniewice

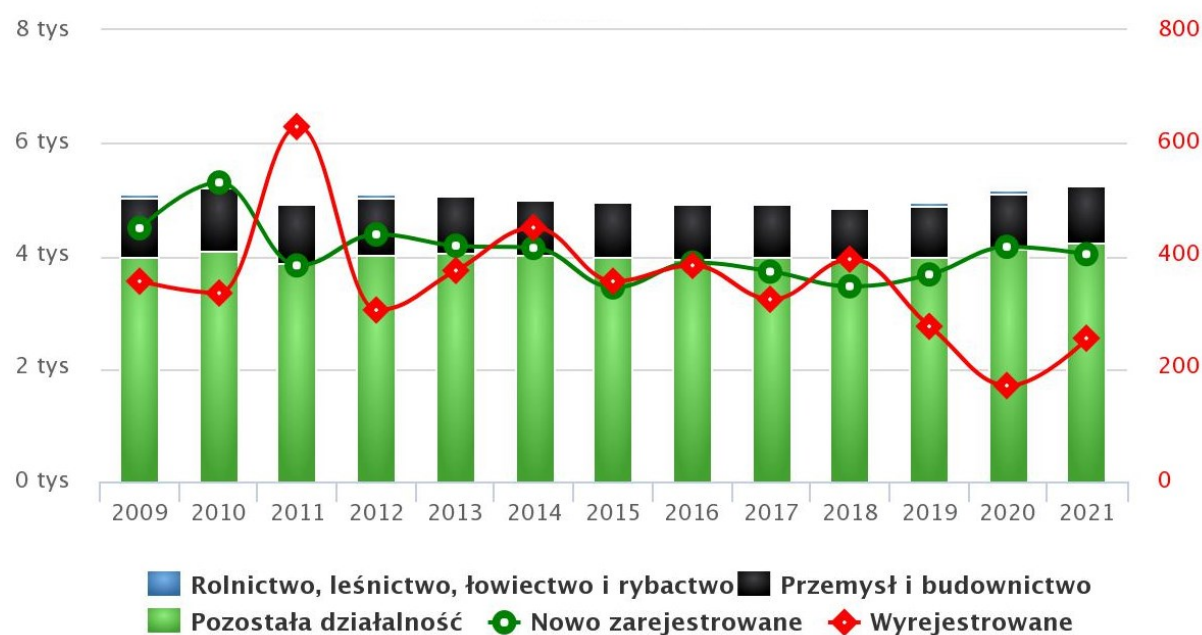
Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań gospodarczych

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, poza natężeniem problemów społecznych, decydować będzie występowanie dodatkowych negatywnych zjawisk, w tym przypadku negatywnych zjawisk gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

Dane statystyczne wskazują, że liczba podmiotów gospodarczych w Mieście systematycznie wzrastała. Na podstawie danych GUS w Mieście w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5297 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4107 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 403 nowe podmioty, a 254 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2021 najczęściej (530) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (344) w roku 2015. W tym samym okresie najczęściej (629) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (170) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Skierniewicach najczęściej (339) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (5 088) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,0% (54) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 18,8% (998) podmiotów, a 80,1% (4 245) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Skierniewicach najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22,6%) oraz Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (14,9%).

Wykres 4 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL.

W Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030 wskazuje się na główne wyzwania związane z uwarunkowaniami prowadzenia działalności gospodarczej w Mieście, jakimi są spadająca

liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta w okresie 2012-2018 o 4,7%, niski poziom przedsiębiorczości (w strukturze przedsiębiorstw dominują małe przedsiębiorstwa i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą), połączony z trendem spadkowym rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych oraz niski poziom zarobków wpływający na przeciętną atrakcyjność miejsc pracy, szczególnie w przypadku profesjonalistów i osób z wyższym wykształceniem, co z kolei przekłada się na wysoką liczbę mieszkańców pracujących poza miastem¹⁴. W obszarze rynku pracy autorzy Strategii rozwoju Miasta wskazują na dominację w populacji bezrobotnych osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy – długotrwale bezrobotni, osoby 50+ oraz bez doświadczenia zawodowego, trend spadkowy współczynnika pracujących na 1000 mieszkańców – może wynikać z migracji zarobkowej bądź zmiany miejsca zamieszkania. W sferze gospodarczej celów strategicznych zaplanowano szereg działań mających realizować cel strategiczny Rozwój i innowacja obejmujących Kierunek działań 1. Wspieranie sektora MŚP, Kierunek działań 2. Zrównoważony rozwój oraz Kierunek działań 3. Promocja innowacji. W ramach działań spełniających znamiona działań rewitalizacyjnych w tym obszarze wskazano szczególnie Podejmowanie działań inicjujących dalszy rozwój gospodarczy Miasta Skierniewice, m.in. wspieranie i aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem i bezrobotnych poprzez działania dostosowane do indywidualnych potrzeb, Ułatwianie dostępu do rynku pracy mieszkańcom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym osobom z niepełnosprawnościami oraz promocja największych terenów rekreacyjnych Skierniewic - parku miejskiego i zalewu Zadębie - jako przestrzeni dla inicjatyw o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnokrajowym.

Podstawowym diagnozowanym zjawiskiem w sferze gospodarczej jest przestrzenny rozkład wyrejestrowywanych w ostatnich latach podmiotów gospodarczych z CEIDiG ujętych w bazie REGON. Użyty wskaźnik obrazuje słabą kondycję lokalnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Dzięki analizie wskazano te części Miasta, gdzie zarejestrowane podmioty gospodarcze radziły sobie najgorzej, co skutkowało likwidacją przedsiębiorstwa i jego aktywów. W konsekwencji mogło to prowadzić do ograniczenia miejsc pracy i powstania problemu pustostanów, co powodowało dalsze problemy społeczne.

Do analizy sfery gospodarczej wybrano również wskaźnik ilustrujący zjawiska ocenione powszechnie, jako szczególnie niekorzystne, a mianowicie występowanie branż niepożądanych, które pogłębiają kryzys społeczny i negatywnie oddziałują na klimat prowadzenia działalności. Analizie poddano wskaźnik sumy negatywnych zjawisk gospodarczych jest rozumiany jako nadreprezentacja firm prowadzących działalność w obszarze: sprzedaży alkoholu, sprzedaży losów na loterię, eksploatacji automatów do gier hazardowych na monety, działalności bukmacherskiej (kod PKD 92.00 Z) oraz udzielania kredytów poza systemem bankowym – udzielanie kredytów konsumpcyjnych, pożyczek pieniężnych poza systemem bankowym, działalność lombardów (kod PKD 64.92 Z/64.19 Z).

Podsumowując, analiza uwarunkowań gospodarczych pozwala na sformułowanie wniosku, że na terenie Miasta występują przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego. Jednym z widocznych efektów występujących w obszarze rewitalizacji problemów w sferze gospodarczej są puste lokale użytkowe. Występuje nagromadzenie placówek bankowych, aptek,

¹⁴ Zob. Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030, str. 32

„chwilówek” i pośrednictwa kredytowego, czyli zestaw usług charakterystycznych dla obszarów zdegradowanych. Oczekiwaniem działaniem powinno być wspieranie właścicieli w lokowaniu większej liczby działalności handlowej usługowej, artystycznej, czy rekreacyjnej. Zjawiska kryzysowe wskazane w obszarze gospodarczym są powiązane i adekwatne do zidentyfikowanego problemu w zakresie rewitalizacji, a ich natężenie (nawarstwienie, utrwalenie się) ma istotny wpływ na występowanie powyższego problemu jakim jest potrzeba zagospodarowania przestrzeni publicznej na cele gospodarcze.

Jak pokazała dokonana wcześniej analiza uwarunkowań społecznych, na terenie jednostek gdzie zidentyfikowano problemy w sferze gospodarczej są zarejestrowane również osoby bezrobotne. Skala zjawiska wyrejestrowań z ewidencji działalności gospodarczej pozwala na stwierdzenie, iż problemy gospodarcze w sektorze małych i mikroprzedsiębiorstw współwystępują w tych częściach Miasta, w których stwierdzono istnienie kluczowych problemów społecznych. Poniżej zaprezentowano tabelaryczne zestawienie wyników analizy uwarunkowań sfery gospodarczej.

Tabela 2 Analiza uwarunkowań gospodarczych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery gospodarczej

Rejon	Ulica	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 100 osób	Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 100 osób	Suma negatywnych zjawisk gospodarczych wg kodów PKD 9200Z 6419Z 6492Z wraz z punktami sprzedaży alkoholu na 100 osób	IMD gospodarcze
Rejon I obejmuje północną część Miasta, ograniczony jest drogą krajową nr 70 oraz drogą wojewódzką nr 705. Do rejonu zakwalifikowano osiedle Widok	19 Lutego	0,31	1	0,00	6
	Adama Asnyka	1,08	0	0,31	4
	Armii Krajowej	1,20	1	0,17	5
	Bolesława Leśmiana	0,00	1	0,00	6
	Bolesława Prusa	0,59	1	0,24	6
	Cypriana Kamila Norwida	0,56	0	0,08	5
	Czesława Lisaka	0,00	0	0,00	5
	dr Tadeusza Wagnera	0,22	0	0,00	5
	gen. Aleksandra Narbutta Łuczyńskiego	0,00	0	0,00	5
	Jarosława Iwaszkiewicza	0,69	1	0,08	6
	Kazimierza Przerwy-Tetmajera	0,30	0	0,00	5
	księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego	4,88	0	7,32	5
	kpt. Mieczysława Hali, Łowicka (nr parzyste od nr 86 do końca, nr nieparzyste od nr 85 do końca)	0,17	1	0,00	6
	Melchiora Wańkowicza	0,48	0	0,29	5
	mjr Henryka	0,48	1	0,14	6

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Sucharskiego				
	Stanisława Konarskiego	0,80	1	0,00	6
	Starbacicha	3,09	1	0,00	6
	Sybiraków	0,00	0	0,00	5
	Szarych Szeregów	1,69	2	1,69	8
	Widok (nr parzyste od nr 2 do nr 20, numery nieparzyste od nr 1 do nr 33)	2,70	0	0,00	3
	Władysława Orkana	0,66	1	0,53	9
Rejon II obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część Miasta Skierniewice, bezpośrednio nad linią kolejową oraz pod nią, aż do drogi krajowej nr 70. Od strony zachodniej granica rejonu przebiega wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 705. Rejon obejmuje dzielnicę „Rawka”	Adama Mickiewicza	1,15	1	0,21	5
	Artyleryjska	0,00	0	0,00	5
	Bajkowa	1,37	0	0,00	4
	Barbary Radziwiłłówny	0,00	0	0,00	5
	Batalionów Chłopskich	1,23	2	0,00	6
	Bieleńska (nr parzyste od nr 8 do końca, nr nieparzyste od nr 7 do końca)	0,97	1	0,70	7
	Bitwy pod Lenino	1,01	0	0,00	4
	Bohaterów Westerplatte	0,70	0	0,70	8
	Czerwona	0,00	0	0,00	5
	Czerwonego Kapturka	0,00	8	0,00	5
	Czwartaków	0,00	0	0,00	5
	Dobra	0,00	0	0,00	5
	Dywizjonu 303	0,00	4	0,00	8
	Działkowa	1,50	0	0,00	3
	Dudzińskiego	0,00	0	0,00	5
	Fabryczna	0,00	0	0,00	5
	Gójskiego	0,00	0	0,00	5
	gen. Zygmunta Berlinga	0,00	0	0,00	5
	Grabina	0,00	0	0,00	5
	Grzybowa	0,00	0	0,00	5
	Gwardzistów	0,00	0	0,00	5
	Ignacego Prądyńskiego	0,00	1	1,47	9
	Institutowa	0,00	0	0,00	5
	Jagodowa	0,00	0	0,00	5
	Jana Brzechwy	1,52	2	0,00	5
	Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 6 do końca, nr nieparzyste od nr 15 do końca)	0,90	0	0,09	4
	Jana Karola Chodkiewicza	0,00	0	0,00	5
	Jana Matejki	0,00	0	0,00	5
	Jana Zamoyskiego	0,00	0	0,00	5
	Janiny Twarowskiej	0,00	0	0,00	5
	Jaskółcza	0,00	0	0,00	5

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Jasna (nr parzyste od nr 30 do końca i nr nieparzyste od nr 29a do końca)	0,00	0	0,00	5
Jastrzębia	0,00	2	0,00	8
kpr. pchor. Tadeusza Skrzyпка	0,00	0	0,00	5
Kolejowa	0,00	0	0,00	5
Kombatantów	0,00	0	0,00	5
Kosynierów	0,00	0	0,00	5
Nowobielańska	0,00	0	0,24	5
Podkładowa	0,00	0	0,00	5
Rakietowa	0,00	0	0,00	5
Rekreacyjna	0,00	0	0,00	5
Rolna	0,00	0	0,00	5
Sadowa	0,00	0	0,00	5
Sienna	0,00	0	0,00	5
Składowa	0,00	1	0,00	6
Skłodowskiej-Curie	0,00	0	0,42	8
Stanisława Domarasiwicz	0,39	0	0,00	5
Stanisława Kaczyńskiego	0,00	0	0,00	5
Stanisława Koniecpolskiego	0,00	0	0,00	5
Króla Macjusia	0,00	0	0,00	5
Królowej Bony	0,00	0	0,00	5
Królowej Jadwigi	0,00	0	0,00	5
Królowej Marysieńki	0,00	0	0,00	5
Kubusia Puchatka	0,00	0	1,09	8
Kwiatowa	0,00	0	0,00	5
Leśnej Polanki	0,00	0	0,00	5
Mazowiecka (od nr 34 do końca, nr nieparzyste od nr 3 do końca)	0,00	0	0,00	5
Miedniewiecka	0,00	0	0,00	5
Miła	0,00	0	0,00	5
Parowozowa	0,00	0	0,00	5
Partyzantów	0,00	0	0,00	5
Pasażerska	0,00	0	0,00	5
Podchorążych	0,00	0	0,00	5
Powstańców Warszawy	0,00	0	0,00	5
Północna	0,00	0	0,00	5
Przemysłowa	0,00	0	0,00	5
Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 5 do końca)	0,00	8	0,00	8
Stęborowskiego	0,00	0	0,00	5
Stanisława Wyspiańskiego	0,56	1	0,00	6

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Stanisława Żółkiewskiego	0,00	0	0,00	5
	Stefana Czarnieckiego	7,69	0	0,00	5
	Szkolna	0,00	1	0,00	6
	Szwolężerów	0,00	0	0,00	5
	św. Maksymiliana Kolbe	1,94	0	0,65	5
	Tadeusza Sułkowskiego	0,00	0	0,00	5
	Torowa	2,78	0	0,00	3
	Trakcyjna	1,50	2	0,00	5
	Ułańska	0,00	1	1,47	9
	Unii Europejskiej	0,00	0	0,00	5
	Uroczą	2,94	0	0,00	5
	Wagonowa	0,00	0	0,00	5
	Warszawska	1,89	2	3,77	8
	Warzywnicza	0,00	0	0,00	5
	Wiejska	0,00	5	0,00	8
	Wiewiórcza	0,00	0	0,00	5
	Wiklinowa	0,00	0	0,00	5
	Wittenberga	0,00	0	0,00	5
	Witkacego	0,00	0	0,00	5
	Zagajnikowa	2,78	0	0,00	5
	Zielna	2,78	0	0,00	3
	Zielona	0,00	1	0,00	6
	Ziołowa	1,43	1	0,00	5
Rejon III obejmuje północną i północno-zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. W jego granicach położona jest linia kolejowa, zabytkowa Parowozownia, Park Miejski oraz historyczne śródmieście z Rynkiem i Ratuszem	1 Maja	6,90	0	3,45	5
	25-lecia PRL	0,00	0	0,00	5
	Aleja Macieja Rataja	0,00	0	0,00	5
	Aleja Niepodległości	50,00	0	25,00	5
	Aleksandra Zawadzkiego	0,00	0	0,00	5
	Anieli Krzywoń	0,00	0	1,41	8
	Białańska (nr parzyste od nr 2 do nr 6, nr nieparzyste od nr 1 do nr 5)	0,00	0	0,00	5
	Czysta	0,00	0	0,00	5
	Długa	0,00	0	0,00	5
	Listopadowa	0,00	0	0,00	5
	dr Wiktora Łabędzkiego	0,00	0	0,00	5
	Łączna	0,00	0	0,00	5
	Łowicka (nr parzyste od nr 2 do nr 84, nr nieparzyste od nr 1 do nr 83a)	0,00	0	0,00	5
	Makowska	0,00	0	2,97	8
	Malinowskiego	0,00	0	0,00	5
	Mazowiecka (nr parzyste od nr 2 do nr 32)	0,00	0	0,00	5
	Mszczonowska (nr parzyste od nr 2 do nr 28, nr nieparzyste od nr 2 do 14, nr nieparzyste od	0,00	1	0,27	6

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

nr 1 do nr 41)				
Pasaż Nurzyńskiego	0,00	0	0,00	5
Dworcowa	4,46	2	2,68	8
Elizy Orzeszkowej	0,00	2	0,00	8
Floriana	3,64	0	0,00	3
Franciszka Zubrzyckiego	0,00	0	0,00	5
Fryderyka Chopina	0,00	0	0,00	5
Kaczorowskiego	0,00	0	0,00	5
Chroboczka	0,00	0	0,00	5
Gałęckiego	5,00	1	2,14	6
gen. Władysława Sikorskiego	0,00	0	0,00	5
Henryka Sienkiewicza	0,24	1	0,97	9
Henryka Wieniawskiego	1,18	0	0,00	4
Ignacego Krasickiego	0,00	2	0,00	8
Ignacego Paderewskiego	0,00	0	0,00	5
Jagiellońska	1,49	2	0,41	6
Jana Długosza	0,00	0	0,00	5
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 4, nr nieparzyste od nr 1 do nr 13a)	0,14	0	0,28	5
Jana Kasprowicza	0,00	0	0,00	5
Janusza Drązkiewicza	0,00	0	0,00	5
Jasna (nr parzyste od nr 2 do nr 28g i nr nieparzyste od nr 1 do nr 29)	1,00	0	0,00	4
Joachima Lelewela	3,55	0	1,42	5
Józefa Mireckiego	3,53	2	1,18	8
Józefa Paczkowskiego	2,24	1	0,00	4
Józefa Piłsudskiego	0,00	1	1,83	9
Kameralna	1,59	2	1,59	9
Kasztanowa	0,00	0	0,00	5
Konstytucji 3 Maja	0,00	2	0,00	8
Kościelna	100,00	100	0,00	5
Marii Konopnickiej	0,00	0	0,00	5
Ogrodowa	0,00	0	0,00	5
Plac Dąbrowskiego	0,00	0	3,45	8
Plac Dworcowy	0,00	0	0,00	5
Plac Św. Floriana	0,00	0	0,00	5
Plantowa	0,00	0	0,00	5
Podrzeczna	0,00	0	0,00	5
Polna	0,00	0	0,00	5
Pomologiczna	0,00	0	0,38	6
Prymasowska	0,00	0	1,08	8
Raławicka	0,00	0	0,00	5

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Rawska (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	0,00	0	0,91	8
	Rynek	0,00	0	2,27	8
	Rzeczna	0,00	1	0,00	6
	Kozietulskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 20, nr nieparzyste od nr 1 do nr 21)	2,41	0	0,00	3
	Samotna	0,00	0	0,00	5
	Senatorska	4,76	1	2,86	6
	Sierakowicka	1,31	1	0,00	5
	Skwer Inwalidów Wojennych RP	0,00	0	0,00	5
	Skwer Władysława Strakacza	0,00	0	0,00	5
	Słoneczna	0,00	0	3,85	8
	Sosnowa	0,74	1	0,00	6
	Stanisława Moniuszki	6,45	0	0,00	3
	Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	3,70	0	0,00	3
	Stefana Batorego (nr parzyste od nr 2 do nr 34, nr nieparzyste od nr 1 do nr 27)	3,16	1	1,05	6
	Stefana Okrzei	11,76	0	11,76	8
	Strykowska	3,28	0	1,64	5
	Św. Stanisława	1,37	1	0,00	5
	Tadeusza Kościuszki	2,56	1	1,28	6
	Waryńskiego	0,60	0	0,00	5
	Widok (nr parzyste od nr 22 do końca, numery nieparzyste od nr 35 do końca)	0,00	0	1,96	8
	Willowa	0,00	0	0,00	5
	Wiosenna	1,10	0	0,00	4
	Wita Stwosza	0,00	0	0,00	5
	Wysockiego	0,00	0	0,00	5
	Władysława Hibnera	0,00	0	0,00	5
	Władysława Stanisława Reymonta	2,38	1	1,39	6
	Wodna	0,00	1	0,00	6
	Wspólna	2,63	0	0,00	3
	Zwierzyniecka	2,41	0	1,20	3
	Żurawia	0,00	0	0,00	5
	Żwirki	0,00	1	0,00	6
Rejon IV obejmuje środkową i południową część Skierniewic, wraz	26 Dywizji Piechoty	0,00	0	0,00	5
	2 pułku Berlińskiego	10,00	0	0,00	3
	500-lecia	1,00	0	1,00	6

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

z obszarem Koszar i Zalewu Zadębie, osiedle Sadowiczów, Zadębie, Feliksów, Kolonia Balcerów, Halinów. Obszar ten obejmuje również linię kolejową i drogi wojewódzkie nr 705 i 707.	Akacyjowa	0,00	0	0,00	5
	Balcerowska	0,00	0	0,00	5
	Bananowa	0,00	0	0,00	5
	Stefana Batorego (nr parzyste od 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)	0,00	0	0,00	5
	Boczna	0,00	0	0,00	5
	Bratkowa	0,00	0	0,00	5
	Brzozowa	0,00	0	0,00	5
	Budowlana	0,00	0	0,36	6
	Chabrowa	0,00	0	8,57	8
	Cicha	0,00	0	0,00	5
	Cytrynowa	0,00	0	0,00	5
	Daliowa	0,00	0	0,00	5
	Dąbie	0,00	0	0,00	5
	Gajowa	0,00	0	0,00	5
	Gerbery	0,00	0	0,00	5
	Gladioli	0,00	0	0,00	5
	Golfowa	0,00	0	0,00	5
	Górna	0,00	0	0,00	5
	Graniczna	0,00	0	0,00	5
	Halinów	0,00	0	0,00	5
	Harcerska	0,00	1	0,00	6
	Hortensji	0,00	0	2,86	8
	Irysowa	0,00	0	0,00	5
	Jordana	0,00	0	0,00	5
	Janusza Korczaka	2,00	2	0,00	5
	Jarzębinowa	0,00	0	0,00	5
	Jaśminowa	0,00	0	0,00	5
	Jodłowa	0,00	0	0,00	5
	Józefa Poniatowskiego	0,00	1	0,67	9
	Juliana Tuwima	0,00	3	0,00	8
	Juliusza Słowackiego	1,27	0	0,00	4
	Kaktusowa	0,00	0	0,00	5
	Kalinowa	2,08	2	0,00	5
	Kazimierza Jeżewskiego	0,00	0	0,00	5
	Kątna	0,00	0	0,00	5
	Kilińskiego	0,00	0	0,00	5
	Klonowa	2,53	0	0,00	3
	Kochanowskiego	0,00	0	0,00	5
	Kołatąją	0,00	0	0,00	5
	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	0,00	2	0,00	8
	Konwaliowa	0,00	1	1,53	9
Koszarowa	0,00	1	0,00	6	
Kozietulskiego (parzyste od nr 22 do końca, nr	0,00	1	0,00	6	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

nieparzyste od nr 23 do końca)				
Krokusowa	0,00	0	0,00	5
Krzywa	1,34	0	0,00	4
Leopolda Staffa	0,00	0	0,00	5
Liliowa	0,00	0	0,00	5
Lipowa	1,51	0	0,50	5
Lucjana Szenwalda	0,00	0	0,00	5
Łódzka	1,80	2	0,90	8
Mandarynkowa	0,00	0	0,00	5
Marii Dąbrowskiej	0,00	0	0,00	5
Mikołaja Kopernika	1,29	1	0,23	5
Mikołaja Reja	0,00	2	0,00	8
Miodowa	0,00	0	0,00	5
Młynarska	0,00	0	0,00	5
Modrzewskiego	0,00	0	0,00	5
Mszczonowska (nr parzyste od nr 30 do końca, nr nieparzyste od nr 33 do końca)	0,79	0	0,33	6
Myśliwska	0,00	0	0,00	5
Na Piaski	0,00	0	0,00	5
Napoleońska	0,00	2	0,00	8
Narcyzowa	0,00	0	0,00	5
Nasturcjowa	2,48	2	0,00	5
Niezapominajek	6,00	0	0,00	3
Ofiar Katyńskich	0,00	0	0,00	5
Pamiętna	0,00	0	0,00	5
Piekarska	1,71	0	0,00	3
Piotra Skargi	1,89	0	0,00	3
Plac Jana Pawła II	0,00	0	0,00	5
Podleśna	4,60	0	0,00	3
Podmiejska	0,00	0	0,00	5
Pogodna	0,00	2	0,00	8
Pomarańczowa	0,00	0	0,00	5
Poprzeczna	0,00	0	0,00	5
Próchnika	0,00	0	0,00	5
prof. Mariana Raciborskiego	2,08	0	0,00	3
prof. Szczepana A. Pieniżka	0,00	0	0,00	5
prof. Stanisława Małkowskiego	0,00	4	0,00	8
Prosta	0,00	0	0,00	5
Przechodnia	0,00	2	0,00	8
Rawska (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 43 do końca)	1,42	1	0,43	6

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

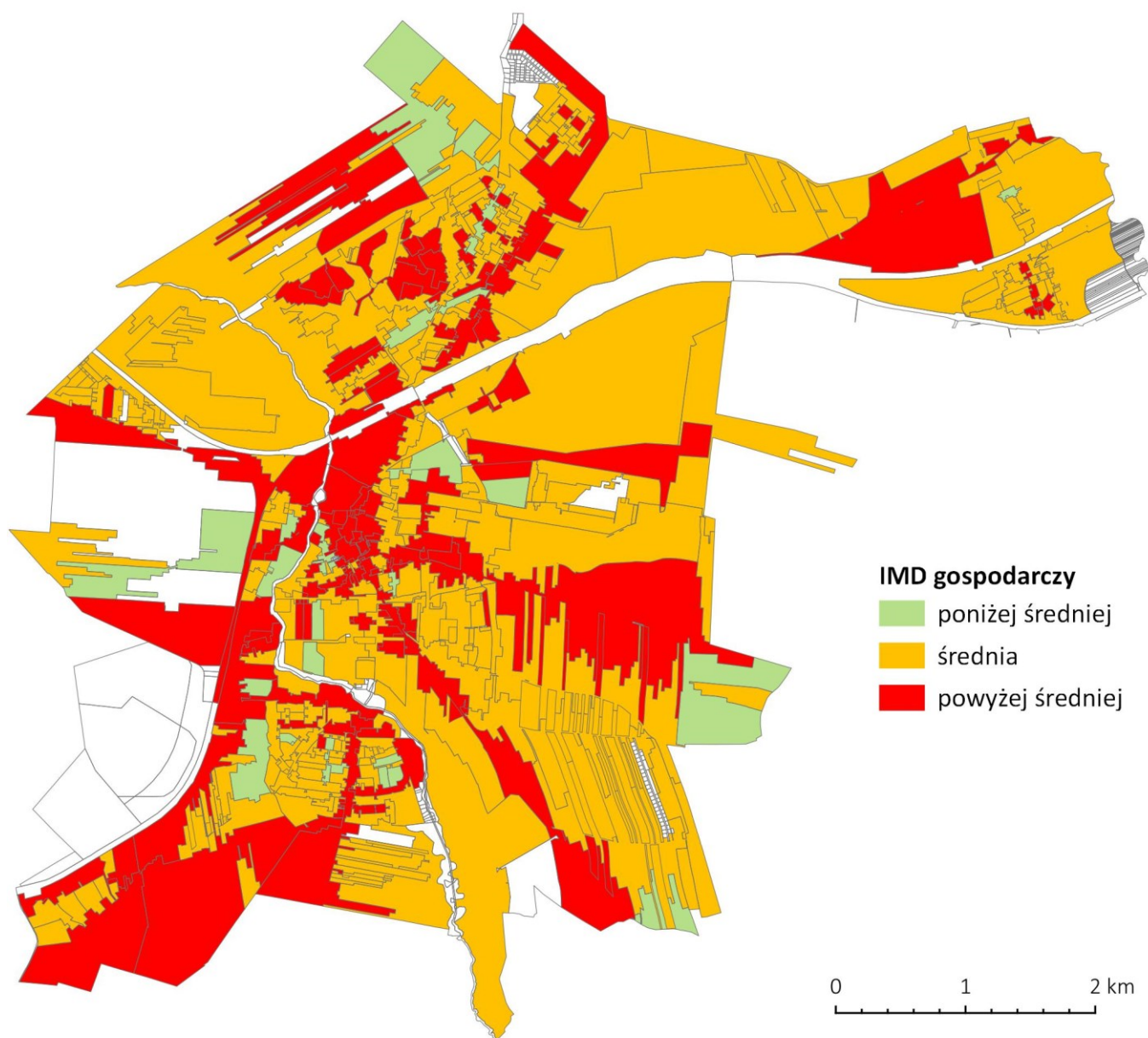
Romualda Traugutta	0,00	0	0,00	5
Rondo Solidarności	0,00	0	0,00	5
Równoległa	0,00	0	0,00	5
Różana	0,00	0	0,00	5
Spokojna	2,27	0	0,00	3
Sportowa	2,38	2	0,00	5
Stanisława Staszica	0,00	2	0,00	7
Stefana Batorego (nr parzyste od nr 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)	0,34	0	0,34	6
Stefana Żeromskiego	0,00	0	0,00	5
Storczykowa	1,32	1	0,00	5
Strobowska	1,03	1	0,00	5
Strzelecka	0,30	1	0,00	6
Szarotek	0,00	0	0,00	3
Św. Siostry Faustyny Kowalskiej	0,00	0	0,00	3
Świerkowa	0,00	5	0,00	5
Topolowa	0,00	5	0,00	5
Trzcńska	1,07	1	0,00	5
Tulipanowa	0,00	0	0,00	5
Ustronna	0,00	0	0,00	5
Wąska	0,00	0	0,00	5
Wierzbowa	0,00	0	0,00	5
Władysława Broniewskiego	0,00	0	0,00	5
Wojska Polskiego	3,70	0	0,00	3
Wschodnia	1,50	0	0,75	5
Zadębie	0,88	1	1,47	9
Zaułek	0,00	0	0,00	5
Żwirowa	0,00	0	0,00	5

Średnia	1,14	0,75	0,39	5,39
Przedział średniej	0,98-1,44	1	0,33-0,49	4,5-6,6.
Wartość minimalna do korelacji	0,17	0,11	0,06	0,81
Wartość maksymalna do korelacji	0,28	0,19	0,10	1,35
Minimalny przedział wartości ujemnej	0,97	0,63	0,33	4,58
Maksymalny przedział wartości ujemnej	0,85	0,56	0,29	4,04
Minimalny przedział wartości dodatniej	1,31	0,86	0,45	6,20
Maksymalny przedział wartości dodatniej	1,42	0,93	0,49	6,74
Poniżej średniej				

Średnia				
Powyżej średniej				

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 3 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk gospodarczych w Mieście Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji kolejną przesłanką wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy jest natężenie problemów środowiskowych, w

szczegółności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Miasto Skierniewice leży w strefie łódzkiej ochrony powietrza. Rezultaty pomiarów jakości powietrza za 2020 roku w strefie wskazują na brak przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia w powietrzu – NO₂, SO₂ i PM₁₀. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 99% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 96,49% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 95,04% mieszkań posiada łazienkę, 91,92% korzysta z centralnego ogrzewania, a 65,02% z gazu sieciowego. Długość sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi 168,5 km sieci rozdzielczej. Do sieci wodociągowej podłączonych jest ponad 5 tys. budynków. Nie identyfikuje się w tym zakresie problemów podobnie jak w zakresie skanalizowania Miasta. W Mieście występuje zanieczyszczenie atmosfery pyłami i gazami znacznie większe niż w położonej wokół Miasta gminie Skierniewice. Uciążliwe są zwłaszcza emitory niskie, w zwartej zabudowie. Największe zagrożenie dla powietrza stwarza jednak transport, zwłaszcza tranzytowy, odbywający się drogami wojewódzkimi, szczególnie uciążliwy dla zabudowy istniejącej wzdłuż tych dróg i w związku z tym znajdującej się w zasięgu oddziaływania toksycznych składników spalin.

Podkreślenia wymaga, że na terenie Miasta ustanowiono Obszar Ochrony Uzdrawiskowej Skierniewice - Maków¹⁵, jakże aktualnie trwają prace nad zmianę tego statusu Osiedla Zdrojowego w Skierniewicach i trzech sołectw w gminie Maków, gdzie planowane jest utworzenie strefy przemysłowej i rekreacyjnej¹⁶.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030 wyzwania środowiskowe są jednym z kluczowych zagadnień na agendzie polityk miejskich. Są one bardzo kosztowne, ale należy je uznać za absolutnie podstawowe, biorąc pod uwagę konieczność adaptacji do zmian klimatu, szczególnie przez silnie zurbanizowane obszary miejskie, takie jak Skierniewice. Pośród wyzwań obszaru środowiskowego wskazano m.in. emisję zanieczyszczeń powietrza PM 10 pochodząca głównie z sektora bytowego wynikająca z używania paliw złej jakości i małych zakładów pracy, których nie obowiązują normy zanieczyszczania powietrza. Zaproponowany zakres interwencji określonych w Strategii rozwoju Miasta obejmuje m.in. poprawę efektywności energetycznej budynków, zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych czy poprawę czystości powietrza. Działania rewitalizacyjne mogą stanowić uzupełnienie kluczowych projektów miejskich zmierzających do podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W Strategii rozwoju Miasta wskazuje się kierunki strategiczne działań zidentyfikowane w obszarze 3. Sfera przestrzenno-inwestycyjna, Kierunek działań 9. Zielony wzrost¹⁷. W ramach planowanych działań w tym obszarze wskazuje się na ochronę wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego, m.in. rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie obiektów zagrożonych i nieużytkowanych m.in. na funkcje kulturalne, naukowo-edukacyjne, turystyczne i rekreacyjne, z

¹⁵ Por. uchwała nr XL/76/2013 Rady Miasta Skierniewice z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie statutu Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Skierniewice - Maków

¹⁶ W ocenie skutków regulacji projektu rozporządzenia Rady Ministrów wyjaśniono, że głównym powodem jest zmiana przeznaczenia obszaru objętego statusem obszaru ochrony uzdrawiskowej z funkcji leczenia uzdrawiskowego na rzecz "planowanej budowy zespołu rekreacji wodnej z wykorzystaniem wód termalnych, a także ich wykorzystanie do produkcji ciepła systemowego, jak również zagospodarowanie terenów przemysłowych pod przyszłe utworzenie Strefy Przemysłowej".

¹⁷ Zob. Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030, str. 65

zapewnieniem należytego stanu zachowania zwłaszcza unikatowych komponentów. Kolejnym działaniem zaplanowanym w Strategii miejskiej w obszarze środowiska, na które należy zwrócić uwagę w kontekście analizy uwarunkowań rewitalizacji jest ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, m.in. na potrzeby turystyki oraz ograniczenie emisji powierzchniowej, po przez np. termomodernizacje, wymianę źródeł ciepła na proekologiczne (m.in. wykorzystujące OZE, pompy ciepła), wspieranie realizacji budownictwa pasywnego i energooszczędnego, rozbudowę i modernizację systemów ciepłowniczych (tj. kogeneracja i trigeneracja) czy wsparcie działań na rzecz skutecznego usuwania azbestu.

Z kolei – w Programie Ochrony Środowiska Miasta Skierniewice na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku, do głównych wyzwań zalicza dużą liczbę budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym, nadmierne straty związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków oraz nadal niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych. W Programie szczególną uwagę poświęca się pożądanym działaniom edukacji ekologicznej mogącym stanowić uzupełnienie działań inwestycyjnych. W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Analiza powyższych uwarunkowań pokazuje zasadność dokonania pogłębionej analizy ww. obszarów problemów na cele delimitacji obszaru rewitalizacji Miasta.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w Programie Ochrony Środowiska Miasta Skierniewice na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku, tereny prawnie chronione zajmują na terenie miasta powierzchnię 106,43 ha (bez obszarów Natura 2000), co stanowi ok. 3% powierzchni całkowitej miasta. Formami ochronnymi przyrody występującymi na terenie Miasta Skierniewice są: rezerwat przyrody, park krajobrazowy z otuliną, obszar siedliskowy Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne oraz 84 pomniki przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych

Pierwszym wskaźnikiem wybranym do analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego pod względem jakości środowiska była powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 100 osób. Z uwagi na pilną konieczność całkowitej eliminacji i utylizacji azbestu do 2032 r. (zgodnie z dyrektywą Unii Europejskiej Nr 1999/77/WE, która wprowadziła zakaz stosowania wyrobów azbestowych w UE) należy uznać, iż w sferze środowiskowej likwidacja tego typu odpadów była kluczowym wyzwaniem. Według zaktualizowanej Bazy Azbestowej na koniec października 2018 r. roku na obszarze miasta Skierniewice miejsca występowania azbestu zlokalizowane są na 308 posesjach osób fizycznych i prawnych. Zewidencjonowano 419 obiektów i 36 miejsc z wyrobami zawierającymi azbest zdemontowany i zmagazynowany. Łączną powierzchnię zinwentaryzowanych wyrobów zlokalizowanych na terenach należących do osób fizycznych i prawnych oszacowano na 77 tys. m², co oznacza około 1,7 m²/osobę. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (odpadów niebezpiecznych) z terenu miasta prowadzone jest od 2012 r. Miasto pozyskuje na ten cel dotacje celowe przede wszystkim WFOŚiGW na realizację programu. Analiza wskaźnika Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 100 osób wskazuje znaczące przekroczenie średnich

wartości wskaźnika dla jednostek ulic Artyleryjska, Dywizjonu 303, Gwardzistów, Kolejowa, Zagajnikowa, 1 Maja, 500-lecia i Łódzka.

Analizując wskaźnika Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) wskazano występowanie natężenia problemów w jednostkach: ul. Bohaterów Westerplatte, Gałęckiego, Henryka Sienkiewicza, Joachima Lelewela, Waryńskiego, Mszczonowska, Rawska, Stefana Batorego oraz Zdębie. Potencjalne działania zmierzające do zwiększenia efektywności energetycznej mogą być trudne technicznie i kosztowne ze względu na objęcie tych budynków ochroną konserwatorską

Podsumowując, zidentyfikowanymi obszarami problemowymi w sferze środowiskowej jest obniżona jakością powietrza wywołana niską emisją z tyt. spalania paliw stałych i emisją liniową ze źródeł mobilnych, jak również występowanie odpadów niebezpiecznych dla zdrowia ludzi i środowiska - wyrobów zawierających azbest. sytuacja pod względem uwarunkowań środowiskowych w Mieście jest zróżnicowana i praktycznie w każdej sferze znajdują się jednostki ulic z natężeniem występowania problemów. Poniżej zaprezentowano wyniki analiz statystycznych w zakresie uwarunkowań środowiskowych:

Tabela 3 Analiza uwarunkowań środowiskowych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery środowiskowej

Rejon	ulica	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m ² na 100 osób	Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) na 100 osób	IMD Środowiskowe
Rejon I obejmuje północną część Miasta, ograniczony jest drogą krajową nr 70 oraz drogą wojewódzką nr 705. Do rejonu zakwalifikowano osiedle Widok	19 Lutego	0,00	0	2
	Adama Asnyka	0,00	0	2
	Armii Krajowej	0,00	0	2
	Bolesława Leśmiana	0,00	0	2
	Bolesława Prusa	0,00	0	2
	Cypriana Kamila Norwida	0,00	0	2
	Czesława Liska	0,00	0	2
	dr Tadeusza Wagnera	0,00	0	2
	gen. Aleksandra Narbutta Łuczyńskiego	0,00	0	2
	Jarosława Iwaskiewicza	0,00	0	2
	Kazimierza Przerwy-Tetmajera	0,00	0	2
	księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego	560,98	12	5
	kpt. Mieczysława Hali, Łowicka (nr parzyste od nr 86 do końca, nr nieparzyste od nr 85 do końca)	149,22	4	2
	Melchiora Wańkowicza	0,00	0	2
	mjr Henryka Sucharskiego	0,00	0	2
	Stanisława Konarskiego	0,00	0	2

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Starbacicha	0,00	10	3
	Sybiraków	0,00	0	2
	Szarych Szeregów	0,00	0	2
	Widok (nr parzyste od nr 2 do nr 20, numery nieparzyste od nr 1 do nr 33)	0,00	8	2
	Władysława Orkana	0,00	0	2
Rejon II obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część Miasta Skierniewice, bezpośrednio nad linią kolejową oraz pod nią, aż do drogi krajowej nr 70. Od strony zachodniej granica rejonu przebiega wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 705. Rejon obejmuje dzielnicę „Rawka”	Adama Mickiewicza	0,00	1	2
	Artyleryjska	811,48	21	7
	Bajkowa	0,00	16	4
	Barbary Radziwiłłówny	0,00	5	2
	Batalionów Chłopskich	335,80	17	7
	Bieleńska (nr parzyste od nr 8 do końca, nr nieparzyste od nr 7 do końca)	611,65	8	4
	Bitwy pod Lenino	164,65	20	7
	Bohaterów Westerplatte	898,24	21	7
	Czerwona	0,00	11	3
	Czerwonego Kapturka	0,00	8	2
	Czwartaków	216,00	20	5
	Dobra	263,16	12	5
	Dywizjonu 303	1 125,00	25	7
	Działkowa	287,22	5	4
	Dudzińskiego	0,00	0	2
	Fabryczna	0,00	0	2
	Gójskiego	0,00	0	2
	gen. Zygmunta Berlinga (SULIŃSKIEGO)	386,39	18	7
	Grabina	0,00	50	4
	Grzybowa	0,00	0	2
	Gwardzistów	1 611,11	11	5
	Ignacego Prądyńskiego	0,00	0	2
	Institutowa	0,00	6	2
	Jagodowa	318,18	5	4
	Jana Brzechwy	0,00	0	2
	Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 6 do końca, nr nieparzyste od nr 15 do końca)	0,00	1	2
	Jana Karola Chodkiewicza	0,00	0	2
	Jana Matejki	114,58	1	2
	Jana Zamoyskiego	63,20	5	2
	Janiny Twarowskiej	0,00	7	2
	Jaskółcza	284,75	7	4
	Jasna (nr parzyste od nr 30 do końca i nr nieparzyste od nr 29a do końca)	0,00	3	2
	Jastrzębia	442,11	9	4
kpr. pchor. Tadeusza Skrzypka	0,00	0	2	
Kolejowa	2 606,67	27	7	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Kombatantów	428,57	7	4
Kosynierów	211,76	22	5
Nowobielańska	0,00	0	2
Podkładowa	0,00	0	2
Rakietowa	0,00	0	2
Rekreacyjna	0,00	13	3
Rolna	0,00	11	3
Sadowa	0,00	8	2
Sienna	36,36	2	2
Składowa	339,77	10	5
Skłodowskiej-Curie	0,00	0	2
Stanisława Domarasiewicza	26,07	1	2
Stanisława Kaczyńskiego	0,00	0	2
Stanisława Koniecpolskiego	0,00	12	3
Króla Maciusia	0,00	0	2
Królowej Bony	0,00	0	2
Królowej Jadwigi	0,00	0	2
Królowej Marysieńki	0,00	0	2
Kubusia Puchatka	0,00	0	2
Kwiatowa	0,00	0	2
Leśnej Polanki	0,00	0	2
Mazowiecka (od nr 34 do końca, nr nieparzyste od nr 3 do końca)	0,00	0	2
Miedniewiecka	0,00	0	2
Miła	0,00	0	2
Parowozowa	0,00	0	2
Partyzantów	0,00	0	2
Pasażerska	0,00	0	2
Podchorążych	0,00	0	2
Powstańców Warszawy	0,00	0	2
Północna	0,00	0	2
Przemysłowa	0,00	0	2
Stanisława Rybickiego (nr parzy- ste od nr 16 do końca, nr niepa- rzyste od nr 5 do końca)	358,33	8	4
Stęborowskiego	0,00	0	2
Stanisława Wyspiańskiego	0,00	0	2
Stanisława Żółkiewskiego	0,00	3	2
Stefana Czarnieckiego	0,00	0	2
Szkolna	0,00	0	2
Szwolężerów	510,00	9	4
św. Maksymiliana Kolbe	166,45	10	4
Tadeusza Sułkowskiego	0,00	7	2
Torowa	0,00	19	2
Trakcyjna	0,00	17	2
Ułańska	176,47	16	5
Unii Europejskiej	0,00	0	2

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Uroczą	0,00	6	2
	Wagonowa	0,00	29	3
	Warszawska	188,68	36	5
	Warzywnicza	500,00	8	4
	Wiejska	0,00	24	4
	Wiewiórcza	653,06	4	4
	Wiklinowa	583,33	5	4
	Wittenberga	0,00	0	2
	Witkacego	0,00	10	3
	Zagajnikowa	1 277,78	14	7
	Zielna	162,04	7	3
	Zielona	0,00	11	3
	Ziołowa	0,00	11	3
Rejon III obejmuje północną i północno-zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. W jego granicach położona jest linia kolejowa, zabytkowa Parowozownia, Park Miejski oraz historyczne śródmieście z Rynkiem i Ratuszem	1 Maja	1 039,66	16	7
	Edmunda Jaworskiego	0,00	0	2
	Aleja Macieja Rataja	0,00	0	2
	Aleja Niepodległości	0,00	8	2
	Anny Olszewskiej	226,00	14	5
	Anieli Krzywoń	614,08	13	5
	Bieleńska (nr parzyste od nr 2 do nr 6, nr nieparzyste od nr 1 do nr 5)	722,22	10	5
	Czysta	161,90	17	5
	Długa	130,00	17	5
	Listopadowa	0,00	0	2
	dr Wiktora Łabędzkiego	312,12	17	7
	Łączna	0,00	0	2
	Łowicka (nr parzyste od nr 2 do nr 84, nr nieparzyste od nr 1 do nr 83a)	0,00	0	2
	Makowska	0,00	0	2
	Malinowskiego	0,00	0	2
	Mazowiecka (nr parzyste od nr 2 do nr 32)	0,00	0	2
	Mszczonowska (nr parzyste od nr 2 do nr 28, nr nieparzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 41)	0,00	0	2
	Pasaż Nurzyńskiego	0,00	0	2
	Dworcowa	0,00	1	2
	Elizy Orzeszkowej	255,81	7	4
	Floriana	0,00	20	4
	Bracka	375,73	0	4
	Fryderyka Chopina	382,35	15	7
	Kaczorowskiego	0,00	0	2
	Chroboczka	0,00	0	2
	Gałęckiego	0,00	24	4
	gen. Władysława Sikorskiego	130,95	10	3
Henryka Sienkiewicza	0,00	18	4	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Henryka Wieniawskiego	0,00	8	2
Ignacego Krasickiego	0,00	15	4
Ignacego Paderewskiego	0,00	14	4
Jagiellońska	0,00	3	2
Jana Długosza	1 888,89	19	7
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 4, nr nieparzyste od nr 1 do nr 13a)	0,00	0	2
Jana Kasprowicza	255,81	9	5
Janusza Drązkiewicza	506,25	19	7
Jasna (nr parzyste od nr 2 do nr 28g i nr nieparzyste od nr 1 do nr 29)	0,00	9	2
Joachima Lelewela	0,00	38	4
Józefa Mireckiego	0,00	6	2
Józefa Paczkowskiego	285,82	7	4
Józefa Piłsudskiego	0,00	17	4
Kameralna	0,00	0	2
Kasztanowa	0,00	11	3
Konstytucji 3 Maja	363,64	0	4
Kościelna	0,00	0	2
Marii Konopnickiej	0,00	0	2
Ogrodowa	0,00	0	2
Plac Dąbrowskiego	0,00	0	2
Plac Dworcowy	0,00	0	2
Plac Św. Floriana	0,00	0	2
Plantowa	0,00	0	2
Podrzeczna	0,00	0	2
Polna	0,00	0	2
Pomologiczna	0,00	0	2
Prymasowska	0,00	0	2
Raławicka	0,00	0	2
Rawska (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	0,00	0	2
Rynek	0,00	0	2
Rzeczna	0,00	0	2
Kozietulskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 20, nr nieparzyste od nr 1 do nr 21)	0,00	23	4
Samotna	0,00	12	3
Senatorska	95,24	16	4
Sierakowicka	466,81	5	4
Skwer Inwalidów Wojennych RP	0,00	0	2
Skwer Władysława Strakacza	0,00	0	2
Słoneczna	0,00	8	2
Sosnowa	0,00	4	2
Stanisława Moniuszki	0,00	16	4

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	0,00	0	2
	Stefana Batorego (nr parzyste od nr 2 do nr 34, nr nieparzyste od nr 1 do nr 27)	27,37	9	3
	Stefana Okrzei	0,00	18	4
	Strykowska	0,00	15	4
	Św. Stanisława	0,00	3	2
	Tadeusza Kościuszki	250,00	13	3
	Waryńskiego	626,49	18	7
	Widok (nr parzyste od nr 22 do końca, numery nieparzyste od nr 35 do końca)	362,75	4	4
	Willowa	0,00	16	4
	Wiosenna	0,00	1	2
	Wita Stwosza	0,00	0	2
	Wysockiego	0,00	0	2
	gen. Józefa Hallera	0,00	0	2
	Władysława Stanisława Reymonta	0,00	14	4
	Wodna	0,00	0	2
	Wspólna	0,00	0	2
	Zwierzyniecka	0,00	53	4
	Żurawia	321,08	4	4
	Żwirki	0,00	14	4
Rejon IV obejmuje środkową i południową część Skierniewic, wraz z obszarem Koszar i Zalewu Zadębie, osiedle Sadowiczów, Zadębie, Feliksów, Kolonia Balcerów, Halinów. Obszar ten obejmuje również linię kolejową i drogi wojewódzkie nr 705 i 707.	26 Dywizji Piechoty	0,00	0	2
	2 pułku Berlińskiego	0,00	0	2
	500-lecia	2 640,00	50	7
	Akacyjowa	0,00	0	2
	Balcerowska	0,00	0	2
	Bananowa	0,00	0	2
	Stefana Batorego (nr parzyste od 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)	0,00	0	2
	Boczna	0,00	0	2
	Bratkowa	0,00	0	2
	Brzozowa	0,00	0	2
	Budowlana	0,00	0	2
	Chabrowa	0,00	0	2
	Cicha	0,00	0	2
	Cytrynowa	0,00	0	2
	Daliowa	0,00	0	2
	Dąbie	0,00	0	2
	Gajowa	0,00	0	2
	Gerbery	0,00	0	2
	Gładioli	0,00	0	2
	Golfowa	0,00	0	2
Górna	0,00	0	2	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Graniczna	0,00	0	2
Halinów	0,00	0	2
Harcerska	0,00	15	4
Hortensji	0,00	0	2
Irysowa	0,00	0	2
Jordana	0,00	0	2
Janusza Korczaka	0,00	4	2
Jarzębinowa	0,00	18	4
Jaśminowa	0,00	12	3
Jodłowa	0,00	67	4
Józefa Poniatowskiego	0,00	12	3
Juliana Tuwima	0,00	9	3
Juliusza Słowackiego	0,00	22	4
Kaktusowa	0,00	15	4
Kalinowa	0,00	1	2
Kazimierza Jeżewskiego	0,00	37	4
Kątna	207,68	2	4
Kilińskiego	0,00	0	2
Klonowa	0,00	375	4
Kochanowskiego			
Kołtątaja			
Konstantego Ildefonsa Gałczyń- skiego	0,00	7	2
Konwaliowa	416,67	27	7
Koszarowa	0,00	0	2
Kozietulskiego (parzyste od nr 22 do końca, nr nieparzyste od nr 23 do końca)	0,00	27	4
Krokusowa	0,00	2	2
Krzywa	478,26	61	7
Leopolda Staffa	0,00	7	2
Liliowa	0,00	10	3
Lipowa	307,19	16	7
Lucjana Szenwalda	0,00	0	2
Łódzka	9 185,71	114	7
Mandarynkowa	0,00	9	3
Marii Dąbrowskiej	0,00	7	2
Mikołaja Kopernika	577,14	17	7
Mikołaja Reja	0,00	28	4
Miodowa	352,94	44	7
Młynarska	0,00	28	4
Modrzewskiego	0,00	0	2
Mszczonowska (nr parzyste od nr 30 do końca, nr nieparzyste od nr 33 do końca)	3 270,34	25	7
Myśliwska	140,94	4	2
Na Piaski	300,00	22	7
Napoleońska	684,81	11	5

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Narcyzowa	0,00	1	2
Nasturcjowa	312,50	21	7
Niezapominajek	0,00	16	4
Ofiar Katyńskich	0,00	0	2
Pamiętna	0,00	2	2
Piekarska	0,00	19	4
Piotra Skargi	0,00	9	3
Plac Jana Pawła II	0,00	0	2
Podleśna	1 246,30	17	7
Podmiejska	259,54	2	4
Pogodna	0,00	8	2
Pomarańczowa	99,22	6	2
Poprzeczna	0,00	18	4
Próchnika	0,00	0	2
prof. Mariana Raciborskiego	0,00	5	2
prof. Szczepana A. Pieniążka	0,00	0	2
prof. Stanisława Małkowskiego	0,00	24	4
Prosta	44,22	2	2
Przechodnia	540,00	25	7
Rawska (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 43 do końca)	134,23	9	3
Romualda Traugutta	0,00	19	4
Rondo Solidarności	0,00	0	2
Równoległa	0,00	0	2
Różana	0,00	3	2
Spokojna	0,00	8	2
Sportowa	0,00	4	2
Stanisława Staszica	0,00	4	2
Stefana Batorego (nr parzyste od nr 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)	0,00	2	2
Stefana Żeromskiego	0,00	2	2
Storczykowa	0,00	26	4
Strobowska	150,00	14	4
Strzelecka	0,00	35	4
Szarotek	198,35	11	4
Św. Siostry Faustyny Kowalskiej	0,00	0	2
Świerkowa	0,00	0	2
Topolowa	0,00	30	4
Trzcńska	890,60	21	7
Tulipanowa	0,00	6	2
Ustronna	0,00	0	2
Wąska	0,00	5	2
Wierzbowa	0,00	11	3
Władysława Broniewskiego	957,69	63	7
Wojska Polskiego	0,00	20	4
Wschodnia	0,00	0	2

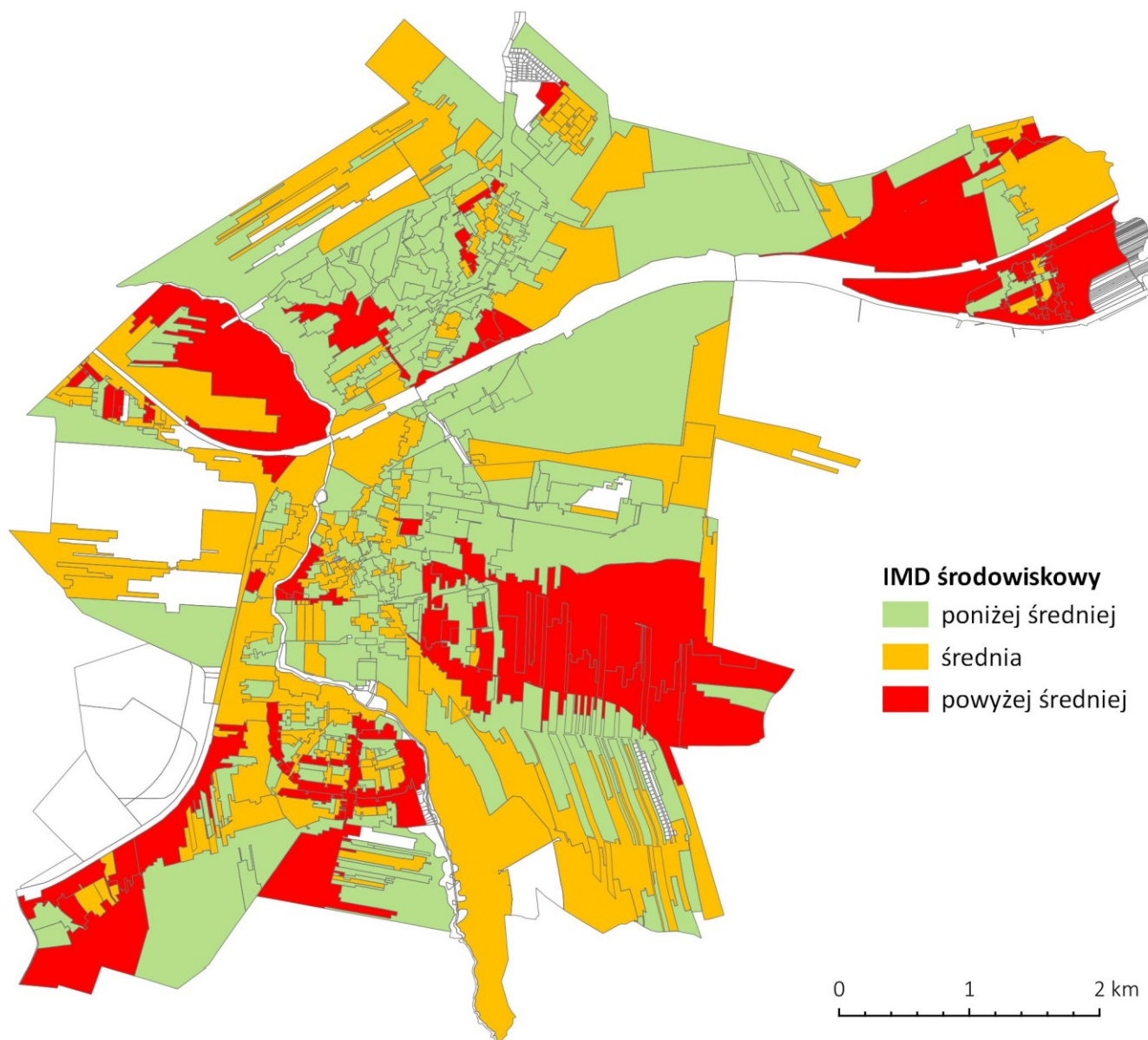
*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

	Zadębie	800,00	140	7
	Zaułek	312,50	6	2
	Żwirowa	0,00	0	2

Średnia	165,62	9,96	3,08
Przedział średniej	153-226	9-13.	3-4.
Wartość minimalna do korelacji	24,84	1,49	0,46
Wartość maksymalna do korelacji	41,41	2,49	0,77
Minimalny przedział wartości ujemnej	140,78	8,47	2,62
Maksymalny przedział wartości ujemnej	124,22	7,47	2,31
Minimalny przedział wartości dodatniej	190,46	11,45	3,55
Maksymalny przedział wartości dodatniej	207,03	12,45	3,86
Poniżej średniej			
Średnia			
Powyżej średniej			

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 4 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk środowiskowych w Mieście Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji jednym z problemów wymagających przeanalizowania są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne tj.: w szczególności niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych

usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakości terenów publicznych. Z kolei – w zakresie uwarunkowań technicznych ustawodawca uznał, że do katalogu takich zjawisk zaliczyć można degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Stosowanie do ustaleń Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030 pośród słabych stron Miasta w obszarze uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych wskazuje się m.in. ograniczony zasób komunalny miasta w zakresie mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych w stosunku do potrzeb, który jednak wymaga znaczących i stałych działań inwestycyjnych. Z kolei – w zakresie infrastruktury drogowej wskazać należy na metropolitalny charakter Miasta, które dla mieszkańców również okolicznych gmin pełni funkcję węzła drogowego i kolejowego obsługującego otaczające gminy, stanowi stosunkowo duży i komunikacyjnie najłatwiej dostępny, rynek pracy dla ludności zamieszkującej otaczające tereny wiejskie, jest ważnym miejscem stałych migracji ludności z terenu powiatu, stanowi lokalny rynek zbytu produktów rolnych i zaopatrzenia w środki produkcji gospodarstw rolnych prosperujących na otaczających terenach wiejskich, stanowi lokalny rynek zaopatrzenia ludności pobliskich gmin, jest dla części ośrodków wiejskich gminy Skierniewice lokalizacją siedzib administracji kościelnej – parafii rzymsko-katolickich wraz ze świątyniami i cmentarzami grzebalnymi¹⁸. Potencjałem rozwojowym Miasta jest łatwy dostęp do centrum z każdego kierunku układu promienistego, przy czym został on w ostatnich dziesięcioleciach przekształcony przez wybudowanie obejścia centrum miasta (Aleja Prof. Pieniążka – Aleja Rataja – Prymasa Wyszyńskiego), co pozwoliło na zorganizowanie ruchu w centrum miasta według idei ruchu uspokojonego.

Uwarunkowania komunikacyjne miasta wynikają z jego położenia w stosunku do sieci dróg krajowych i wojewódzkich i linii kolejowych, oraz z rozmieszczenia w obrębie miasta głównych generatorów ruchu – obszarów zabudowy mieszkaniowej, miejsc pracy i centrów usługowych. W mieście pojawiają się sukcesywnie nowe inwestycje drogowe¹⁹. Rewitalizacja strefy centralnej Miasta wskazywana jest jako istotnym instrumentem służącym podnoszeniu ich żywotności oraz zapobieganiu odpływowi mieszkańców. Aby przyciągnąć nowych mieszkańców do centrum miasta, działania w zakresie rewitalizacji powinny zmierzać do poprawy jakości życia, w tym warunków zamieszkania. W Strategii rozwoju Miasta wskazuje się kierunki strategiczne działań zidentyfikowane w obszarze 3. Sfera przestrzenno-inwestycyjna, Kierunek działań 7. Zintegrowana polityka przestrzenna oraz Kierunek działań 8. Wyższa jakość życia mieszkańców.

Pierwszym obszarem analizy była analiza stanu zabytków zlokalizowanych w Mieście i możliwości wykorzystania tego zasoby do prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Większość obiektów zabytkowych znajduje się w centrum Miasta. Obiekty te tworzą dwa odrębne w charakterze zespoły zabudowy - rynek z ratuszem i z przyległymi blokami zabudowy mieszkalno-usługowej oraz zespół

¹⁸ Zob. Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030, str. 87

¹⁹ Do najważniejszych należy zaliczyć: rozbudowę ulicy Rataja, łącznie z budową drugiej nitki wiaduktu, budowę ulicy Unii Europejskiej, budowę Alei Pieniążka, przebudowę Alei Niepodległości, rozbudowę ulicy Rawskiej, przebudowę ulicy Łódzkiej, przebudowę ulicy Armii Krajowej, modernizację ul. Strobowskiej.

pałacowy z parkiem. Charakterystycznym miejscem na mapie Skierniewic jest zabytkowa Parowozownia, która stanowi kompleks budynków o wyjątkowej dla województwa łódzkiego oraz całości regionu centralnej Polski wartości historycznej, naukowej, promocyjnej i turystycznej dla regionu. Kolejnym obiektem ważnym dla dziedzictwa kulturowego Miasta są zabytkowe koszary, położone w południowej części Miasta, przy ulicy Stefana Batorego. Koszary w Skierniewicach powstały w 1867 roku według projektu Aleksandra Woydego. Zabytek posiada wyjątkową wartość kulturotwórczą (poznawczą), ponieważ stanowi jedyne kompletnie zachowane i w pełni funkcjonalne zaplecze techniczne dawnej Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, pełniące zarazem funkcje muzealne, kulturalne i edukacyjne. Kolejnym ważnym obiektem zabytkowym w Skierniewicach jest Pałac Prymasowski. Zespół pałacowo-parkowy został wybudowany w latach 1610–1619. W XVIII wieku kilkakrotnie był przebudowywany i odnawiany. Ostateczny kształt skierniewicki pałac otrzymał w 1780 roku według projektu Efraima Schroegera. W skierniewickim pałacu rezydowali arcybiskupi gnieźnieńscy. Ostatnim z nich był Ignacy Krasicki. Po odzyskaniu niepodległości Osada Pałacowa została przekazana Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Obecnie Pałac Prymasowski należy do Instytutu Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy.

W licznych analizach dotyczących dokumentów roli i miejsce dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji dostrzega się najczęściej zarówno potencjał posiadania obiektów zabytkowych, jak i problem związany z koniecznością ochrony konserwatorskiej i dokonywania niezbędnych nakładów inwestycyjnych mających na celu zachowanie obiektów zabytkowych²⁰. Posiadanie obiektu zabytkowego w obszarze rewitalizacji może być inspiracją do podejmowania wielu wartościowych inicjatyw, zarówno w sferze społecznej, jak i przestrzenno-funkcjonalnej. Obiekty zabytkowe mogą być potencjałem rozwoju miasta. Obiekty zabytkowe w procesie rewitalizacji mają do odegrania bardzo ważną rolę, gdyż są istotnym składnikiem *genius loci* obszaru rewitalizacji.

Dominującym jednak poglądem jest przekonanie o tym, że nagromadzenie zabytków to w sytuacji braku środków na ich odnowę wymierna oznaka degradacji w sferze technicznej. Pośród czynników problemowych wskazuje się dodatkowo potrzebę czasochłonnych uzgodnień ze służbami konserwatora zabytków znacząco utrudniających bądź nawet uniemożliwiających przeprowadzenie inwestycji w ramach procesu wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. W miejscowości, gdzie odnotujemy nieruchome obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji lub rejestru zabytków, które jednocześnie charakteryzują się złym stanem technicznym z uwagi na wieloletnie zaniedbania, problemem jest nagromadzenie takich budynków. Ich modernizacja to znaczący wysiłek organizacyjny – a przede wszystkim finansowy. Im wyższa zatem wartość wskaźnika pozwalającego na pomiar występowania obiektów zabytkowych, tym sytuacja jest bardziej niepożądana – wynika to z faktu, że obiekty zabytkowe nierzadko wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, aby zapobiec ich degradacji. Na potrzeby niniejszej analizy przyjęto zaklasyfikowania wskaźnika pokazującego większą liczbę zabytków, jako destymulantę z uwagi na nakłady finansowe na działania związane z ochroną lub przywróceniem do użytkowania obiektów zabytkowych. Analiza jakościowa pokazuje, że jednostki, w których koncentrują się zabytki, mają ograniczone możliwości wprowadzenia do nich nowych funkcji oraz realizacji przekształceń funkcjonalnych, co ma swoje

²⁰ Zob. Rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji. Poradnik, red. Aleksandra Kułaczowska – Ministerstwo Rozwoju opracowanie Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Rozwoju, Warszawa 2018 lub Zintegrowane zarządzanie dziedzictwem kulturowym w rozwoju lokalnym, Poradnik dla gmin, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2021

potwierdzenie w zapisach planów miejscowych oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Najwyższa wartość odnotowana została w ul. Św. Stanisława, Kozietułskiego, Joachima Lelewela, Floriana, Czysa i Rynek, które są kilkukrotnie wyższe niż wartość średnia.

Kolejnym badanym zjawiskiem podsystemu funkcjonalno-przestrzennego jest wskaźnik liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 1000 osób. Wskaźnik ten koreluje z problemem niskiej emisji, mierzonym liczbą dni z przekroczoną wartością normy dla stężenia pyłu PM10. W tabeli zawartych zostało 15 budynków wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej będących w zasobie ZGM: Jagiellońska 24, Jagiellońska 26, Sienkiewicza 18, Batorego 48, Gałęckiego 12, Lelewela 9, Lelewela 9A, Piłsudskiego 16, Rawska 28, Rawska 49, Senatorska 27, Waryńskiego 14B, 1 Maja 9, Ogrodowa 1 oraz Ogrodowa 3. W tabeli ujęte zostały także budynki wymagające remontu, czyli wszystkie wymienione powyżej oraz dodatkowo przy ul. Domarasiewiczza 1, Sobieskiego 9, Sobieskiego 11, Strykowska 11 oraz Św. Stanisława.

Tereny zielone stanowią naturalny rezerwuuar dla funkcji rekreacyjnej, stąd ich obecność wpływa na atrakcyjność danej jednostki strukturalnej. Wysoki poziom urbanizacji charakteryzuje w szczególności centralne jednostki, gdzie zapotrzebowanie mieszkańców na kontakt z zielenią jest największe. W przestrzeni miejskiej zajmują one łącznie 225,38 ha, co stanowi 6,54% ogólnej powierzchni miasta. Największą powierzchnię terenów zieleni na obszarze miasta zajmują pola doświadczalne Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Miasto w ostatnich latach prowadziło szereg intensywnych działań inwestycyjnych w odniesieniu do terenów zielonych również z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Dobrym przykładem może być rewitalizacja zielonej przestrzeni wokół kinoteatru Polonez. W sąsiedztwie parku miejskiego, nagrodzonego certyfikatem przez marszałka województwa, powstała przestrzeń do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu²¹. Z kolei - na przebudowę Parku Miejskiego władze Miasta pozyskały środki unijne w wysokości ponad 13,7 mln zł. Z uwagi na brak znaczących problemów w obszarze rewitalizacji terenów zielonych pozwalających zróżnicować obszar Miasta nie podjęto analizy obszaru degradacji terenów zielonych.

Podsumowując, analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych Miasta pokazuje natężenie problemów w Rejonie III Miasta obejmującym północną i północno-zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. Zasadne będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Głównym wyzwaniem rozwojowym obszaru rewitalizacji wydaje się być narastający hałas komunikacyjny wynikający ze zwiększenia intensywności ruchu samochodów osobowych i ciężarowych w mieście. Potencjałem natomiast może być realizacja dalszych działań w zakresie rozbudowy i modernizacji dróg, co wydatnie wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Tabela 4 Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej

²¹ Pieniądze na rewitalizację pochodzą z budżetu województwa łódzkiego z projektu "Województwo łódzkie Ogrodem Polski - Ogrody przyjazne naturze".

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Rejon	Ulica	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 osób	Liczba budynków komunalnych wymagających podłączenia do sieci ciepłowniczej na 100 osób	Liczba budynków komunalnych w złym stanie technicznym na 100 osób	IMD przestrzenno-funkcyjno- przeznaczalne
Rejon I obejmuje północną część Miasta, ograniczony jest drogą krajową nr 70 oraz drogą wojewódzką nr 705. Do rejonu zakwalifikowano osiedle Widok	19 Lutego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Adama Asnyka	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Armii Krajowej	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bolesława Leśmiana	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bolesława Prusa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Cypriana Kamila Norwida	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Czesława Liska	brak	0,00	0,00	0,00	3
	dr Tadeusza Wagnera	brak	0,00	0,00	0,00	3
	gen. Aleksandra Narbutta Łuczynskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Jarosława Iwaszkiewicza	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Kazimierza Przerwy-Tetmajera	brak	0,00	0,00	0,00	3
	księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	kpt. Mieczysława Hali, Łowicka (nr parzyste od nr 86 do końca, nr nieparzyste od nr 85 do końca)	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Melchiora Wańkowicza	brak	0,00	0,00	0,00	3
	mjr Henryka Sucharskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Stanisława Konarskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Starbacicha	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Sybiraków	brak	0,00	0,00	0,00	3
Szarych Szeregów	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Widok (nr parzyste od nr 2 do nr 20, numery nieparzyste od nr 1 do nr 33)	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Władysława Orkana	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Rejon II obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część Miasta Skierniewice, bezpośrednio nad linią kolejową oraz pod nią, aż do drogi krajowej nr 70. Od strony zachodniej granica rejonu przebiega wzdłuż	Adama Mickiewicza	wodociągowa Wieża ciśnień- Kolejowa	0,00	0,00	0,00	3
	Artyleryjska	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bajkowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Barbary Radziwiłłówny	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Batalionów Chłopskich	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bieleńska (nr parzyste od nr 8 do końca, nr nieparzyste od nr 7 do końca)	kapliczka; dom nr 33,35	0,00	0,00	0,00	3
	Bitwy pod Lenino	brak	0,00	0,00	0,00	3

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

drogi wojewódzkiej nr 705. Rejon obejmuje dzielnicę „Rawka”	Bohaterów Westerplatte	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Czerwona	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Czerwonego Kapturka	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Czwartaków	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Dobra	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Dywizjonu 303	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Działkowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Dudzińskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Fabryczna	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Gójskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	ppłk. pil. Romualda Sulińskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Grabina	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Grzybowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Gwardzistów	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Ignacego Prądzyńskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Instytutowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jagodowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jana Brzechwy	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 6 do końca, nr nieparzyste od nr 15 do końca)	zabudowania Pola Doświadczalnego SGGW AR w Warszawie- budynek i spichlerz		0,18	0,00	0,00	3
	Jana Karola Chodkiewicza	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jana Matejki	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jana Zamoyskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Janiny Twarowskiej	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jaskółcza	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jasna (nr parzyste od nr 30 do końca i nr nieparzyste od nr 29a do końca)	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Jastrzębia	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	kpr. pchor. Tadeusza Skrzyпка	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Kolejowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Kombatantów	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Kosynierów	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Nowobielańska	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Podkładowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Rakietowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
	Rekreacyjna	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Rolna	brak	0,00	0,00	0,00	3		
Sadowa	brak	0,00	0,00	0,00	3		
Sienna	brak	0,00	0,00	0,00	3		
Składowa	brak	0,00	0,00	0,00	3		
Skłodowskiej-Curie	brak	0,00	0,00	0,00	3		
Stanisława Domarasiewicza	brak	0,00	0,00	0,19	5		
Stanisława Kaczyńskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3		

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Stanisława Koniecpolskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Króla Maciusia	brak	0,00	0,00	0,00	3
Królowej Bony	brak	0,00	0,00	0,00	3
Królowej Jadwigi	brak	0,00	0,00	0,00	3
Królowej Marysieńki	brak	0,00	0,00	0,00	3
Kubusia Puchatka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Kwiatowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Leśnej Polanki	brak	0,00	0,00	0,00	3
Mazowiecka (od nr 34 do końca, nr nieparzyste od nr 3 do końca)	brak	0,00	0,00	0,00	3
Miedniewiecka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Miła	brak	0,00	0,00	0,00	3
Parowozowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Partyzantów	brak	0,00	0,00	0,00	3
Pasażerska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Podchorążych	brak	0,00	0,00	0,00	3
Powstańców Warszawy	brak	0,00	0,00	0,00	3
Północna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Przemysłowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stanisława Rybickiego (nr parzy- ste od nr 16 do końca, nr niepa- rzyste od nr 5 do końca)	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stęborowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stanisława Wyspiańskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stanisława Żółkiewskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stefana Czarnieckiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Szkolna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Szwoleżerów	brak	0,00	0,00	0,00	3
św. Maksymiliana Kolbe	brak	0,00	0,00	0,00	3
Tadeusza Sułkowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Torowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Trakcyjna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Ułańska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Unii Europejskiej	brak	0,00	0,00	0,00	3
Urocza	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wagonowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Warszawska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Warzywnicza	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wiejska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wiewiórcza	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wiklinowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wittenberga	brak	0,00	0,00	0,00	3
Witkacego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Zagajnikowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Zielna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Zielona	brak	0,00	0,00	0,00	3
Ziołowa	brak	0,00	0,00	0,00	3

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

<p>Rejon III obejmuje północną i północno-zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. W jego granicach położona jest linia kolejowa, zabytkowa Parowozownia, Park Miejski oraz historyczne śródmieście z Rynkiem i Ratuszem</p>	1 Maja	brak	0,00	1,72	1,72	8
	Edmunda Jaworskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Aleja Macieja Rataja	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Aleja Niepodległości	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Anny Olszewskiej	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Anieli Krzywoń	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bieleńska (nr parzyste od nr 2 do nr 6, nr nieparzyste od nr 1 do nr 5)	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Czysta	dom: nr 10, 26/28, 6	4,76	0,00	0,00	5
	Długa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Listopadowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	dr Wiktora Łabędzkiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Łączna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Łowicka (nr parzyste od nr 2 do nr 84, nr nieparzyste od nr 1 do nr 83a)	zespół Parowozowni, dom nr 48	1,43	0,00	0,00	5
	Makowska	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Malinowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Mazowiecka (nr parzyste od nr 2 do nr 32)	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Mszczonowska (nr parzyste od nr 2 do nr 28, nr nieparzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 41)	kapliczka (przy bloku nr 1); dom 24/26	0,18	0,00	0,00	3
	Pasaż Nurzyńskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Dworcowa	hydrofonia, nastawnia SkB, wiata peronowa, Dworzec PKP	3,57	0,00	0,00	5
	Elizy Orzeszkowej	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Floriana	dom nr 15, brama nr 14, dom katechetyczny nr 2, dom nr 4, dawne Jatki 9	9,09	0,00	0,00	5
	Bracka	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Fryderyka Chopina	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Kaczorowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Chroboczka	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Gałęckiego	dom nr 12, dom pensjonat naukowo-wychowawczy 15	1,43	0,71	0,71	11
gen. Władysława Sikorskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

		brama wjazdowa do pałacu; dom nr 1, dom nr 12; willa nr 14, dom nr 16; dom nr 24, dom nr 26; dom 28, dom nr 4;	1,45	0,24	0,24	11
Henryka Sienkiewicza						
Henryka Wieniawskiego		brak	0,00	0,00	0,00	3
Ignacego Krasickiego		brak	0,00	0,00	0,00	3
Ignacego Paderewskiego		brak	0,00	0,00	0,00	3
Jagiellońska		brak	0,00	0,27	0,14	8
Jana Długosza		brak	0,00	0,00	0,00	3
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 4, nr nieparzyste od nr 1 do nr 13a)		brak	0,00	0,00	0,14	5
Jana Kasprowicza		brak	0,00	0,00	0,00	3
Janusza Drążkiewicza		brak	0,00	0,00	0,00	3
Jasna (nr parzyste od nr 2 do nr 28g i nr nieparzyste od nr 1 do nr 29)		dom 23	0,00	0,00	0,00	3
Joachima Lelewela		dom nr 1, szkoła nr 16, dom nr 2, dom nr 3, dom nr 9	3,55	1,42	0,71	11
Józefa Mireckiego		brak	0,00	0,00	0,00	3
Józefa Paczkowskiego		brak	0,00	0,00	0,00	3
Józefa Piłsudskiego		dom dróżnika, willa nr 1, dom nr 16, willa Kozłowskich nr 2, dom nr 23, dom-dworek nr 24, willa nr 38; dom nr 6, dom nr 7/9;	7,34	0,92	0,92	11
Kameralna		brak	0,00	0,00	0,00	3
Kasztanowa		brak	0,00	0,00	0,00	3
Konstytucji 3 Maja		wieża w osadzie pałacowej, budynek sejmiku nr 6, zespół pałacu arcybiskupiego (oficyny, pałac, obora, dawna kuchnia)	10,91	0,00	0,00	5
Kościelna		brak	0,00	0,00	0,00	3
Marii Konopnickiej		brak	0,00	0,00	0,00	3
Ogrodowa		brak	0,00	2,35	2,35	8
Plac Dąbrowskiego		kapliczka	0,00	0,00	0,00	3

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Plac Dworcowy	brak	0,00	0,00	0,00	3
Plac Św. Floriana	kapliczka	0,00	0,00	0,00	3
Plantowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Podrzeczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Polna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Pomologiczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Prymasowska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Racławicka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Rawska (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	kapliczka, kapliczka, dom nr 6	1,36	0,00	0,00	5
Rynek	ratusz nr 1, dom nr: 10/11, dom nr 15, dom 2/3, dom 23, dom 24, dom 31, dom 32, dom 33, dom 34, dom 35, dom nr 4, dom nr 5, dom nr 6, dom nr 7	18,18	0,00	0,00	5
Rzeczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Kozietulskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 20, nr nieparzyste od nr 1 do nr 21)	dom nr 12; dom nr 24, dom nr 3, cmentarz nr 82	4,82	0,00	0,00	5
Samotna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Senatorska	zespół kościoła parafialnego, kościół św. Jakuba, dzwonnica, cmentarz przykościelny, ogrodzenie kościoła wraz z bramą, dom i oficyna nr 1, budynek szkolny nr 10, plebania nr 16, budynek kancelarii Parafii św. Jakuba nr 18, dom nr 27, budynek dawnej plebani nr 14, dom nr 3, dom nr 4, dom nr 5, dom nr 7, dom nr 8	16,19	0,95	0,95	8
Sierakowicka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Skwer Inwalidów Wojennych RP	brak	0,00	0,00	0,00	3
Skwer Władysława Strakacza	brak	0,00	0,00	0,00	3

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Słoneczna	dom nr 2;	0,00	0,00	0,00	3
	Sosnowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Stanisława Moniuszki	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Stefana Batorego (nr parzyste od nr 2 do nr 34, nr nieparzyste od nr 1 do nr 27)	cały zespół kościarowy nr 64; żydowski dom modlitewny nr 19; dom nr 53;	0,00	0,00	0,00	3
	Stefana Okrzei	dom nr 8	0,00	0,00	0,00	3
	Strykowska	dom nr 13; dom nr 2; dom nr 23; willa nr 4	0,00	0,00	1,64	5
	Św. Stanisława	zespół cmentarza rzymsko-katolickiego, cmentarz, kościół, budynek przykościelny, kaplica grobowa Braulińskich, ogrodzenie z bramą, fragment dawnego cmentarza	9,59	0,00	1,37	8
	Tadeusza Kościuszki	kapliczka, dom nr 2, dom nr 6	0,00	0,00	0,00	3
	Waryńskiego	dom nr 21a, dom nr 6, dom nr 8	0,00	0,30	0,30	3
	Widok (nr parzyste od nr 22 do końca, numery nieparzyste od nr 35 do końca)		0,00	0,00	0,00	3
	Willowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Wiosenna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Wita Stwosza	dom nr 1	0,00	0,00	0,00	3
	Wysockiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	gen. Józefa Hallera	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Władysława Stanisława Reymonta	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Wodna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Wspólna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Zwierzyniecka	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Żurawia	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Żwirki	brak	0,00	0,00	0,00	3
Rejon IV obejmuje środkową i południową część Skierniewic, wraz z	26 Dywizji Piechoty	brak	0,00	0,00	0,00	3
	2-go pułku Berlińskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	500-lecia	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Akacjowa	brak	0,00	0,00	0,00	3

*Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030*

obszarem Koszar i Zalewu Zadębie, osiedle Sadowiczów, Zadębie, Feliksów, Kolonia Balcerów, Halinów. Obszar ten obejmuje również linię kolejową i drogi wojewódzkie nr 705 i 707.	Balcerowska	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bananowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Stefana Batorego (nr parzyste od 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)	budynki koszarowe	0,00	0,65	0,65	8
	Boczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Bratkowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Brzozowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Budowlana	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Chabrowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Cicha	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Cytrynowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Daliowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Dąbie	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Gajowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Gerbery	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Gładioli	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Golfowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Górna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Graniczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Halinów	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Harcerska	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Hortensji	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Irysowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Jordana	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Janusza Korczaka	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Jarzębinowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Jaśminowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Jodłowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Józefa Poniatowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Juliana Tuwima	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Juliusza Słowackiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Kaktusowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Kalinowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
	Kazimierza Jeżewskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Kątna	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Kilińskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Klonowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Kochanowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Końtąta	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Konwaliowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Koszarowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Kozietulskiego (parzyste od nr 22 do końca, nr nieparzyste od nr 23 do końca)	brak	0,00	0,00	0,00	3	
Krokusowa	brak	0,00	0,00	0,00	3	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Krzywa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Leopolda Staffa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Liliowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Lipowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Józefa Mackiewicza	brak	0,00	0,00	0,00	3
Łódzka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Mandarynkowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Marii Dąbrowskiej	brak	0,00	0,00	0,00	3
Mikołaja Kopernika	brak	0,00	0,00	0,00	3
Mikołaja Reja	brak	0,00	0,00	0,00	3
Miodowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Młynarska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Modrzewskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Mszczonowska (nr parzyste od nr 30 do końca, nr nieparzyste od nr 33 do końca)	dom nr 24/26;	0,05	0,00	0,00	3
Myśliwska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Na Piaski	brak	0,00	0,00	0,00	3
Napoleońska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Narcyzowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Nasturcjowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Niezapominajek	brak	0,00	0,00	0,00	3
Ofiar Katyńskich	brak	0,00	0,00	0,00	3
Pamiętna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Piekarska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Piotra Skargi	brak	0,00	0,00	0,00	3
Plac Jana Pawła II	kościół Garni- zonowy	0,00	0,00	0,00	3
Podleśna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Podmiejska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Pogodna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Pomarańczowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Poprzeczna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Próchnika	brak	0,00	0,00	0,00	3
prof. Mariana Raciborskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
prof. Szczepana A. Pieniążka	brak	0,00	0,00	0,00	3
prof. Stanisława Małkowskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Prosta	brak	0,00	0,00	0,00	3
Przechodnia	brak	0,00	0,00	0,00	3
Rawska (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 43 do końca)	kapliczka, ka- pliczka św. Ro- cha, dom nr 43;	0,00	0,28	0,14	8
Romualda Traugutta	brak	0,00	0,00	0,00	3
Rondo Solidarności	kapliczka przy- drożna	0,00	0,00	0,00	3
Równoległa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Różana	brak	0,00	0,00	0,00	3
Spokojna	brak	0,00	0,00	0,00	3

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

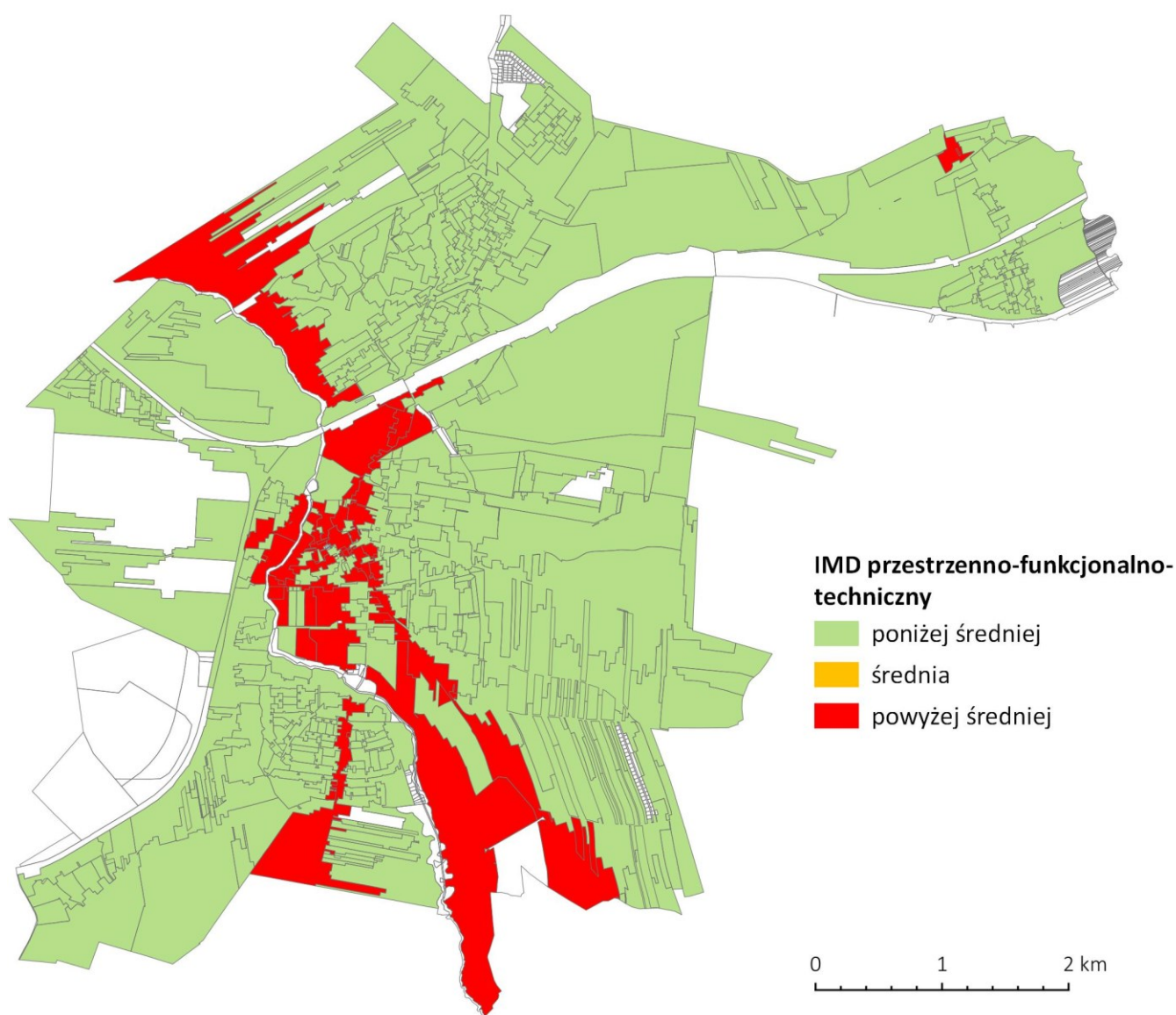
Sportowa	brak	0,00	0,00	0,10	5
Stanisława Staszica	brak	0,00	0,00	0,00	3
Feliksów	brak	0,00	0,00	0,00	3
Stefana Żeromskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Storczykowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Strobowska	kapliczka, cmentarz grzebalny, dawny cmentarz komunalny, kir- kut, willa "Wanda"	2,56	0,00	0,00	5
Strzelecka	brak	0,00	0,00	0,00	3
Szarotek	brak	0,00	0,00	0,00	3
Św. Siostry Faustyny Kowalskiej	brak	0,00	0,00	0,00	3
Świerkowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Topolowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Trzcńska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Tulipanowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Ustronna	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wąska	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wierzbowa	brak	0,00	0,00	0,00	3
Władysława Broniewskiego	brak	0,00	0,00	0,00	3
Wojska Polskiego	kapliczka	0,50	0,00	0,00	5
Wschodnia	brak	0,00	0,00	0,00	3
Zadębie	dom nr 10; dom 13; dom nr 23; dom nr 24	1,18	0,00	0,00	5
Zaułek	brak	0,00	0,00	0,00	3
Żwirowa	brak	0,00	0,00	0,00	3

Średnia	0,32	0,03	0,04	3,31
Przedział średniej	0,27-0,39	0,02-0,04	0,03-0,04	2,80-4,14
Wartość minimalna do korelacji	0,05	0,00	0,01	0,50
Wartość maksymalna do korelacji	0,08	0,01	0,01	0,83
Minimalny przedział wartości ujemnej	0,27	0,03	0,03	2,82
Maksymalny przedział wartości ujemnej	0,24	0,02	0,03	2,48
Minimalny przedział wartości dodatniej	0,36	0,04	0,05	3,81
Maksymalny przedział wartości dodatniej	0,40	0,04	0,05	4,14
Poniżej średniej				

Średnia				
Powyżej średniej				

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 5 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV. Wybór obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wynik analizy obszaru z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także nie-wystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wprowadzenie

Wybór obszarów wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Obszary te dały podstawę do przeprowadzenia konsultacji społecznych. Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz badanie ankietowe mieszkańców, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Podsumowując wskaźniki, które zostały wzięte pod uwagę w przeprowadzonej analizie należy zwrócić uwagę na najważniejszy aspekt jaki dotyczy procesu rewitalizacji, a mianowicie konieczność kompleksowego przeprowadzenia analizy obszaru z wykorzystaniem narzędzi partycypacji społecznej oraz narzędzi analitycznych. W ramach wyznaczenia stopnia degradacji w oparciu o uwarunkowania społeczne, przeprowadzono analizę wskaźników ilości osób korzystających z zasiłków. Niniejsze działanie ma na celu udokumentowanie stopnia wykluczenia społecznego, ze względu na to, iż zasiłki odnosiły się do liczebności osób długotrwale wykluczonych (zasiłki stałe), osób posiadających określone trudności życiowe skoncentrowane w pewnym czasie (zasiłki okresowe) oraz osób korzystających z zasiłków celowych. Niemożność podjęcia pracy i konieczność korzystania z pomocy społecznej stanowi potencjał do uznania, iż występuje konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych. Biorąc pod uwagę liczbę świadczeń przyznawanych przez MOPR (wskaźniki społeczne) pokazują poziom ubóstwa.

Z kolei - bezrobocie generuje poczucie wykluczenia oraz możliwość uzależnienia się od alkoholu ze względu na chęć ucieczki od problemów. Wpływa to jednocześnie na zwiększenie stopnia łamania prawa oraz nasilenie konieczności podejmowania interwencji przez straż gminną. Wskaźnikiem uzupełniającym analizy w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego był wiek przedprodukcyjny jako zmienna determinująca potencjały obszaru (wyższa liczba rodzących się dzieci) lub deficyty (spadek ilości urodzeń) w najbliższej przyszłości, ze względu na stopień obciążenia demograficznego obszaru, na którym podejmowane będą działania rewitalizacyjne. Ważnymi wskaźnikami, które należy traktować jako uzupełnienie prowadzonych analiz są dane w obszarze gospodarczym analizowane na podstawie współczynnika przedsiębiorczości jako liczby podmiotów gospodarczych przypadających w odniesieniu do liczby ludności. Niniejszy wskaźnik świadczy o możliwości samodzielnego działania przez mieszkańców i podejmowania aktywności nakierowanej na rozwiązywanie problemów we własnym zakresie. Niski wskaźnik świadczy na obszarze o szczególnym nasileniu problemów społecznych o znacznej bierności.

Na podstawie oceny analizy wskazano obszary potencjalnie predysponowane do wyznaczenia w ramach obszaru zdegradowanego na podstawie oceny wartości Index of Multiple Deprivation. Wyliczenie IMD ogólnego obejmowało wyliczenie wartości punktowej IMD społecznego oraz dodania wyników poszczególnych IMD dla każdego uwarunkowania przyjmując ocenę jak przy analizie poszczególnych uwarunkowań, czyli metodologia IMD obejmowała ocenę 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono stanowiącą odstępstwo od średniej dla Gminy dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony), 2 punkty (ciemny żółty). Wynikiem tak prowadzonej analizy było wskazanie wartości IMD ogólnego. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Tabela 9 Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice

Rejon	Ulica	IMD Społeczne	IMD gospodarcze	IMD Środowiskowe	IMD przestrzenno-funkcjonalno-przestrzenne	IMD łączne
Rejon I obejmuje północną część Miasta, ograniczony jest drogą krajową nr 70 oraz drogą wojewódzką nr 705. Do rejonu zakwalifikowano osiedle Widok	19 Lutego	3	4	2	2	7
	Adama Asnyka	3	3	2	2	6
	Armii Krajowej	4	3	2	2	7
	Bolesława Leśmiana	3	4	2	2	7
	Bolesława Prusa	3	4	2	2	7
	Cypriana Kamila Norwida	4	3	2	2	7
	Czesława Lisaka	3	3	2	2	6
	dr Tadeusza Wagnera	4	3	2	2	7
	gen. Aleksandra Narbutta Łuczynskiego	3	3	2	2	6
	Jarosława Iwaszkiewicza	3	4	2	2	7
	Kazimierza Przerwy-Tetmajera	4	3	2	2	7
	księdza Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego	3	3	4	2	8
	kpt. Mieczysława Hali, Łowicka (nr parzyste od nr 86 do końca, nr nieparzyste od nr 85 do końca)	3	4	2	2	9
	Melchiora Wańkowicza	4	3	2	2	7
	mjr Henryka Sucharskiego	3	4	2	2	7
	Stanisława Konarskiego	3	4	2	2	7
	Starbacicha	3	4	3	2	8
Sybiraków	3	3	2	2	6	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Szarych Szeregów					7
	Widok (nr parzyste od nr 2 do nr 20, numery nieparzyste od nr 1 do nr 33)					5
	Władysława Orkana					7
Rejon II obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część Miasta Skierniewice, bezpośrednio nad linią kolejową oraz pod nią, aż do drogi krajowej nr 70. Od strony zachodniej granica rejonu przebiega wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 705. Rejon obejmuje dzielnicę „Rawka”	Adama Mickiewicza					7
	Artyleryjska					8
	Bajkowa					7
	Barbary Radziwiłłówny					6
	Batalionów Chłopskich					10
	Białańska (nr parzyste od nr 8 do końca, nr nieparzyste od nr 7 do końca)					10
	Bitwy pod Lenino					8
	Bohaterów Westerplatte					8
	Czerwona					7
	Czerwonego Kapturka					6
	Czwartaków					8
	Dobra					8
	Dywizjonu 303					10
	Działkowa					6
	Dudzińskiego					6
	Fabryczna					6
	Gójskiego					6
	ppłk. pil. Romualda Sulińskiego					8
	Grabina					7
	Grzybowa					6
	Gwardzistów					8
	Ignacego Prądzyńskiego					7
	Instytutowa					6
	Jagodowa					7
	Jana Brzechwy					6
	Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 6 do końca, nr nieparzyste od nr 15 do końca)					6
	Jana Karola Chodkiewicza					6
	Jana Matejki					6
	Jana Zamoyskiego					6
	Janiny Twarowskiej					6
	Jaskółcza					7
	Jasna (nr parzyste od nr 30 do końca i nr nieparzyste od nr 29a do końca)					6
Jastrzębia					8	
kpr. pchor. Tadeusza Skrzypka					6	
Kolejowa					10	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Kombatantów					7
Kosynierów					8
Nowobielańska					6
Podkładowa					6
Rakietowa					6
Rekreacyjna					7
Rolna					7
Sadowa					6
Sienna					6
Składowa					10
Skłodowskiej-Curie					7
Stanisława Domarasiewicza					10
Stanisława Kaczyńskiego					6
Stanisława Koniecpolskiego					7
Króla Maciusia					6
Królowej Bony					6
Królowej Jadwigi					6
Królowej Marysieńki					6
Kubusia Puchatka					7
Kwiatowa					6
Leśnej Polanki					6
Mazowiecka (od nr 34 do końca, nr nieparzyste od nr 3 do końca)					6
Miedniewiecka					6
Miła					6
Parowozowa					6
Partyzantów					6
Pasażerska					6
Podchorążych					6
Powstańców Warszawy					6
Północna					6
Przemysłowa					6
Stanisława Rybickiego (nr parzy- ste od nr 16 do końca, nr niepa- rzyste od nr 5 do końca)					8
Stęborowskiego					6
Stanisława Wyspiańskiego					7
Stanisława Żółkiewskiego					6
Stefana Czarnieckiego					6
Szkolna					9
Szwolężerów					7
św. Maksymiliana Kolbe					7
Tadeusza Sułkowskiego					6
Torowa					5
Trakcyjna					6
Ułańska					10
Unii Europejskiej					7

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Uroczna					7
	Wagonowa					7
	Warszawska					10
	Warzywnicza					7
	Wiejska					8
	Wiewiórcza					7
	Wiklinowa					7
	Wittenberga					7
	Witkacego					7
	Zagajnikowa					8
	Zielna					7
	Zielona					8
	Ziołowa					7
Rejon III obejmuje północną i północno-zachodnią część Miasta, a także część centrum Skierniewic. W jego granicach położona jest linia kolejowa, zabytkowa Parowozownia, Park Miejski oraz historyczne śródmieście z Rynkiem i Ratuszem	1 Maja					11
	Edmunda Jaworskiego					6
	Aleja Macieja Rataja					5
	Aleja Niepodległości					6
	Anny Olszewskiej					10
	Anieli Krzywoń					10
	Białańska (nr parzyste od nr 2 do nr 6, nr nieparzyste od nr 1 do nr 5)					8
	Czysta					13
	Długa					10
	Listopadowa					7
	dr Wiktora Łabędzkiego					8
	Łączna					6
	Łowicka (nr parzyste od nr 2 do nr 84, nr nieparzyste od nr 1 do nr 83a)					10
	Makowska					7
	Malinowskiego					6
	Mazowiecka (nr parzyste od nr 2 do nr 32)					6
	Mszczonowska (nr parzyste od nr 2 do nr 28, nr nieparzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 41)					9
	Pasaż Nurzyńskiego					6
	Dworcowa					12
	Elizy Orzeszkowej					10
	Floriana					10
	Bracka					7
	Fryderyka Chopina					8
Kaczorowskiego					6	
Chroboczka					6	
Gałęckiego					13	
gen. Władysława Sikorskiego					7	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Henryka Sienkiewicza					13
Henryka Wieniawskiego					6
Ignacego Krasickiego					10
Ignacego Paderewskiego					7
Jagiellońska					12
Jana Długosza					8
Jana III Sobieskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 4, nr nieparzyste od nr 1 do nr 13a)					10
Jana Kasprowicza					8
Janusza Drążkiewicza					8
Jasna (nr parzyste od nr 2 do nr 28g i nr nieparzyste od nr 1 do nr 29)					6
Joachima Lelewela					11
Józefa Mireckiego					9
Józefa Paczkowskiego					8
Józefa Piłsudskiego					13
Kameralna					7
Kasztanowa					8
Konstytucji 3 Maja					11
Kościelna					6
Marii Konopnickiej					6
Ogrodowa					10
Plac Dąbrowskiego					9
Plac Dworcowy					6
Plac Św. Floriana					6
Plantowa					6
Podrzeczna					6
Polna					6
Pomologiczna					7
Prymasowska					9
Racławicka					6
Rawska (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)					12
Rynek					12
Rzeczna					9
Kozietulskiego (nr parzyste od nr 2 do nr 20, nr nieparzyste od nr 1 do nr 21)					10
Samotna					7
Senatorska					13
Sierakowicka					7
Skwer Inwalidów Wojennych RP					6
Skwer Władysława Strakacza					6
Słoneczna					9

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

	Sosnowa					9
	Stanisława Moniuszki					6
	Stanisława Rybickiego (nr parzyste od nr 2 do nr 14, nr nieparzyste od nr 1 do nr 3)					5
	Stefana Batorego (nr parzyste od nr 2 do nr 34, nr nieparzyste od nr 1 do nr 27)					10
	Stefana Okrzei					10
	Strykowska					11
	Św. Stanisława					10
	Tadeusza Kościuszki					8
	Waryńskiego					8
	Widok (nr parzyste od nr 22 do końca, numery nieparzyste od nr 35 do końca)					8
	Willowa					7
	Wiosenna					6
	Wita Stwosza					6
	Wysockiego					6
	gen. Józefa Hallera					6
	Władysława Stanisława Reymonta					8
	Wodna					6
	Wspólna					5
	Zwierzyniecka					6
	Żurawia					7
	Żwirki					10
Rejon IV obejmuje środkową i południową część Skierniewic, wraz z obszarem Koszar i Zalewu Zadębie, osiedle Sadowiczów, Zadębie, Feliksów, Kolonia Balcerów, Halinów. Obszar ten obejmuje również linię kolejową i drogi wojewódzkie nr 705 i 707.	26 Dywizji Piechoty					6
	2-go pułku Berlińskiego					5
	500-lecia					12
	Akacyjowa					6
	Balcerowska					6
	Bananowa					6
	Stefana Batorego (nr parzyste od 36 do końca, nr nieparzyste od nr 29 do końca)					10
	Boczna					6
	Bratkowa					6
	Brzozowa					6
	Budowlana					7
	Chabrowa					7
	Cicha					6
	Cytrynowa					6
	Daliowa					6
	Dąbie					6
	Gajowa					6
Gerbery					6	
Gladioli					6	

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Golfowa					6
Górna					6
Graniczna					6
Halinów					6
Harcerska					10
Hortensji					7
Irysowa					6
Jordana					6
Janusza Korczaka					6
Jarzębinowa					7
Jaśminowa					7
Jodłowa					7
Józefa Poniatowskiego					8
Juliana Tuwima					10
Juliusza Słowackiego					7
Kaktusowa					8
Kalinowa					6
Kazimierza Jeżewskiego					7
Kątna					7
Kilińskiego					6
Klonowa					7
Kochanowskiego					7
Końcowa					7
Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego					7
Konwaliowa					10
Koszarowa					9
Kozietulskiego (parzyste od nr 22 do końca, nr nieparzyste od nr 23 do końca)					10
Krokusowa					6
Krzywa					8
Leopolda Staffa					6
Liliowa					7
Lipowa					8
Józefa Mackiewicza					6
Łódzka					10
Mandarynkowa					8
Marii Dąbrowskiej					6
Mikołaja Kopernika					8
Mikołaja Reja					8
Miodowa					8
Młynarska					7
Modrzewskiego					6
Mszczonowska (nr parzyste od nr 30 do końca, nr nieparzyste od nr 33 do końca)					12
Myśliwska					6

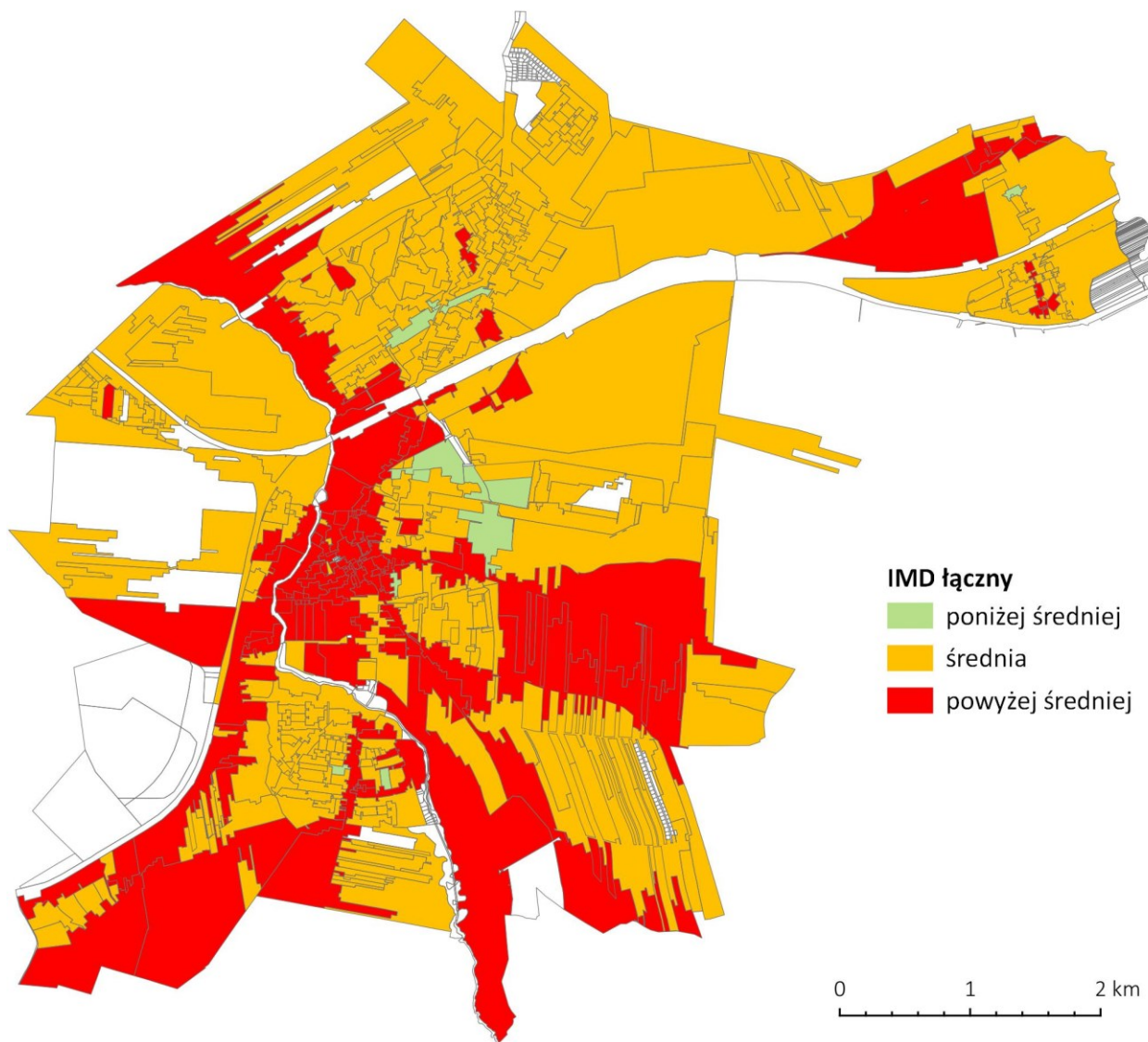
Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice
 będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030

Na Piaski					8
Napoleońska					10
Narcyzowa					6
Nasturcjowa					8
Niezapominajek					6
Ofiar Katyńskich					6
Pamiętna					6
Piekarska					6
Piotra Skargi					6
Plac Jana Pawła II					6
Podleśna					8
Podmiejska					6
Pogodna					9
Pomarańczowa					6
Poprzeczna					8
Próchnika					6
prof. Mariana Raciborskiego					5
prof. Szczepana A. Pieniżka					6
prof. Stanisława Małkowskiego					8
Prosta					6
Przechodnia					10
Rawska (nr parzyste od nr 16 do końca, nr nieparzyste od nr 43 do końca)					13
Romualda Traugutta					7
Rondo Solidarności					6
Równoległa					6
Różana					6
Spokojna					6
Sportowa					10
Stanisława Staszica					7
Feliksów					9
Stefana Żeromskiego					6
Storczykowa					7
Strobowska					9
Strzelecka					10
Szarotek					6
Św. Siostry Faustyny Kowalskiej					5
Świerkowa					6
Topolowa					7
Trzcńska					8
Tulipanowa					6
Ustronna					6
Wąska					6
Wierzbowa					7
Władysława Broniewskiego					8
Wojska Polskiego					10

Wschodnia					7
Zadębie					13
Zaułek					6
Żwirowa					6

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 6 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne

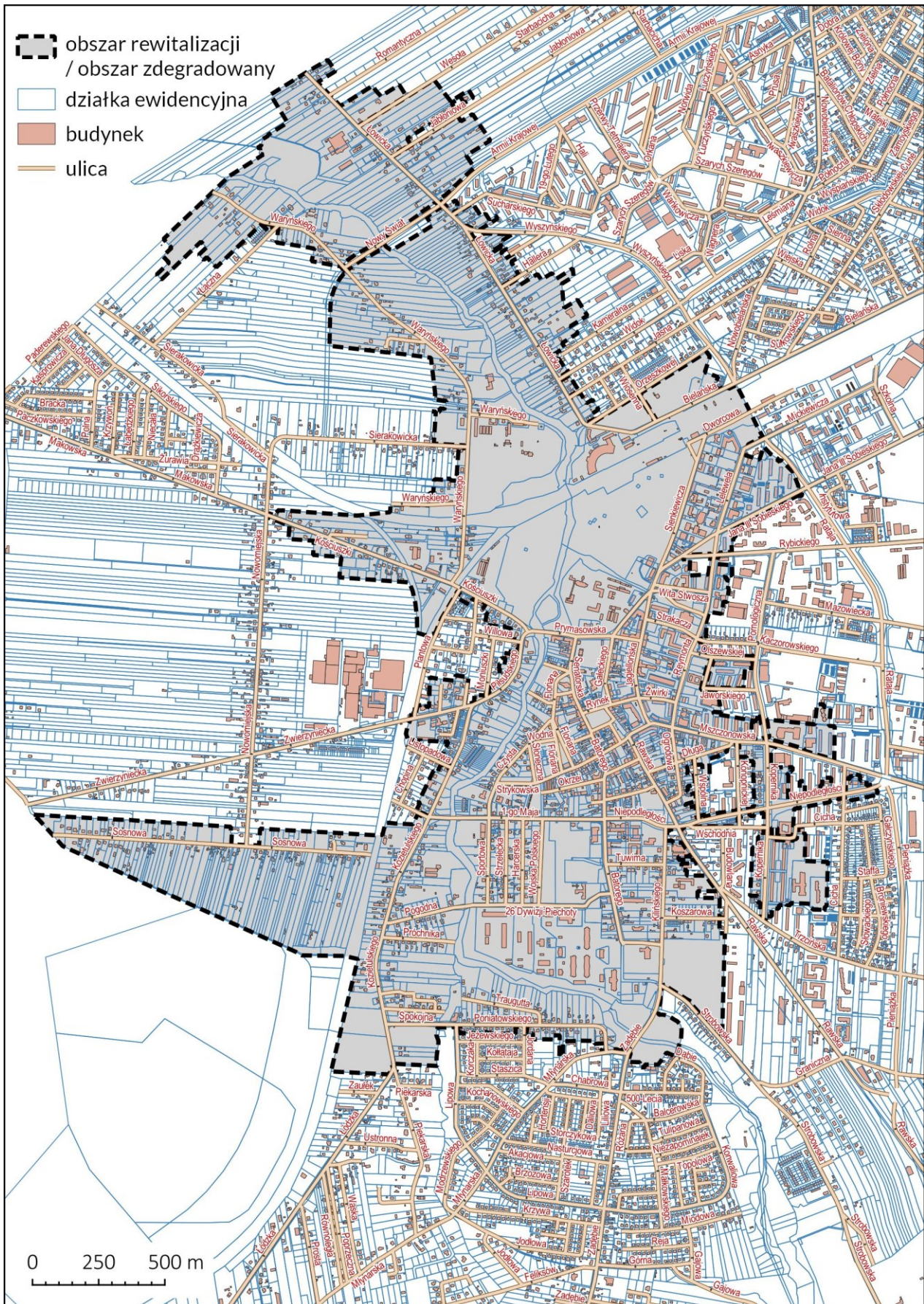
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Wytycznymi w obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego też na potrzeby wyliczenia finalnego wskaźnika deprywacji IMD wartości IMD społecznego zostały przyjęte zgodnie otrzymaną wartością liczbową. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzennofunkcjonalnej lub technicznej.

Na podobszarach rewitalizacji dokonano pogłębionej analizy dzięki realizacji spaceru studyjnego. Dodatkowymi argumentami wyznaczającym obszary, jako „do zrewitalizowania” są ważne funkcje społeczno-gospodarcze oraz stan zagospodarowania terenów możliwych do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. W ramach przeprowadzonej analizy został wyznaczony obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, które są obszarami tożsamymi. Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego do obszaru zdegradowanego zaliczone zostały tylko jednostki administracyjne, dla których zidentyfikowano występowanie w sferze społecznej. Wymienione powyżej wydzielone podobszary wskazują na potrzebę wprowadzenia działań naprawczych i wyprowadzenia z sytuacji kryzysowej, a w konsekwencji umożliwienia wskazanym podobszaram warunków do rozwoju w kontekście zarówno społecznym, infrastrukturalnym, środowiskowym, urbanistycznym.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stanowi, że działaniom rewitalizacyjnym może zostać poddany obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W opracowaniach specjalistycznych z zakresu rewitalizacji zwraca się uwagę na różne przesłanki delimitacji obszaru rewitalizacji. Są nimi też takie czynniki jak znaczenie obszaru do rewitalizacji dla Miasta, zasadność zwracania uwagi na występowanie korzyści zewnętrznych przy realizacji programu rewitalizacji oraz potrzeby Miasta, w tym w zakresie spójności i strategii rozwojowej. Zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji opracowana została mapa obszaru rewitalizacji w skali 1:5000 w podziale na arkusze. Z uwagi na konieczność ujęcia w obszarze rewitalizacji jedynie terenów zamieszkałych konieczne było zawężenie całego obszaru danej jednostki urbanistycznej do terenu zabudowanego i zamieszkałego oraz terenów przyległych zapewniających spójność obszaru i istotnych do prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Metoda użyta do wyznaczenia granic obszarów rewitalizacji była wymuszona przez rozproszenie zabudowy w Mieście. Poniżej przedstawienie graficzne granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Skierniewic:

Rycina 7 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne

Analiza lokalnych potencjałów

Analiza lokalnych potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji stanowi, w myśl ustawy, niezbędny element pogłębionej diagnozy zjawisk problemowych. Lokalne potencjały to zasoby, które można i trzeba wykorzystać w celu zapobiegania powstawaniu negatywnych zjawisk lub ich eliminacji, to szanse i możliwości zlokalizowane na obszarze, które mogą wspierać proces rewitalizacji.

Analiza występujących na terenie Miasta zjawisk kryzysowych wskazuje, że opracowywany Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2023-2030 nie powinien skupiać się na jednym zagadnieniu, ale wielotorowo podejmować próbę odwrócenia niekorzystnych zjawisk, które skoncentrowały się w wyznaczonym obszarze rewitalizacji obejmującym centralną część Miasta. Korzystne uwarunkowania funkcjonalne to aktualny dokument strategiczny, jakim jest uchwalona w 2021 roku Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030 (uchwała XXXVIII/153/2021 Rady Miasta Skierniewice z dnia 22 grudnia 2021 r.).

Specyfiką obszaru rewitalizacji jest nadwyżka osób w wieku poprodukcyjnym vs przedprodukcyjnym, starzenie się mieszkańców. Jedynym z wyzwań będzie zatem konieczność przeformułowania funkcji obiektów i przestrzeni, które powinny coraz bardziej służyć coraz liczniejszej grupie seniorów mieszkańców Miasta. Planowane remonty i modernizacje infrastruktury drogowej powinny uwzględniać potrzeby poprawy stanu technicznego ulicy, tym samym poprawy bezpieczeństwa i dostępności do istniejących lokali usługowych, wprowadzenie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie w zakresie energooszczędności. Pożądanym kierunkiem działań będzie zapewnienie wysokiej jakości usług wspierania rodziny, zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Historyczne centrum jest niewątpliwie kluczowe dla funkcjonowania i tożsamości Miasta. To tutaj znajduje się najwięcej obiektów zabytkowych o najwyższej wartości, które są prawnie chronione (zostały wpisane do gminnej ewidencji zabytków lub wojewódzkiego rejestru zabytków). Potencjalne walory dziedzictwa kulturowego i potencjał terenów zielonych nie są jednak w pełni wykorzystywane. Niestety obserwowanym negatywnym zjawiskiem ekonomicznym i społecznym, takim jak wysoka inflacja oraz wzrost cen towarów i usług, można zapobiec jedynie poprzez pozytywny wpływ władz Miejskich, służb konserwatorskich oraz społeczności lokalnych. W przyszłości konieczna będzie wycena zasobów dziedzictwa z uwzględnieniem wartości historycznej, stanu zachowania obiektu oraz możliwości przekształceń i nowoczesnego użytkowania. Postulowanymi działaniami powinna być realizacja korytarzy zieleni i miejsc rekreacji historycznego centrum miasta Skierniewice

Potencjałem rozwojowym Skierniewic wskazywanym w okresowych raportach Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. jest wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej Miasta²². Oznacza to, że Miasto uzyskało ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach branż pod uwagę w tym badaniu tj. gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych. Analiza uwarunkowań gospodarczych Skierniewic pokazuje jednak, że aktualne problemy w sektorze małych i mikroprzedsiębiorstw zlokalizowanych w centrum Miasta. Zasadne

²² Por. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo łódzkie Raport przygotowany na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie Warszawa 2017

będzie zatem wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wsparcie osób nieaktywnych zawodowo, o niskich kompetencjach i wykształceniu i wsparcie do zakładania i rozwijania działalności gospodarczej w oparciu o potencjały Miasta.

Mimo, że Skierniewice posiadają dużą liczbę obszarów usługowych, w tym związanych z realizacją celów publicznych, w tym edukacyjnych i kulturalnych, to nie posiadają przestrzeni publicznych o atrakcyjnym programie funkcjonalnym. Dlatego postulowane byłoby tworzenie nowych przestrzeni publicznych w oparciu o historyczne tereny i oferowanie atrakcyjnych programów dla mieszkańców. Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy społeczne powinna być aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji i włączenie ich w życie społeczne Miasta. Potencjałem rozwojowym może być, organizowane od 1977 roku ogólnopolskie dwudniowe wydarzenie, Skierniewickie Święto Kwiatów Owoców i Warzyw.

Wyzwaniem będzie również połączenie tych obszarów w spójną sieć przestrzeni publicznych i ciągów pieszych o wysokiej jakości architektonicznej i urbanistycznej. Istnieje potrzeba znalezienia rozwiązań, które mogą poprawić jakość istniejących przestrzeni publicznych i terenów zieleni miejskiej (zwłaszcza placów), a także ciągów pieszych łączących te obszary. W tym kontekście postulowanym kierunkiem będzie podjęcie działań rewaloryzacyjnych na placu Słoneczna i placu św. Floriana.

Potencjałem strategii rewitalizacyjnej może być historyczne i funkcjonalne centrum miasta, jako miejsca koncentracji usług o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w otoczeniu wysokiej jakości przestrzeni publicznych o wysokiej wartości użytkowej. Obszar śródmiejski powinien zostać objęty jednolitą strategią operacyjną – planem zarządzania obszarem zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym. Charakteryzując zabudowę Skierniewic, najstarszą część miasta stanowi centrum, gdzie znajdują się kamienice z przełomu XIX i XX wieku. W obrębie historycznego układu przestrzennego miasta ustalone zostały strefy ochrony konserwatorskiej, w których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się w nich zabytków, historycznych podziałów geodezyjnych, rozplanowania tkanki miejskiej. Występowanie zachowanego cennego zabytkowego układu przestrzennego wpisanego do rejestru zabytków i zamieszczonego w sieci miast województwa łódzkiego wskazywane jest w Gminnym Programie Opieki Nad Zabytkami Miasta Skierniewice na lata 2018-2022, jako jednak z głównych potencjałów miasta, czemu towarzyszy jednak zły stan techniczny obiektów zabytkowych będących własnością osób prywatnych. Szansą może być realizacja przedsięwzięć wskazanych w programie rewitalizacji Miasta Skierniewice²³.

Zaleca się wykorzystanie potencjału budynku zabytkowego ratusza miejskiego i terenu okalającego ratusz do aktywizacji społeczności lokalnej i pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców. Wspólna strategia pozwoli na bardziej efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego i skupienie się na jakości przestrzeni miejskiej niezbędnej podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wyzwaniem dla samorządu będzie znalezienie nowych funkcji dla zachowanego dziedzictwa materialnego, które umożliwią równy dostęp do tych zasobów ich właścicielom, mieszkańcom miast i turystom, przy zachowaniu ich wartości historycznej.

²³ Zob. Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Miasta Skierniewice na lata 2018-2022, str. 29

Od lat Skierniewice promują się jako Stolica Nauk Ogrodniczych. Skierniewice kojarzone są ponadto z ogrodniczym i sadowniczym dziedzictwem sięgającym wieków wstecz. Ma tu swoją siedzibę Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy – placówka badawcza o międzynarodowej renomie. Tereny zielone w mieście mają istotne znaczenie dla środowiska oraz spełniają funkcje rekreacji wypoczynku dla mieszkańców miasta. W Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030 wskazuje się, że największą powierzchnię terenów zieleni na obszarze miasta zajmują pola doświadczalne Instytutu i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W przestrzeni miejskiej zajmują one łącznie 225,38 ha, co stanowi 6,54% ogólnej powierzchni miasta²⁴. Tereny zielone Instytutu i Szkoły, obok funkcji dydaktycznej, stanowią istotny zasób terenów zieleni objętych ochroną przed zabudową Miejską. Potencjałem obszaru rewitalizacji są plany Instytutu Ogrodnictwa – PIB, który zamierza utworzyć Centrum Edukacji Ekologicznej „Ogrody Nauki”. Ma to być największy ośrodek edukacyjno-warsztatowy w naszej części Europy²⁵.

Niewątpliwie jednym z wyzwań dla władz Skierniewic będzie rozwiązanie istniejących problemów związanych z zanieczyszczeniem środowiska. W Programie Ochrony Środowiska Miasta Skierniewice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 wskazano, że na ogólną emisję przemysłową w Mieście największy wpływ wywierają źródła „technologiczne” w zakładach produkcyjnych (firmy zajmujące się przechowywaniem oraz szeroko rozpowszechnioną logistyką). Emisja powierzchniowa (emisja niska) jest to emisja pochodząca głównie z sektora bytowego. Jego źródłami są m.in. lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie miasta Skierniewice stanowi ona najpoważniejszy problem w aspekcie zanieczyszczenia powietrza²⁶. Ze względu na wciąż dużą liczbę pieców opalanych węglem, normy jakości powietrza w wyznaczonych strefach deeskalacji w okresie zimowym są bliskie granicy. Istotne jest zatem aby podjąć skuteczne działania służące w pierwszej kolejności ograniczeniu, a w przyszłości wyeliminowaniu problemu niskiej emisji z wyznaczonego obszaru zdegradowanego.

Innym równie istotnym zagadnieniem są problemy infrastrukturalne Miasta i stan dróg wymagający poprawie, głównie w centrum miasta. Niewątpliwie jest to kolejne wyzwanie dla Miasta, ale i szansa na odzyskanie istotnie części miasta dla potrzeb rozwoju i wzrostu jakości życia mieszkańców. Należy zastanowić się, co do możliwych działań powstrzymujących to negatywne zjawisko. Na pewno nie jest to wyzwanie, które możliwe jest do realizacji w okresie obowiązywania nowego programu rewitalizacji, niemniej to w tym okresie powinno się ustalić politykę i możliwe instrumenty oddziaływania. Za najważniejsze należy uznać przygotowanie strategii zarządzania obszarem historycznego centralnym miasta, prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej, prowadzenie mikro ulepszeń w obszarach mieszkaniowych, tak by zachęcić mieszkańców do pozostania w centrum miasta.

²⁴ Zob. Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030, str. 27

²⁵ Zob. więcej o projekcie „Ogrody Nauki” na stronie [nowe-centrum-edukacji-ekologicznej-ogrody-nauki-powstanie-w-skierniewicach](#) Projekt ma szansę być zrealizowany do 2026r. Projekt Centrum Rozwoju Nauk Ogrodniczych i Edukacji Ekologicznej zaplanowany został do finansowania w ramach FEŁ2027. W tym celu dokonano wpisu do „Kontraktu Programowego”, załącznik nr 10 „Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach „Programu Regionalnego” lp. 12, nazwa przedsięwzięcia „Ogrody Nauki” Centrum Rozwoju Nauk Ogrodniczych i Edukacji Ekologicznej (CRNOiEE) w Skierniewicach - rewitalizacja obiektów zabytkowych „Osady Pałacowej. Szacunkowa wartość dofinansowania UE 65,8 mln zł. Szacunkowa wartość całkowita 77,5 mln zł.

²⁶ Zob. Program Ochrony Środowiska Miasta Skierniewice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, str. 26

Równie niepokojące jak wyludnianie się Miasta jest zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Regresywna struktura demograficzna Skierniewic wskazuje, że miasto staje przed koniecznością zmierzenia się z tym nowym zjawiskiem. Proces ten powoduje zmianę potrzeb mieszkańców, co wymusza będzie konieczność przededefiniowania np. roli obiektów publicznych tj. szkoły, ośrodki kultury, tak by wychodziły naprzeciw nowej grupie użytkowników. Nie należy jednak zapomnieć, że obiekty i placówki oświatowe w Mieście wymagają kontynuacji działań remontowych i inwestycyjnych, co związane jest z ich lokalizacją nierzadko w wiekowych budynkach lub obiektach znajdujących się pod opieką konserwatora zabytków. Wyzwania przestrzenno-funkcjonalne powinny być przedmiotem oddziaływania środków pomocowych dostępnych w obszarze rewitalizacji. Potencjałem do wykorzystania w tym zakresie może być rozwinięta miejska polityka senioralna, czego elementem jest funkcjonowanie Skierniewickiej Rady Seniorów, Skierniewicka Karta Seniora oraz dobre przykłady projektów miejskich wspierających seniorów, szczególnie w obliczu COVID-19 i wymuszonego przez zagrożenie epidemiologiczne lockdownu²⁷.

Formułując kierunki działań rewitalizacyjnych warto zwrócić uwagę także na bariery i zagrożenia rozwojowe, które identyfikuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Skierniewice - II edycja²⁸, gdzie wskazano, że po pierwsze, w centralnej części miasta ulokowane są duże arealy gruntów należące do Instytutu Ogródnictwa - PIB, jednak z drugiej strony teren ten może stanowić w przyszłości rezerwę terenową dla zabudowy miejskiej, w sytuacji gdy zajdzie potrzeba znaczącej rozbudowy struktur miejskich; po drugie, ograniczenia w rozbudowie terenów mieszkalnych i kształtowaniu systemu ulicznego Miasta stanowi infrastruktura kolejowa. Tereny kolejowe stanowią obszar ok. 136 ha (4% powierzchni całego Miasta). Ma to znaczenie także w odniesieniu do ruchu miejskiego, ponieważ płynny ruch pojazdów w miejscach skrzyżowań ulic z liniami kolejowymi może jedynie zapewnić budowa bezkolizyjnych przejazdów. Na uwarunkowania te wskazują również autorzy Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030²⁹.

Podsumowując, w programie rewitalizacji z okresem realizacji do końca 2030 roku należy położyć nacisk, zarówno na poszukiwanie rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów, jak również wskazanie lokalnych potencjałów występujących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, które mogą stać się czynnikiem rozwoju dla tego obszaru, jak i całego Miasta Skierniewice.

Rozdział V. Rekomendacje dla uchwały Rady Miasta o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje rekomendacje dotyczące wprowadzenia lub odstąpienia od wprowadzenia dodatkowych środków ochrony obszaru rewitalizacji przewidzianych w przepisach ustawy o rewitalizacji

Zgodnie z ust. 5 art. 9 ustawy o rewitalizacji, Rada Miasta może ustanowić na obszarze rewitalizacji prawo pierwokupu na rzecz Miasta wszystkich nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Kolejnym instrumentem przewidzianym w przepisach ustawowych jest zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla wszystkich albo określonych w uchwale zmian

²⁷ Przykładem może być Program „Korpus Wsparcia Seniorów” realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

²⁸ Zob. Załącznik nr 1 do uchwały nr XXIII/42/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 7 kwietnia 2016 r.

²⁹ Zob. Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2021-2030, str. 31

sposobu zagospodarowania terenu, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, które prowadzić będą do pogłębienia niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Niniejsza analiza dokonana na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji pozwala na sformułowanie wniosku o braku zasadności wprowadzenia prawa pierwokupu dla nieruchomości na terenie obszaru rewitalizacji, ani wprowadzania ograniczenia w wydawaniu warunków zabudowy dla obszaru rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji nie planuje się również wprowadzać specjalnej strefy rewitalizacji.

Po podjęciu uchwały Rady Miasta o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, należy podjąć uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o rewitalizacji oraz – po odbyciu konsultacji społecznych i uzgodnieniu projektu z właściwymi podmiotami - uchwałę w sprawie przyjęcia programu rewitalizacji (art. 14 ust. 1, art. 19 i art. 23 ust. 1 ustawy o rewitalizacji). Finalnym etapem procesu opracowania gminnego programu rewitalizacji będzie wystąpienie Miasta do Zarządu Województwa Łódzkiego z wnioskiem o wpis GPR do wykazu programów rewitalizacji województwa łódzkiego.

Spis ilustracji

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzennofunkcjonalnej i środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Skierniewicach	13
Tabela 2 Analiza uwarunkowań gospodarczych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery gospodarczej	42
Tabela 3 Analiza uwarunkowań środowiskowych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery środowiskowej	55
Tabela 4 Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej	67

Spis rycin

Rycina 1 Wykaz rejonów w Mieście Skierniewice na potrzeby Budżetu obywatelskiego	11
Rycina 2 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych w Mieście Skierniewice	39
Rycina 3 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk gospodarczych w Mieście Skierniewice	51
Rycina 4 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk środowiskowych w Mieście Skierniewice	63
Rycina 5 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice	78
Rycina 6 Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych oraz przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Mieście Skierniewice	88
Rycina 7 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Skierniewice	90